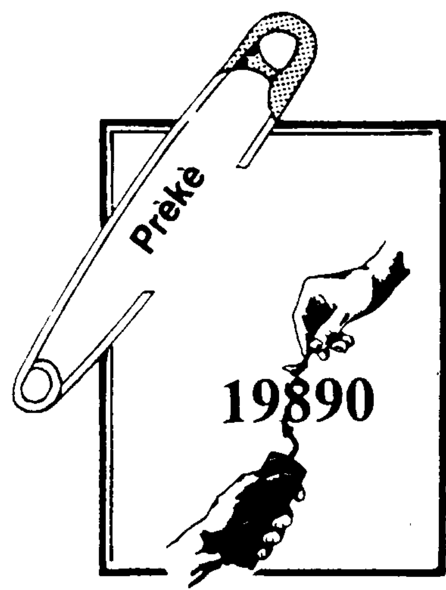
106E JAARGANG — NO.: 302 ZATERDAG 30 DECEMBER 1989

AMIGOE

VANDAAG

...voorspoedig 1990!...

COMMUNISTISCHE PARTIJ BESTAAT FEITELIJK NIET MEER

EG leidt hulpplan voor de wederopbouw

Democratie in Roemenië

BUKAREST - Het Comite voor Nationale Redding (CNR) wil de parlementaire democratie in Roemenië invoeren. Dit heeft de vice-voorzitter van het comite, Cazimir Ionescu, gisteren op een persconferentie gezegd. Ionescu bevestigde dat in april verkiezingen zullen worden gehouden. Daaraan mag ook de communistische partij deelnemen. Maar volgens vice-minister van Buitenlandse zaken Corneliu Bogdan bestaat de partij feitelijk niet meer. "De partij is niet verboden, zij bestaat eenvoudig weg niet meer. Veel leden hebben de afgelopen dagen hun partijkaart ingeleverd."

Evenals voor Polen en Hongarije lijkt de EG bij Roemenië het voortouw te gaan nemen ten behoeve van de 24 rijkste landen in de wereld bij het opstellen van een algemeen hulpplan voor de wederopbouw uit de ruines van de communistische dictatuur. Dit is in Brussel verklaard door woordvoerders van de EG-commissie.

De werkgroep van EG-deskundigen, die gisteren in Roemenië arriveerde om de noden voor het hulpplan te peilen, zal, naar wordt verwacht, al midden volgende week rapport uitbrengen voor de hoofdlijnen van het plan. De twaalf gaven al voor 7,2 miljoen ECU noodhulp aan medicamenten en voedsel, meer dan de VS en Japan samen.

Verwacht wordt dat de EG door de nieuwe situatie die in Roemenie is ontstaan de opschorting van handelsvoordelen die per 1 januari 1990 zou ingaan uit protest tegen de schending van de mensenrechten door het vroegere bewind nu niet zal laten doorgaan. Dit is vrijdag verklaard door diplomaten bij de gemeenschap in Brussel. Op 21 december besloten de twaalf namelijk de voorkeursbehandeling voor industrie- en landbouwprodukten uit Roemenië per 1 januari op te heffen en de invoer van staal uit het land voor 1990 te bevriezen op het niveau van 1989.

Hoeveel niet-communisten er in de regering en het CNR zitten weigerde Ionescu te onthullen. Hij wees erop dat het lidmaatschap van de communistische partij onder Ceausescu verplicht was om politieke functies te vervullen. Dominee Laszlo Tokes, wiens arrestatie anderhalve week geleden de Roemeense revolutie ontketende, is desgevraagd bereid deel te nemen aan de regering, zo zei hij vrijdag in een vraaggesprek met de Westduitse krant Bild-Zeitung.

RUSTIG

De Securitate vormt volgens Ionescu nog altijd een bedreiging, maar het gevaar van een tegencoup door de veiligheidsagenten is geweken. Uit vrees te worden vermoord door de Securitate verplaatsen de leden van het comite zich alleen in gepantserde legerwagens.

"De toestand is rustig, al zijn er nog sporadische vuurgevechten in Bukarest en andere steden", zei de nieuwe minister van Defensie, generaal Nicolae Militaru. De minister heeft een laatste oproep gericht tot de veiligheidsagenten die de gevallen dictator Ceausescu trouw blijven om zich over te geven. Duizenden van hen zijn inmiddels aangehouden, maar honderden anderen lopen nog vrij rond.

CONTROLE

Het hoofd van de militaire chef-staf, generaal Stefan Guze, is "wegens zeer ernstige redenen" van al zijn functies ontheven en uit het comite gezet, zo is gisteren in Bukarest vernomen. Wat die redenen zijn heeft het CNR niet bekendgemaakt. Guze heeft een essentiële rol gespeeld om het leger aan de zijde van het volk tegen Ceausescu te krijgen. Het comite heeft voorts 23 officieren tot generaal bevorderd en een aantal gepensioneerde generaals weer opgeroepen. Waarnemers menen dat het comite met deze personeelswisselingen de volledige controle over het leger willen krijgen.

De vroegere minister van Defensie, Vasile Milea, is vrijdag met alle eer in Bukarest begraven. Ceausescu beschuldigde Milea vorige week vrijdag van verraad omdat de generaal weigerde het leger op betogers in Bukarest te laten schieten, aldus officiële bronnen. Milea zou daarop zijn neergeschoten in opdracht van Ceausescu, of door de dictator zelf.

Leger verlaat besneeuwd Bukarest

■*BUKAREST — Het Roemeense leger is begonnen met de terugtocht naar de barakken. Het is weer rustig in de straten van Bukarest, dat bedolven ligt onder een sneeuwdeken. (AFP-satellietfoto).*

DE AMIGOE besteedt vandaag speciale aandacht aan de afgelopen tien jaar: de jaren tachtig. Op de pagina's 8 en 9 treft u interviews met Antillianen die hun indrukken weergeven over het achter ons liggende decennium.

Op de pagina's 10 en 11 treffen onze lezers vandaag een beknopte terugblik op de belangrijkste gebeurtenissen in het buitenland.

Op de pagina's 5 en 6 wordt aandacht besteed aan Aruba in 1989, terwijl op pagina 16 vandaag Deel 2 van de Bonairaanse terugblik op 1989 verschijnt.

De medewerkers van de Amigoe wensen alle lezers een voorspoedig Nieuwjaar toe.

Kopstuk Colombiaans drugskartel opgepakt

BOGOTA - Het Colombiaanse leger heeft gisteren bij een overval op een landgoed in Necocli aan de Caribische kust op enige tientallen kilometers van de grens met Panama opnieuw een kopstuk van de drugsmafia opgepakt, aldus de politie. Het gaat om "Curly", Jose Antonio Ocampo Obando. Hij wordt beschouwd als de nummer vijf in het kartel van Medellin, dat onder leiding staat van Pablo Escobar. "Curly" komt evenwel niet voor op de lijst van verdachten om wier uitlevering is verzocht door de VS.

Volgens de politie houden Escobar en de derde man van de drugsbende van Medellin, Jorge Luis Ochoa, zich schuil in een gebied enige honderden kilometers ten noorden van Bogota. Zijn tweede man, Jose Gonzalo Rodriguez Gacha, bijgenaamd de Mexicaan, werd daar twee weken geleden bij een actie van de politie doodgeschoten samen met zijn 17-jarige zoon Freddy en vijf lijfwachten. De hacienda van Gacha werd volgens een woordvoerder van de politie bestormd door een elite-eenheid van rond duizend man met steun van gevechtshelikopters.

Het kartel van Medellin beheerst ongeveer 80 procent van de cocaïnesmokkel in de wereld en zet per jaar voor 50 miljard gulden om. De dood van Gacha was tot dusverre de grootste overwinning die de Colombiaanse regering behaalde in de al vier maanden durende oorlog met de drugkartels. Gacha gold als militaire organisator van het kartel van Medellin, die de golf van terreuraanslagen in Colombia ontketende nadat de regering in augustus de oorlog verklaarde aan de mafia. Ook de explosie van een met dynamiet geladen vrachtwagen in de hoofdstad waarbij begin december 63 mensen omkwamen en meer dan 650 personen gewond werden, zou door hem op touw zijn gezet.

Het door Escobar, Gacha en Ochoa geleide kartel van Medellin heeft in tien jaar tijd de cocaine-business in Colombia weten om te vormen tot een ware industrie die het grootste deel van de markt bevoorraadt, met name die in de Verenigde Staten. De vierde man van het kartel, Carlos Lehder, zit een levenslange gevangenisstraf uit in de Amerikaanse staat Florida nadat hij in augustus aan de Verenigde Staten was uitgeleverd.

Vader van de ruimtevaart overleden

NURNBERG - De als 'vader van de ruimtevaart' bekend staande van oorsprong Duitse wetenschapsman Hermann Oberth is donderdag op 95-jarige leeftijd overleden in Neurenberg.

Oberth, die geboren werd in Transsylvanië, dat na de oorlog weer aan Roemenië werd toegevoegd, werd vooral bekend door zijn werk "De raketten naar de planetenruimten", dat in 1923 verscheen. Hij werkte vanaf 1955 met Wernher von Braun in de VS samen aan de ontwikkeling van raketten en satellieten nadat hij met zijn exacte berekeningen, formules en tekeningen de intrede in het tijdperk van de ruimtevaart mogelijk had gemaakt.

Directeur Vidal optimistisch gestemd

Pensioenfonds vervangt spaarfonds bij de Isla

WILLEMSTAD — Het spaarfonds van de Isla raffinaderij zal spoedig vervangen worden door een pensioenfonds voor alle vaste werknemers. De directie geeft daarmee inhoud aan toezeggingen die tijdens de CAO-besprekingen gedaan werden. Zo verklaarde gisterochtend directeur van de Isla-raffinaderij, Humberto Vidal, tijdens een rede ter gelegenheid van de jaarwisseling voor het personeel. Over de toekomst van de Curaçaose raffinaderij blijkt Vidal zeer optimistisch. Hij benadrukte tijdens de rede de opvoering van de kwaliteit op het werk de komende jaren het belangrijkste doel en de grootste uitdaging wordt voor het bedrijf.

Volgend jaar viert de Isla het eerste lustrum. De PDVSA nam de voormalige Shell raffinaderij in 1985 over.

Het gaat sindsdien wel goed bij de raffinaderij, waarover het afgelopen jaar een studie werd verricht in opdracht van het consultatief mechanisme tussen Nederland, de Antillen en Venezuela. Over de resultaten van die studie meldde de directeur gisteren niet al te veel. Hij zei enkel dat het rapport uitwees dat midden- en lange termijn projecten nodig zijn om de capaciteit en het concurrentievermogen van de Isla op te voeren. De voorbereidingen voor de korte termijn plannen zijn al vrij ver gevorderd en bereiken in januari hun hoogtepunt. Over de andere projecten zullen andere onderzoeken moeten plaats vinden, aldus de directeur tijdens de toespraak voor het personeel. Hij maakte geen melding van de miljoenen-investeringen die volgens de onderzoekers nodig zullen zijn.

Hij benadrukte wel in deze kontekst de noodzaak, de kwaliteit van het geleverde werk op te voeren. Personeelstraining en vorming zal daarom een van de prioriteiten worden van de direktie. In het eerste trimester van 1990 zal begonnen worden met kwaliteitsworkshops en een vormingsprogramma voor de supervisors.

De produktie-capaciteit van de raffinaderij bedroeg dit jaar gemiddeld 195.000 vaten per dag, hetgeen gelijk is aan het gemiddelde van 1988. Het operatiebudget van de Isla bedroeg in 1989 31 miljoen gulden, het grootste sinds de komst van de PDVSA. Hierdoor konden diverse projekten worden uitgevoerd, waaronder de bouw van muren rondom de tanks. Veertig procent van dat werk is al achter de rug. Het project wordt het komende jaar voltooid. Tevens werden diverse installaties onder handen genomen. Ook op onderhoudsgebied gebeurde er het een en ander bij de Isla, terwijl al zo'n 81 jongeren de bedrijfsschool volgden en reeds verlieten. 35 anderen voltooien de opleiding volgend jaar. In totaal 30 nieuwe arbeidskrachten werden gedurende het aflopende jaar in dienst genomen. De eerste Isla- beursalen vertrekken in september volgend jaar voor het volgen van studies aan vooraanstaande Venezolaanse universiteiten.

De relatie met de vakbond was harmonieus en eerlijk, vervolgde de directeur. Noemenswaardig is ook dat het spaarfonds bij de Isla spoedig plaats zal maken voor een pensioenfonds. Er werd bij de Isla ook veel aan sport(uitwisseling) gedaan.

Vidal noemde tevens de bedrijfsveiligheid en het behalen van de mijlpaal van 2 miljoen manuren zonder bedrijfsongevallen. Hiervoor ontving de Isla op 20 december een onderscheiding van PDVSA-directielid dr Arnold Volkenborn.

Vaclav Havel: garantie voor vrije verkiezingen

■ *PRAAG — In Praag werden posters verspreid met het portret van de nieuwe Tsjechische president Vaclav Havel. De tekst op de posters luidt: 'Vaclav Havel - de garantie voor vrije verkiezingen'. (AFP-satellietfoto).*

GUNSTIG JAAR: VERKOOP DIESELOLIE TWINTIG PROCENT HOGER

Consument maakte negentien prijswijzigingen mee

Curoil: de enige overheids NV die in 1989 dividend uitkeerde

WILLEMSTAD — Curoil heeft een bevredigend jaar achter de rug. Op grond van de beschikbare gegevens verwacht de directie voor geheel 1989 een goed resultaat te behalen. Als gevolg van de positieve bedrijfsresultaten heeft Curoil dit jaar dividend uitgekeerd aan de enige aandeelhouder, te weten de overheid. Curoil is overigens de enige overheids N.V. die dividend uitkeert, dit niettegenstaande het feit dat het bedrijf net als andere overheids N.V.'s de nodige bedragen voor de interne bedrijfsvoering moet reserveren.

Het bedrijfsresultaat werd dit jaar enigszins gedrukt door een teruglopende bunkermarkt. Hogere financiele baten op de lokale markt leverden hiervoor echter een belangrijke compensatie. Ten opzichte van het 'bunker' recordjaar 1988 zijn minder schepen van bunkers voorzien terwijl de winstmarge op dit produkt als gevolg van een heftige prijsconcurrentie in de regio verder onder druk kwam.

CONTRACTED

De stijging van de verkoop van vliegtuigbrandstof welk produkt eveneens op de internationale markt wordt afgezet, compenseerde de daling op de bunkermarkt daarentegen weer grotendeels. Dit is mede te danken aan het afsluiten van belangrijke contracten met enkele grote luchtvaartmaatschappijen; dit vaak na moeizame onderhandelingen. Verder hebben de in de hand gehouden kosten bijgedragen tot de te verwachten winst. Curoil heeft een effectieve kostenbeheersing overigens hoog in haar vaandel staan.

De ontwikkelingen op de lokale markt zijn gunstig te noemen. Een sterke toename van de verkopen valt onder andere te constateren voor auto-smeerolie. Steeds meer automobilisten schakelen over op de lokaal ingeblikte smeerolie zoals Golden 40 en Golden 50, aangezien de kwaliteit hiervan minstens gelijk is aan de olie van gereputeerde internationale merken terwijl de prijs lager ligt.

Binnen enkele jaren na introductie van haar eigen merk heeft Curoil dan ook het grootste deel van de markt voor smeerolie in handen. Om de smeerolieprodukten nog meer onder de aandacht van het publiek te brengen werd van maart t/m juni een reclame campagne gehouden met bovengenoemd resultaat.

DIESEL

Ook de verkoop van diesel zit in de lift. Ten opzichte van 1988 is 20 procent meer dieselolie verkocht. Na een korte aanpassingsperiode eerder dit jaar, resulteerde in een korting van 2 cent per liter benzine voor taxi- en buschauffeurs, zijn steeds meer beroepschauffeurs tot de conclusie gekomen dat beter op diesel dan op benzine gereden kan worden. Het merendeel van de busjes rijdt thans op diesel, waarmee aan een lange traditie een eind is gekomen.

De snelle overgang naar dieselvoertuigen vindt haar oorzaak in de veelvuldige en soms drastische benzineprijsstijgingen in met name de eerste helft van 1989. Zo was Curoil op 26 april genoodzaakt als gevolg van ontwikkelingen op de internationale markt de prijs voor superbenzine met 3,4 cent per liter te verhogen tot de recordhoogte van 97,1 cent. De consument kreeg hiermee de achtste prijsverhoging binnen vier maanden te verwerken.

De al dan niet gefingeerde voorraadtekorten als gevolg van de ramp met de tanker 'Exxon Valdez' in Alaska en de explosie op het Noordzeeplatform Comorant Alpha, deden de prijzen van de belangrijkste oliesoorten (Benchmark Crudes), zoals Brent en West Texas Intermediate, binnen korte tijd met 2 tot 3 dollar per barrel stijgen, hetgeen voor PDVSA aanleiding was haar eigen prijzen te verhogen en deze verhogingen aan Curoil door te berekenen.

Dit jaar kreeg de consument overigens met in totaal 19 benzineprijs-wijzigingen te maken. Omdat prijsdalingen de laatste tijd volledig aan de consument worden doorberekend en niet worden gebruikt om middels de 'Stabilisatiefactor' de prijsschommelingen wat te dempen, kost een liter benzine thans weer net zo veel als aan het begin van het jaar. Mede hierdoor lijkt het zinvol de benzineprijzen slechts om de 2 tot 3 maanden aan te passen.

Onlangs zijn door Curoil enkele projecten gerealiseerd waarvan het Muizenbergcomplex wel het omvangrijkst is. Dit complex werd op 17 mei officieel geopend, is ruim 6700 m^2 groot en omvat behalve een uiterst modern benzinestation, tevens een kantoorgebouw en een kompleet auto-service center. Het kantoorgebouw biedt onderdak aan Curgas N.V. dat tot dan toe op Saliña was gehuisvest. De verbeterde accomodatie stelt Curgas in staat haar klanten een betere service te verlenen. De levertijd van een gascylinder is thans teruggebracht tot gemiddeld 5 dagen.

OPSLAGTANK

Daarnaast is Curoil overgegaan tot het bouwen van een nieuwe opslagtank voor jetfuel op Hato. Op dit moment is men bezig met de afwerking daarvan. Met deze tank zal de opslagcapaciteit op Hato zijn verdubbeld en kan Curoil ook in de komende jaren blijven voldoen aan de groeiende vraag naar jetfuel.

Verder is Curoil druk bezig geweest met het moderniseren van haar pompenbestand. Op dit moment zijn het merendeel van de Curoil stations voorzien van zeer nauwkeurige electronische pompen die de oude mechanische pompen hebben vervangen. De overige stations zullen begin 1990 volgen. Dan zal hopelijk ook het probleem van de mindere afleesbaarheid van de display bij fel zonlicht zijn opgelost.

Middels deze nieuwe pompen kan voortaan ook ongelode benzine worden getankt, een ander project van Curoil. Met de introductie van Super unleaded gasoline, begin december, loopt Curoil in de pas met de veranderde trend op milieugebied in met name de Verenigde Staten en Europa. Ook houdt zij hiermee rekening met de technische ontwikkelingen in de automobiel industrie die in de toekomst nog uitsluitend 'schone' motoren zal produceren welke niet geschikt zijn voor loodhoudende benzine.

WILLEMSTAD — Gisteren werden door gedeputeerde Tolinchi Pietersz de vergunningen uitgereikt aan de chauffeurs die de route Banda Bou/Otrabanda rijden, met maximaal 15 personen. Op de foto de chauffeurs samen met de gedeputeerde en de heer Ronny Thode, van het Openbaar vervoer.

WILLEMSTAD — De feestverlichting rond het Waaigat, en de verlichting op het water, voor het Kerst- en Nieuwjaarsfeest werden gezamenlijk aangestoken door gedeputeerden George Hueck, Tolinchi Pietersz en Nelson Monte onder toeziend oog van de heren Mario Evertsz, direkteur van de Kodela, drs Don Werdekker van DMO en City Inspector Eithel Pietersz.

Eindejaarsrede premier Maria Liberia:

Moeilijk decennium met heel positieve momenten

WILLEMSTAD — Het decennium dat nu afloopt was moeilijk, niet zonder enige heel positieve momenten echter. Aan het einde van deze tien jaar maken alle eilandelijke economieën een opleving door, als ze er, zoals op Sint Maarten, niet al enige jaren in zitten. Zo verklaarde premier Maria Liberia-Peters gisteravond tijdens een oudejaarstoespraak via de radio en tv. Terwijl de economieën met sprongen vooruitgaan, werd de drugs- en misdaadproblemen niet opgelost. Daarom zal het antropologisch instituut een onderzoek instellen naar de exacte oorzaak van het crimineel gedrag. De resultaten zullen moeten leiden tot een nationaal reddingsplan gericht op waarden en normen en dat aan het begin van het nieuwe decennium in uitvoering wordt gebracht.

De eerste minister liet de afgelopen tien jaar de revue passeren en concludeerde dat die alle behalve gemakkelijk waren: offers brengen, inleveren en verlies aan arbeidsplaatsen waren aan de orde van de dag.

De overheidssector moest gereorganiseerd worden, het toerisme maakte een crisis door. Gelukkig dat het tij de laatste tijd, zeker op Curacao dat het hardst getroffen werd, gekeerd is: er kwamen in een jaar tijd 2500 nieuwe banen bij, de werkloosheid daalde, er is economische bedrijvigheid. De premier meent dat dit vooral te danken is aan de inzet van haar kabinet. 'We hebben de afgelopen jaren een zaad geplant, waarvan we de vruchten de komende jaren zullen plukken,' zo drukte ze dat uit.

De premier kondigde aan dat het kabinet van plan is de minimumlonen te verhogen. Jammer dat dite niet het gevolg is van een proces van sociale rechtvaardigheid. Dat is niet zo en daarom komt de regering ermee. Wanneer, zei ze niet. Op de werkgevers deed ze een beroep hun werknemers te belonen wanneer de zaken beter gaan. Dat zal voor hen een grote stimulans zijn.

Op staatkundig gebied gebeurde er veel: Aruba ging weg, de drie Bovenwindse eilanden kregen meer autonomie. Aan dit onderwerp wijdde ze overigens niet veel aandacht: er zullen belangrijke veranderingen optreden. Hopelijk dat de regering en bevolkingen van de eilanden de juiste beslissingen zullen nemen die een optimale ontwikkeling voor alle inwoners garandeert, aldus de premier tijdens de nationale rede via radio en tv.

Drie commissies als probleemoplossers

Page: 'Landsbelangen maken staking lvl'ers inacceptabel'

WILLEMSTAD — Eind januari moeten drie gemengde commissies hun rapport indienen over hun onderzoek naar de problemen waarmee de luchtverkeersleiders van de luchthaven te Hato hebben te kampen. De arbeidsverhoudingen, de status en de gebrekkige apparatuur in de verkeerstoren worden onder de loep genomen. Conflicten kunnen er zijn, maar staken onder diensttijd kan niet, aldus gedeputeerde Ruben Page weten. "Stel je voor dat de twee stakingsacties een Amerikaanse luchtvaartmaatschappij had gedupeerd. Dan waren we daar nog niet mee klaar geweest als eiland. Er zijn te grote belangen gemoeid met het luchtverkeer om een werkneerlegging te tolereren."

Het slepend conflict tussen de luchtverkeersleiders, Curinta, de ABVO en het BC kende afgelopen vrijdag zijn zoveelste overlegronde. De partijen werden het die dag eens over de 'hoe nu verder'-procedure. Drie commissies gaan een maand lang aan de slag. Tot die tijd geeft het BC, noch ABVO noch Curinta commentaar via de media zo werd overeengekomen. Opdat de commissies ongestoord hun werk kunnen doen. In de gemengde commissies hebben zitting ambtenaren van Personeelszaken, van Algemene en Juridische Zaken, het departement van Luchtvaart en verder leden van Curinta en de vakbond.

De juistheid van de klachten van de luchtverkeersleiders over de communicatieapparatuur die het soms laat afweten en de mankementen aan de navigatie-apparatuur worden nagetrokken.

Page: "En als mocht blijken dat er nieuwe apparatuur nodig is dan zal die er komen ook. Als Curinta daar geen geld voor heeft zal het er maar geld voor moeten onttrekken aan andere posten. Het gaat hier om de veiligheid van mensenlevens."

Een tweede commissie bekijkt in hoeverre er iets gedaan moet worden aan de status van de luchtverkeersleiders. Formeel zijn zij ambtenaren uitgeleend aan een commercieel opererend luchthavenbedrijf. Twee bazen wordt als niet werkzaam ervaren door de luchtverkeersleiders.

CATEGORISCH ONEENS

Een laatste commissie gaat na wat er gedaan kan worden aan de arbeidsvoorwaarden en de compensatie voor verricht werk. In grote lijnen zou al eensluidenend gedacht worden over hoe het moet met de piketdagen (de reservedagen) en de compensatiedagen voor het torenpersoneel. "Er is sprake van een soort akkoord, het is nu alleen een kwestie van afstemmen. Als de eisen te ver uiteen liggen voor een compromis maar men is het wel eens over het principe dan is het logisch dat je dichter bij elkaar gaat zitten via overleg", aldus Page, die verder toegeeft dat de partijen het op één punt categorisch met elkaar oneens zijn: de doorstroming en de carrièrekansen binnen het bedrijf."

Diverse gesprekken werden al gevoerd tussen de ABVO als vertegenwoordiger van de luchtverkeersleiders en Page. Page drong erop aan dat de rechter zou beslissen over de verhouding eilandgebied-Curinta waar het gaat over het in dienst hebben van de lvl'ers. Volgens de lvl'ers had Curinta namelijk niet het recht twee van hen te schorsen. De rechter gaf hun ongelijk omdat de sanctie middels de goedkeuring wegdroeg van het BC.

Tijdens het overleg vorige week vrijdag werd overeengekomen dat het geschorste tweetal vandaag hun verweer moeten inleveren bij Page. De derde geschorste luchtverkeersleiders zal zich binnenkort ook moeten verweren.

GESEWED

Page toonde zich in gesprek met de Amigoe vastbesloten om de rust op de luchthaven te doen wederkeren. Persoonlijke geschillen schijnen eenvoudig wel een vertragend werkende rol te spelen. De gedeputeerde stelde dat het inacceptabel is dat problemen te Hato een bedreiging vormen voor het internationaal luchtverkeer. "Als men wil staken, doe het dan toch na diensttijd. Nu werden door de actie ALM en Air Aruba benadeeld. Als door ons toedoen een toestel uit de VS aan de grond was gehouden dan hadden de Amerikanen ons 'gesued'."

Cursus bevrijdings spiritualiteit

WILLEMSTAD — In de Sentro di Bario Pietermaai wordt gedurende vijf avonden een cursus gegeven over bevrijdingsspiritualiteit. De cursus wordt geleid door pater karmeliet Math Geurts, de voertaal is Nederlands. Cursusdagen zijn 5, 8, 9, 11 en 12 januari, van 8 tot 10 uur 's avonds, de kosten bedragen f 10,-- per avond.

In Panamese hoofdstad

Washington ontkent aanhouding Cubanen

HAVANA - De Amerikaanse troepen in Panama hebben donderdagavond twee Cubaanse diplomaten, onder wie de ambassadeur, na hun arrestatie weer op vrije voeten gesteld. Dit heeft het officiele Cubaanse persbureau AIN gemeld.

Het persbureau haalde een communique aan van het Cubaanse ministerie van Buitenlandse zaken waarin de vrijlating van ambassadeur Lazaro Mora en eerste secretaris Alberto Cabrera werd bekendgemaakt. Volgens de verklaring bevinden de twee diplomaten zich op het terrein van de ambassade in Panamastad.

Cubaanse diplomaten in de Panamese hoofdstad hadden eerder gezegd dat de diplomaten donderdag door Amerikaanse militairen waren gearresteerd toen zij de ambassade verlieten. Verdere bijzonderheden over de arrestaties hadden zij niet gegeven.

Na de invasie van de VS in Panama hebben Amerikaanse militairen de ambassades van Cuba, Libie en Nicaragua omsingeld. Ook hebben de Amerikanen posities ingenomen rond de pauselijke nuntiatuur in de hoofdstad. In deze ambassade houdt de verdreven machthebber van Panama generaal Manuel Antonio Noriega zich schuil.

ONTKENNING

De VS hebben de Cubaanse ambassadeur in Panama niet gearresteerd, zo is donderdagavond vernomen in kringen van het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse zaken in Washington. Volgens deze Amerikaanse bronnen was er een probleem rond de identiteit van een passagier die zich bij ambassadeur Mora in de auto bevond. De Amerikanen hielden de auto aan bij aankomst bij de ambassade.

WILLEMSTAD— Op vrijdag 22 december jl. is op de marinebasis Parera afscheid genomen van een achttal burgerwerknemers. Tijdens de drukbezochte receptie die ter gelgenheid van dit afscheid werd gehouden, zijn aan de vertrekkende functionarissen door de commandant, luitenant kolonel der mariniers W.J.M. Fluitsma, cadeaux overhandigd en werden hun echtgenotes verrast met een bos bloemen.

Begin 1990 aanvang uitbreiding luchthaven Statius

WILLEMSTAD — In het eerste kwartaal van 1990 wordt begonnen met het EEG-project 'Uitbreiding en verbetering F.D. Roosevelt-luchthaven St Eustatius eerste fase'. Dit project wordt gefinancierd door de EEG en Nederland. De bijdrage van de EEG is 2.000.000 ECU, en die van Nederland is 3.103.168,79gulden. Op dit project moest voor twee alternatieven worden ingeschreven, namelijk verlenging van de huidige start/landingsbaan van 600 m naar 1100m en van 600 m naar 1300 m, aldus een RVD-bericht.

Dit project is door de Nationale Ordonnateur van het Europees Ontwikkelingsfonds op 21 december 1989 gegund aan Hollebeek & Vens aannemingsbedrijf bv uit Zaandam, Nederland, zijnde het bedrijf dat de laagste inschrijving had van de zeven aannemers die zich op dit project hebben ingeschreven. Op deze datum heeft ook de ondertekening plaats gevonden van de gunningsbrief op het departement voor Ontwikkelingssamenwerking, waarbij M. Swart van Hollebeek & Vens, A. Horsthuis van de EEG en R. James, E. Poulina en H. Koeiman van het departement voor Ontwikkelingssamenwerking aanwezig waren.

Dat de gunning van het project, ruim een jaar later heeft plaatsgevonden is als volgt te verklaren. De aanbiedingen die werden ingediend voor de uitvoering van het project vielen zo gunstig uit, dat besloten is het 1300 m alternatief te kiezen. Dit had tot gevolg dat bepaalde privégronden die rond het vliegveld liggen, moesten worden aangekocht, hetzij ten behoeve van afgravingen (vanwege technische voorschriften met betrekking tot terrein).

Het BC/Eux, dat dit proces in samenwerking met het departement voor Ontwikkelingssamenwerking heeft begeleid, is inmiddels tot overeenstemming gekomen met de grondeigenaren. De Eilandsraad van St Eustatius heeft vervolgens in haar vergadering van 10 augustus 1989 de door haar Bestuurscollege bereikte principe-overeenkomsten bekrachtigd en vastgelegd in haar besluit van 10 augustus.

Nederland is benaderd voor de financiering van de benodigde grondaankopen; een gedeelte is door Nederland reeds goedgekeurd. Nu dat met de grondeigenaren waar ontgravingen moeten plaats vinden, koopakten getekend zijn, is het project gegund voor het bedrag van 5.480.00 gulden (inclusief een stelpost van 92.0000) overeenkomende met het inschrijvingsbedrag van Hollebeek & Vens aannemingsbedrijf bv. Na voltooiing van dit project dat negentien maanden zal duren kunnen vliegtuigen met een capaciteit van vijftig personen op het uitgebreide vliegveld landen, wat de ontwikkeling van het toerisme zeer ten goede komt, en een stimulerende effect zal kunnen sorteren op aanverwante sectoren.

Met de uitvoering van het project zal in het eerste kwartaal van 1990 een aanvang worden gemaakt. Met de directie en het toezicht op de uitvoering van het project, zal het ingenieursbureau Grabowsky & Poort International nv belast worden.

Ana van Leeuwen: Amigoe's adjunct-hoofdredactrice

PER 1 JANUARI 1990 is Ana van Leeuwen benoemd tot adjunct-hoofdredactrice van de Amigoe. Zij trad op 1 juli dit jaar in dienst van deze krant, nadat zij bijna drie jaar bij de Beurs- en Nieuwsberichten had gewerkt als redactrice.

Ana van Leeuwen (30) werkte al eerder, van januari 1985 tot maart 1986, als verslaggeefster bij de Amigoe. In 1981 startte zij haar journalistieke carrière bij Radio Hoyer.

Zij is tevens correspondente voor het dagblad The Chronicle op Sint Maarten en zij verzorgt bijna dagelijks nieuwsonderwerpen voor het radiostation PJD-2, eveneens op Sint Maarten. Ana van Leeuwen heeft bovendien tal van publikaties op haar naam staan in onder meer Management, De Volkskrant en het NRC Handelsblad.

■ANA VAN LEEUWEN

COMMENTAAR

Welzijn

CURACAO, en daarmee de gehele Nederlandse Antillen, kan terecht met een opgewekt gelaat en strak achterover staande schouders de jaren negentig binnen stappen, op weg naar het Jaar 2000. Voor het volgend jaar wordt een groei van het Bruto Nationaal Produkt van vijf procent verwacht; de handel, de nijverheid en het bankwezen zijn optimistisch gestemd; er bestaat een werkelijk gemeende interesse van buitenlandse én van lokale investeerders voor het land; er is sprake van een ontspannen verhouding tussen de regering en de werknemers- en werkgeversorganisaties.

Er is niemand die deze situatie vijf jaar geleden had durven voorspellen, toen de Shell besloot Curaçao te verlaten, het Venezolaanse kooptoerisme drastisch terugliep en de Verenigde Staten het Gouden Kalf Offshore slachtten met één pennestreek door het belastingverdrag met de Nederlandse Antillen. Daarbij kwam nog de verharde houding van Nederland ten aanzien van het gaten-in-beidehanden beleid van de Antilliaanse overheden. Er volgden rigoureuze bezuinigingen, die weliswaar niet met vreugde maar toch met een zeer te waarderen begrip werden aanvaard.

Het diepe dal waarin Curaçao was gestort, had positieve effecten. Bij de particuliere sector drong eindelijk het besef door, dat niet alle beslissingen van Fort Amsterdam en de Scharlooweg zonder meer de juiste zijn en dat er wel degelijk invloed kan worden uitgeoefend op de macht hebbende politici. De grootste verworvenheid van de jaren '80 voor de Nederlandse Antillen is wellicht dit besef: dat eenieder het recht - en de plicht - heeft zich te bemoeien met het welzijn van zijn land en medebewoners.

Toch is de situatie bij lange na niet rooskleurig: nog altijd hebben wij in de Nederlandse Antillen last van lange tenen wanneer er ook maar enigszins kritiek wordt geleverd, terwijl wij ons te snel op de borst slaan wanneer wij iets hebben gepresteerd. Het superioriteitsgevoel, gegroeid in al die jaren dat Curaçao met zijn gemakkelijk verkregen olie-en offshore-guldens, de baas kon spelen over de rest van de Nederlandse Antillen - en over andere eilanden in de Caribische regio - is nog steeds niet verdwenen, hetgeen het gevaar met zich meebrengt dat wij telkens weer het wiel trachten uit te vinden. De eilandelijke mentaliteit ('Het centrum van de wereld') heeft stagnerend gewerkt en kan in de jaren '90, wanneer wij er echt aan moeten gaan trekken om de goede vooruitzichten om te bouwen tot resultaten, ook een obstakel vormen.

Het feit dat de Antilliaanse bevolking weer met vertrouwen de toekomst tegemoet kan zien, is bepaaldelijk niet de verdienste van de politici. Zij hebben er het afgelopen decennium méér dan een potje van gemaakt en zorgden voor een verbazing, ergernis en zorgen wekkende discontinuïteit in het beleid: zij gaven de Nederlandse Antillen de naam van een weifelend en aarzelend land. De verkiezingen van 16 maart 1990 zijn bepalend voor de komende tien jaar: die dienen een slagvaardige regering op te leveren, die ervoor zal zorgen dat de grootse project-plannen die nu nog in bureauladen liggen te wachten op vaak één enkele handtekening getransformeerd worden tot bouwputten en hijskranen, tot een groot brok werkgelegenheid.

Bovenal dienen wij op korte termijn alles in het werk te stellen om de vaak schrille tegenstellingen in onze samenleving te verkleinen. Bagatelliseren van de wanverhoudingen die er momenteel bestaan, kan tot gevolg hebben dat alle inzet die er de afgelopen jaren is getoond om de Nederlandse Antillen uit het dal te trekken, van geen nut is geweest. Het aansnijden van dit onderwerp is in tal van kringen binnen de Antilliaanse gemeenschap nog een taboe. Indien we dat taboe doorbreken kunnen we over enkele jaren de Nederlandse Antillen als een land omschrijven, waar niet alleen welvaart bestaat, maar waar ook sprake is van welzijn.

ABVO vice-voorzitter Van Lamoen

Ambtenaren profiteren niet van economische vooruitgang

WILLEMSTAD — Gedurende dit jaar zeiden politici op meerdere aangelegenheden dat het goed gaat met de Curaçaose economie. Blijkbaar merkt alleen een kleine kapitaalkrachtige groep iets van de verbeterde situatie. De gemiddelde arbeider en zijn gezin profiteert nauwelijks van de goede die er voor Curaçcao waait. Dit zegt vicevoorzitter W. van Lamoen van de ambtenarenvakbond A.B.V.O. in een perscommunique. De koopkracht van de gemiddelde arbeider is met ruim twintig procent achteruitgegaan. De ambtenaar doet wonderen om rond te komen met zijn salaris die vanaf 1984 is bevroren. Van Lamoen vraagt zich af hoe lang ambtenaren nog zullen kunnen overleven met een inkomen dat niet aan de huidige prijzen is aangepast. De prijzen veranderen iedere dag door het liberaliseringsbeleid van de regering.

SHON A REY

'Voor wie gaat het goed?' vraagt de vice-voorzitter zich af. 'Voor de Curaçaose bevolking of alleen voor mensen die aan tafel zitten met Shon A Rey. De rijken worden nog rijker en de armen nog armer. Ambtenaren moeten ook mee kunnen profiteren. Zij werken voor de bevolking en hebben recht op compensatie voor de hoge levenskosten. Het gaat hier niet om een secundaire arbeidsvoorwaarde maar om een recht van de ambtenaar om samen met zijn familie een waardig leven te kunnen leiden', aldus Van Lamoen.

Hij vindt het is niet ethisch om met de gevoelens van de arbeidersklasse en met name de ambtenaren te spelen door hen valse hoop te geven in de vorm van een goodwill-gratificatie voor verrichte werkzaamheden. 'Hiermee jagen politici de ene groep arbeiders tegen de andere groep op. Dit is de werkwijze van een bomba mayo uit de koloniale tijd bij uitstek', vindt de vice-voorzitter.

CHIPI CHIPI

'Door chipi chipi's te geven van tussen de 200 en de 500 gulden en tegelijkertijd veertig procent hiervan in te houden nemen regeerders de ambtenaren voor de gek. Waarschijnlijk is het chipi chipi idee een middel om bij de komende verkiezingen stemmen te verkrijgen maar het is goed als ambtenaren zich realiseren hoe politici over hen denken als arbeiders en als mens'.

'ABVO werd dit jaar, zoals ook voorgaande jaren het geval was, door de regering aan de kant gehouden als het ging om het personeelsbeleid. Dit met uitzondering van die momenten waarop ambtenaren genoeg kregen van het politieke spel en een andere beleid gingen eisen. Dit was bijvoorbeeld het geval bij de functiewaardering. De meer dan veertig gevallen waarbij leden van de vakbond hun werkgever voor de ambtenarenrechter sleepten en in 95 procent van die zaken ook wonnen bewijzen dat het personeelsbeleid van de overheid van geen kanten deugt', aldus ABVO.

SPANNING

'In de publieke sector heerst de laatste tijd veel spanning. Voor ABVO is onderhandeling altijd de weg om tot oplossingen te komen. Daarom is het voor de vakbond vreemd, dat de overheid nu zegt dat de vakbond dit nog moet leren terwijl de regering niet eens de moeite neemt om op verzoeken van ABVO om aan tafel te zitten reageert', zegt Van Lamoen.

ABVO is trots op het feit dat na meer dan vijftig jaar bestaan de vakbond dit jaar een eigen centrum heeft gekregen, waar alle leden en hun families van de aanwezige faciliteiten gebruik kunnen maken. '1989 was niet een makkelijk jaar voor de vakbeweging en de arbeidersklasse door tegenwerking van de overheid en van economische krachten in de samenleving. Alleen door eenheid kunnen wij overleven', aldus Van Lamoen.

EENHEID

De vakbond is voorstander van eenheid van de arbeidersklasse en van een rechtvaardige samenleving. 'Zoals een eigen gebouw nodig was, zo is ook een grondige doorlichting van de structuur en het beleid van ABVO in de toekomst noodzakelijk', vindt Van Lamoen. In januari zal de vakbond haar eerste aanbevelingscongres houden waarbij de veranderde situatie en de nieuwe aanpak besproken zullen worden.

ABVO wenst de Curaçaose bevolking al het goede voor 1990 en dat het komende jaar gevuld zal zijn met vrede en liefde voor iedereen.

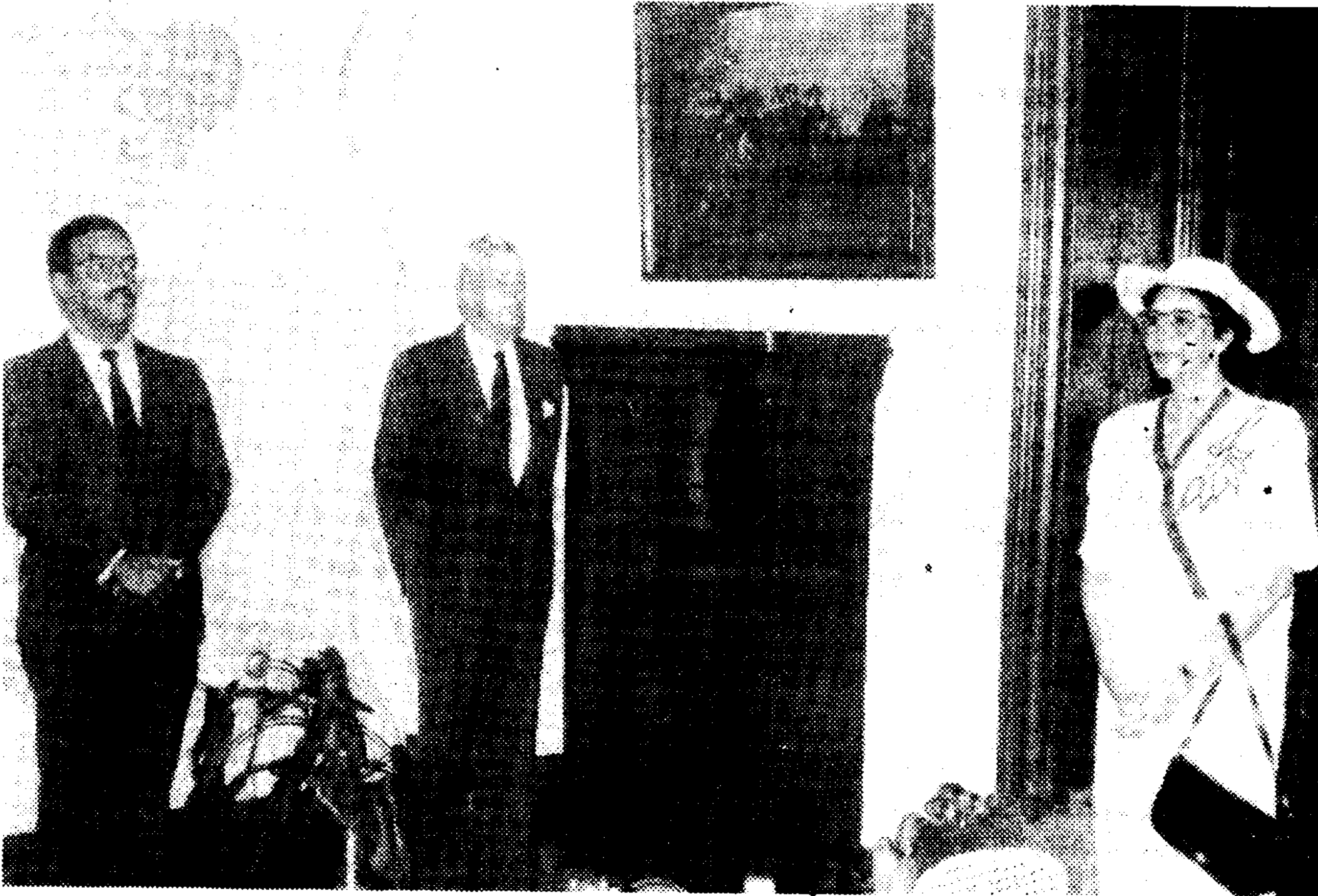

■WILLEMSTAD — Het personeel van DOW gaat het nieuwe jaar in met een gerenoveerde kantine. Hier kunnen de medewerkers behalve eten, ook vergaderen en feestvieren. De fotocombinatie: Ing Hosè Simmons overhandigt de sleutel aan juffrouw Carla Henriquez, die hem in ontvangst neemt namens de schoonmaakploeg van de kantine, en gedeputeerde Hueck in gezelschap van het diensthoofd en de medewerkers.

■WILLEMSTAD — Het aanzicht van het gebouw voor het Openbaar Vervoer is de moeite waard, na het opknappen en een verfbeurt. Het gebouw in Pietermaai is nu weer in oude glorie hersteld.

Rosemarie waarnemend gouverneur

WILLEMSTAD — Gisteren werden bij Morris E. Curiel & Sons twee jubilarissen gehuldigd. Het waren Frida Streedels en Silvio Martinus. Frida Streedels is momenteel werkzaam als cassiere, terwijl Silvio Martinus incassoloper is. Zij zijn beide 40 jaar in dienst bij Mecs.

Voor de jubilarissen werd in de Toekanzaal van het Plaza hotel een receptie georganiseerd.

■ WILLEMSTAD — Bij Koninkijk Besluit van 19 december werd Rosemarie de Paula benoemd tot waarnemend gouverneur van de Nederlandse Antillen met ingang van 1 januari 1990.

Mevrouw De Paula is momenteel directrice van de Openbare Bibliotheek op Curaçao.

Vrijdagochtend legde De Paula in handen van gouverneur dr René Römer de belofte af als waarnemend gouverneur, zoals voorgeschreven bij het Reglement voor de gouverneur van de Nederlandse Antillen.

Foto: De Paula tijdens de aflegging van haar belofte en voorts R.M. Candelaria (l), hoofd van de afdeling Voorlichting van de Raad van Ministers en mr J. Janus, directeur van het kabinet van de gouverneur van de Nederlandse Antillen.

Viering van Driekoningen

ORANJESTAD — De vereniging Amigos de Colombia viert op 6 januari het Driekoningenfeest in Club Primavera. Dit geschiedt met de opvoering van een toneelstuk over de geschiedenis van de Drie Wijzen uit het Oosten. Tot en met 2 januari bestaat er gelegenheid om kinderen tussen drie en twaalf jaar voor deze viering in te schrijven bij Isabel Werleman (tel.: 34475), Digna Bruges (21101), Teresita Romero (24885) en Yuyu Croes (28377).

BRAAT BEHEER neemt per 1 januari 1990 de Harwense confectie industrie over. Daar is overeenstemming over bereikt. Braat wil een leidende rol gaan spelen in de Europese breigoedindustrie. Door de overneming zal het resultaat van Braat in 1990 positief worden beïnvloed.

Minister Croes over luchthaven-rel:

Persvrijheid niet in geding

ORANJESTAD — Uit de verklaring van de minister van Justitie mr Hendrik Croes over de reis van een Colombiaanse hoge autoriteit via Aruba naar de Verenigde Staten, waarbij de pers 'weggeduwd' werd op de luchthaven, blijkt dat het de voorzitter van de Colombiaanse Senaat betrof. Minister Croes vond het een 'onverantwoordelijke zaak zoveel publiciteit rond deze zaak' en betitelde het incident met de pers op de luchthaven als een 'onnodig incident'. Hij kon niet begrijpen waarom persé foto's moesten worden gemaakt, terwijl verzocht was dit niet te doen.

Het verhaal, dat door het incident op de luchthaven de persvrijheid in gevaar werd gebracht, wees de bewindsman resoluut van de hand: 'Daarvan is geen sprake'.

Minister Croes vertelde dat hij de Procureur Generaal heeft verzocht een onderzoek in te stellen hoe de reis van de voorzitter van de Colombiaanse Senaat in de pers is gekomen. Een mogelijk 'lek' bij de overheid noemde Croes 'een staatsgevaarlijke activiteit die voor de rechter zal worden gebracht. Ook zij die hierover publiceerden'.

Inmiddels heeft G.J. Schouten, een der vice-presidenten van de commissie Persvrijheid van de IAPA, op verzoek van de IAPA - waar Jossy Mansur zijn beklag deed en verzocht te protesteren - zich bij Mansur op de hoogte gesteld van het gebeuren op de luchthaven.

BEIJING - De gemeenteraad van Beijing heeft vrijdag formeel een verbod op bijeenkomsten op het Tiananmenplein afgekondigd. Sinds 4 juni toen het leger een einde maakte aan de studentenprotesten op het plein, was het plein al afgezet door het leger. De adjunct-commandant van politie in Beijing zei dat er op het plein "een plechtige sfeer van respect" moet heersen en dat het plein nog uitsluitend gebruikt zou moeten worden voor "nationale politieke bijeenkomsten en ontvangstceremonies voor buitenlandse gasten."

Wever-muziek prijzen

ORANJESTAD — [illegible] TeleAruba vond de [illegible] king plaats van de [illegible] lijkse onderscheiding[illegible] to y Rufo Wever gen[illegible] naar twee grote o[illegible] den musici van Arub[illegible]

Ook dit jaar vond de [illegible] plaats door de commu[illegible] tiemedia, discjockeys e[illegible] sonen werkzaam in de [illegible] dula. Bij de uitreiking w[illegible] premier Nelson Oduber, [illegible] ter Fredys Refunjol, de [illegible] ter van Motito Croes, [illegible] Croes en de zuster van [illegible] Wever, Anna Wever, aa[illegible] zig.

De volgende musici [illegible] den onderscheiden: [illegible] wietje (jeugdgroep), [illegible] vyhana Vrolijk (jeugdz[illegible] res), Ola Tropical (t[illegible] groep), Erica Giel (best[illegible] geres), voor de beste [illegible] eindigden Edwin Aba[illegible] Claudius Philips beid[illegible] de eerste plaats, Fra[illegible] Granadillo (muziek[illegible] teur), Federico Martis ([illegible] geur), Maybeline A[illegible] Croes (componist), [illegible] Giel (45 grammofoon[illegible] Musical Time (lang[illegible] plaat), Hildward Croes ([illegible] cus van het jaar) en Pa[illegible] su Doble Sabor (band [illegible] het jaar).

AGENDA ARUBA

KANTOORUREN AMIGOE: 08.00-12.00/14.00-17.30 uur, zaterdag gesloten

TELEFOON: 24333. Voor spoedgevallen na kantoortijd: 21639, 22316 en 24508. Pageboy 127-743.

TELEFAX: 22368.

BANKREK. nr. 10.815.445 Banco di Caribe.

POLITIE: 100

ALARMCENTRALE: 115

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 08.00-12.00/14.00-17.00 uur worden opgegeven; behalve op zaterdag. Alleen zoekertjes, die op maandag en donderdag vóór 10.00 uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

BIOSCOPEN
DRIVE-IN: 20.30 uur **See no evil, hear no evil** (comedy, 18 jr)

*****

DOKTER HART KINDER-POLIKLINIEK (Shakepearestraat 13, tel.: 27263/24300): spreekuren maandag t/m zaterdag van 08.30-11.30 uur; maandag, woensdag en vrijdag ook van 15.00-18.00 uur.

*****

CENTRO MEDICO CARABOBO (Engelandstraat 7-A t/o Eagleclub): geopend van maandag t/m vrijdag van 08.00-18.00 uur. Voor spoedgevallen is één der artsen 24 uur per dag bereikbaar via tel.: 24300, page 238.

*****

NARCOTICS ANONYMOUS HELPLINE: tel.: 38989 (24 uur per dag).

*****

WIT GELE KRUIS: Oranjestad: tel.: 23168; Noord: tel.: 23425; Santa Cruz en Paradera: tel.: 28288/25543; Savaneta en Brazil: tel.: 47020/48301; San Nicolas: tel.: 45906; Dakota: tel.: 29008 (wijkgebouw), 24444 (kantoor).
(voor brandgevallen, ongelukken of een of ander ongeluk gelieve Alarmcentrale op te bellen, tel.: 115)

*****

TELEARUBA
ZATERDAG: 18.00 Highway to heaven: 'A dolphin song for Lee' (deel 1); 19.00 Leu fo'i kas: 'New year special'; 20.00 Nos ku nos: 'New Year special'; 21.00 Samenvatting Telenoticias 1989; 23.00 Musical special: 'Motown/Black & White'; 24.00 Sluiting.

ZONDAG: 17.00 Movie special: 'Make mine music' (kinderen); 18.20 Musical special: 'Saludo musikal di Aruba i Antias'; 19.30 Showtime; 21.00 Quo Vadis; 22.30 Saludos di Aña Nobo.

MAANDAG: 18.00 Children special: 'The richest cat in the world'; 19.40 CNN special: 'A decade in sports'; 20.30 CNN international hour; 21.00 Musical special; 22.00 Movie special: 'Happy New Year'; 23.30 Sports late night; 24.00 Sluiting.

*****

DIVERSEN
FLIGHT INFORMATION CENTER: dagelijks geopend van 07.00-20.00 uur; na 20.00 uur informaties via verkeerstoren.

ESSO SERVICE CENTER (Oranjestad): **24.00 uur per dag geopend** (alleen gesloten van zondag 20.00 uur tot maandagmorgen 07.00 uur)

STICHTING ZIEKENVERPLEGING ARUBA
DOKTER HORACIO ODUBER HOSPITAAL (tel.: 24300).
Bezoekuren:
Kinderafdeling: doorlopend bezoek van 08.00-20.00 uur.
Andere afdelingen: van 11.00-12.00/15.00-15.45/18.30-19.30 uur.
Rookverbod:
Er is een algemeen rookverbod in het hospitaal. Slechts op enkele recreatieplaatsen in het hospitaal mag er gerookt worden.

KONINGIN WILHELMINA FONDS (tel.: 24652/22817): informatiecentrum woensdag geopend van 08.30-12.00 uur - Paardenbaaistraat 8 (boven).

FADA (Paardenbaaistraat 8, tel.: 32999): voor inlichtingen omtrent preventie alcohol/drugsmisbruik.

*****

ZONDAG
DIVERSEN
ALHAMBRA CASINO: 22.15 afsteking Oudejaarsavondvuurwerk.

*****

MAANDAG
DIVERSEN
GOLDEN TULIP ARUBA CARIBBEAN HOTEL: 15.30 uur concert van de Arubaanse sopraan Tica Giel (pianist: Jan Slothouwer).

*****

DINSDAG
DIVERSEN
BIJBELMUSEUM: geopend op elke werkdag van 10.00-12.00 uur en zondag van 11.00-12.00 uur in de protestantse kerk.

INDIAN ROCK GARDEN WATERSLIDE: maandag, dinsdag, woensdag en vrijdag geopend van 10.00-18.00 uur; donderdag de gehele dag gesloten.

MUSEO HISTORIKO ARUBANO: openingstijden maandag t/m vrijdag van 09.00-12.00/16.00-19.00 uur; zaterdag van 09.00-12.00 uur.

BUREAU LEVENS-, GEZINS- EN HUWELIJKSMOEILIJKHEDEN (Layex Building, Wilhelminastraat 19): iedere werkdag van 07.30-12.00/13.00-16.30 uur (ook mogelijk afspraak te maken via tel.: 23145 of 25111).

CENTRO KIBRAHACHA (**dagverblijf voor bejaarden**): openingsuren dagverblijf: 08.00-12.00 uur; kantooruren: 07.30-12.30/14.00-17.00 uur - Piedra Plat 23 (tel.: 28159).

AUTOKEURINGSLOKAAL SAN NICOLAS: geopend van maandag t/m vrijdag van 08.00-11.30/13.00-16.00 uur.

BIBLIOTHEEK CENTRO DI BARRIO DAKOTA (**openingstijden**): dinsdag van 16.00-20.00 uur en vrijdag van 17.00-19.00 uur.

*****

ZONDAG
KERKDIENSTEN
BRAZIL: zon.: 09.00 en 19.00 uur.
DAKOTA: zat. 19.00 uur; zon.: 08.00 uur.
EMANUELKAPEL: zat.: 19.00 uur.
NOORD: zat.: 19.00 uur; zon.: 07.30 en 18.00 uur.
ORANJESTAD: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 10.00 en 19.00 uur.
PARADERA: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 en 17.30 uur.
POS CHIQUITO: zon.: 08.00 uur.
SAN NICOLAS: zon.: 08.30 en 18.30 uur.
SANTA CRUZ: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAVANETA: zat.: 19.00 uur; zon.: 17.30 uur.
TANKI LEENDERT: zon.: 09.00 uur.

*****

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
ORANJESTAD: 10.00 uur ds A. van den Doel (crèche en zondagsschool); 19.00 uur Oudejaarsavonddienst.
SEROE COLORADO: 08.30 uur ds A. van den Doel.
PIEDRA PLAT: 22.30 uur Oudejaarsavonddienst.
SAN NICOLAS: 20.00 uur Oudejaarsavondienst.

*****

DE NIEUW APOSTOLISCHE KERK (Goletstraat 5-A): 09.30 uur kerkdienst.

*****

KAPEL MARINIERSKAZERNE SAVANETA: 19.30 uur Oudejaarsavonddienst o.l.v. vlootpredikant ds J.G. Majoor.

*****

REGELING NODIG OVERHEIDSGARANTIES

Regering streeft naar beter contact met massamedia

Oduber: veel aandacht voor ontwikkeling San Nicolas

SAN NICOLAS — Bij de introductie van premier Nelson Oduber tijdens de 'eind van het jaar persconferentie' van de regering in Hotel Astoria gaf deze toe, dat het contact met de pers in 1989 niet optimaal was doch hij gaf de verzekering dat in 1990 hierin verandering zal komen. Dat de persconferentie in San Nicolas werd gehouden moest nog eens benadrukken dat de regering alle aandacht heeft voor dit zwaarst getroffen deel van Aruba.

Dit blijkt uit verschillende projecten onder meer de heropening van Lago. De premier noemde dit jaar het contact met de Staten bijzonder goed, omdat de regering alle projecten met de Staten bespreek en de nodige inlichtingen gaf. Oduber wees erop, dat de regering besloot tot een hotelbouwstop doch dat een golfcourse - waarvoor zeventien gegadigden zijn - er zonder uitstel moet komen. Begin van het volgend jaar zal hierover een beslissing worden genomen.

VUT

Uitvoerig stond de premier stil bij het feit dat de afgelopen tien maanden duidelijk werd getoond dat zijn regering niet alleen afhankelijk van toerisme wil zijn, dat er meer verscheidenheid in de economie dient te komen. Hij noemde hierna de verschillende projecten die van start gingen of nog op stapel staan.

Sprekende over de financiële situatie van Aruba wees Oduber erop, dat zijn regering een begroting met een hoog nadelig saldo had aangetroffen. Voorts werd de regering met grote problemen geconfronteerd door de velen die met de VUT-regeling gingen en waarvoor drie jaar lonen moeten worden doorbetaald. Voor de achthonderd mensen die gebruik van VUT maakten, moet ander personeel worden gezocht om service aan het publiek te kunnen geven.

RISICO

Na gesproken te hebben over scheiding van inkomsten van gehuwde personen voor de belastingen wees de premier erop, dat voor vijfhonderd miljoen aan garanties voor de overheid bij verschillende projecten volgend jaar regelingen moeten worden getroffen om het risico van de overheid te verkleinen. Sprekende over het toelatingsbeleid stelde Oduber dat dit de volle aandacht van de betrokken bewindslieden heeft en getracht wordt dit in goede banen te leiden. Er zal een betere controle op casino's moeten komen, niet alleen de hotels, maar ook de timesharing-projecten moeten nu logeerbelasting gaan betalen.

In verband met de aanwezigheid van meer hotelkamers zullen er ook meer geregelde vluchten moeten komen en zal in 1990 zonder uitstel de nodige voorzieningen op de luchthaven moeten worden uitgevoerd. Dit zal met eigen financiering, hulp van de EEG en Nederland moeten geschieden. Voorts zal wat infrastructuur betreft alle aandacht aan de wegen worden besteed. Ernstig bezorgd was de premier dat Aruba niet meer zo schoon is als voorheen, hetgeen op bezoekers een slechte indruk maakt. De overheid zal wettelijke passen moeten nemen tegen de vervuiling niet alleen maar ook de preventie hiervan.

Oduber was voldaan over wat in tien maanden werd bereikt. De pers hield het werk van de regering in de gaten, op kritische wijze, soms samenwerkend maar ook negatief. Hetgeen volgde Oduber mogelijk kan zijn doordat de regering niet tijdig voldoende inlichtingen aan de pers beschikbaar stelde. Plannen bestaan dit te verbeteren, zo liet Oduber de persvertegenwoordigers weten.

Stijging aantal minderjarige moeders

Voogdijraad luidt noodklok

ORANJESTAD — Dit jaar betaalden 920 alimentatie-plichtigen een bedrag van f.1.974.681,- aan de Voogdijraad. Dit is een stijging van tien procent vergeleken met vorig jaar toen de alimentatie-ontvangsten f.1.795.290,- bedroegen.

In de ontvangsten van dit jaar is inbegrepen 'VUT-alimentatie' van een tiental personen ten bedrage van f.50.540,-. Het bedrag aan belegd kapitaal ten behoeve van minderjarigen steeg in 1989 van f.69.383,12 tot f.86.613,-.

VERWAARLOZING

De Voogdijraad kende dit jaar niet alleen weinig 'highlights' in positieve zin, maar ook de nodige 'blacklights'. Zo steeg het aantal minderjarige ongehuwde moeders schrikbarend: 67 gevallen in 1988 en 75 gevallen tot en met november 1989.

Voorts een stijging van jeugdigen met gedrags- en drugsproblemen, stijging van het aantal moeders die drugsgebruiker zijn, stijging van het aantal zaken inzake verwaarlozing van kinderen, een schrikbarende stijging van incest en zedenzaken en het oproepen van moeders aan het arbeidsproces deel te nemen terwijl er geen adequate opvang van de kinderen is. Dit was - aldus de Voogdijraad - de reden voor vele klachten inzake verwaarlozing.

De knelpunten in het algemeen zijn volgens de Voogdijraad: te weinig opvangmogelijkheden voor verwaarloosde kinderen; het totaal ontbreken van opvangmogelijkheden: in crisissituatis, voor de oudere jeugd (twaalf jaar en ouder) en voor de zwak- en geestelijk minderbegaafde kinderen; het ontbreken van een afkickcentrum en begeleiding van drugsverslaafden.

Knelpunten in het bijzonder met betrekking tot de Voogdijraad zijn: automatisering van de dienst en huisvesting. Nog steeds heeft de 'oogdijraad geen eigen huisvesting en moet men weer uit de huidige lokatie verhuizen.

Als wensen, die op korte termijn realiteit moeten worden, noemt de Voogdijraad op de allereerste plaats een adequate en vooral permanente huisvesting. Dit moet gevolgd worden door een spoedige automatisering en uitbreiding cq. creëren van opvangmogelijkheden voor: kinderen van werkende ouders, kinderen op sociale indicatie, crisissituatie en afkickcentrum.

JAARVERSLAG VERSCHENEN OVER 1989

Minister Hendrik Croes: steeds bereikbaar voor pers

Bij Justitie, Staatkundige structuur, Sport hard gewerkt

ORANJESTAD — Minister van Justitie, Staatkundige Structuur en Sportzaken mr Hendrik Croes -die altijd beschikbaar is voor de pers als er om commentaar wordt gevraagd - benadrukte dit vanmorgen nog eens door met de directeuren van de departementen, die onder hem vallen, de pers te ontvangen tijdens een ontbijtpersconferentie in het Bushiri Hotel.

Gisteren kregen de communicatiemedia de 1989-overzichten van de departementen ter studie toegezonden. Op grond hiervan konden vragen tijdens de persconferentie worden gesteld.

VEILIGHEID

Uit het overzicht van het Departement Openbare Orde en Veiligheid (DOOV) bleek, dat op een actief jaar terug kan worden gezien. Daarbij is nauw contact onderhouden met internationale organisaties, zoals de FBI, Amerikaanse Kustwacht enz.

Een belangrijke rol speelde de instelling van een projectorganisatie voor de ingebruikneming van het Korrectie Instituut Aruba, waarbij alle aandacht werd besteed aan opleiding van het middenkader. Deze maand werden veertig aspirantbewaarders voor het begin volgend jaar in gebruik te nemen instituut te San Nicolas in dienst genomen.

Voorts werd alle aandacht besteed aan het toelatingsbeleid, het ontwerp van Reorganisatie van de politie, het instellen van de bewaking van de gouverneur, de instelling van de Calamiteitencommissie, aan een nieuw plan voor de Brandweer en het voorstel Ministeriële regeling voor de organisatie van de DOOV.

WETGEVING

In 1989 kwam een groot aantal regelingen tot stand onder meer verhoging van straffen voor handel in verdovende middelen, waardoor levenslange gevangenisstraf en vijf miljoen florin boete mogelijk werden. In een vergevorderd stadium van voorbereiding zijn op dit moment onder meer: de landsverordening Administratieve rechtspraak, een nieuwe regeling van beroep op de administratieve rechter tegen overheidsbesluiten, alsmede een algemeen bezwaarschriftprocedure; landsverordening Algemene ziektekostenverzekering die per 1 maart 1990 zou moeten ingaan; de landsverordening houdende regels inzake de exploitatie van kansspelen en het instellen van een Raad van Toezicht op de kansspelen en de regeling van de visserij in de wateren rond Aruba. Na drie jaar arbeid is de geldende tekst van het Burgerlijk Wetboek van Aruba gereed gekomen.

INSPECTIES

Wat betreft de veiligheid werd nadruk gelegd op de bouwwerken. Er zijn zestien ongevallen met verliesdagen geconstateerd - waarvan acht in de bouw en zes onder ernstige ongevallen staan. Eén van deze was dodelijk -het monteren van een hijskraan bij Harbourtown. Viermaal werd tot staking van arbeid overgegaan. Er werden 124 bouwaanvragen behandeld variërend van kleine appartementen tot grote bouwwerken, 42 hinderaanvragen werden behandeld, waarvan achttien restaurants, vijf hotels en zeven benzinestations.

Wat voertuigen betreft, zijn er 9.284 keuringen verricht, waarvan 1.920 aan trucks, bussen enz.; 153 weegschalen zijn ge- of herijkt. De kansspelen en lotto zijn op verzoek op juiste gewichten geverifieerd. Wat electro betreft, zijn er 1.524 installaties aangeboden, waarvan 980 woonhuizen. In 1989 werd begonnen opleiding tot buitengewoon agent van politie om verbaliserend te kunnen gaan optreden. Conform de leges- en retributiebesluit werd 355,660 florin ontvangen.

ALGEMENE ZAKEN

Twaalf personeelsleden - waaronder de waarnemend directeur en vier juristen - traden uit dienst wegens VUT, overplaatsing of ontslag. Veertien nieuwe medewerkers, waaronder vijf juristen traden in dienst. Ondanks deze mutaties kon de continuïteit gehandhaafd blijven. Desondanks blijven op korte termijn knelpunten bestaan. Geen adequate beloning kan thans aan gekwalificeerde, ervaren krachten worden geboden, het huidige tekort aan woningen is voorts belemmering voor het aantrekken van krachten.

Zeer tevreden is men op deze afdeling, dat men een minister heeft, die niet alleen zorgde dat de continuïteit kon worden gehandhaafd, maar dat er ook ruimte voor nieuw beleid is. Hierdoor kunnen verklaringen van geen bezwaar van AVV in record tempo worden afgehandeld, verscherpt casinobeleid, versnelde afgifte van bouw- en horecavergunningen zijn thans in voorbereiding.

BRANDWEER

Uit het 1989-verslag blijkt dat alle aandacht aan opleiding en uitbreiding wordt besteed. Na onderzoek van de bedrijfsgeneeskundige dienst heeft de minister van Justitie besloten om een beleidsplan voor de Brandweer op te laten stellen.

Uit de verslagen van Bureau voor de intellectuele eigendom blijkt dat hier ook niet stilgezeten werd. Onder meer werd de wetgeving aangepast en herzien. In studie zijn een gebruiksmodellenverordening en een verordening voor kleine octrooien.

IDEFRE

Ook wat sport betreft, werd er hard gewerkt, zo blijkt uit het verslag van IDEFRE. Gebeurtenissen die de afgelopen jaar bijna dagelijks in de pers te vinden waren.

■ ORANJESTAD — Ook minister van Justitie/Sportzaken mr Hendrik Croes zit muziek in het bloed. Dat bleek bij de opening van de nieuwe vleugel van Casa del Mar toen de bewindsman de gitaar hanteerde en zijn stem liet klinken. Onder meer daarbij gesteund door zijn echtgenote, American Airlines-directeur Toppenberg en de directeur van National Carrental Urbano Maduro.

Ziekteverzekeringswet per 1 maart

ORANJESTAD — Tijdens de door de regering-Oduber gehouden Oudejaarsavond-persconferentie liet de minister van Volksgezondheid Charro Kelly horen, dat het plan om per 1 januari 1990 een Algemene Ziekteverzekering Aruba (AZA) in te voeren niet zal doorgaan.

Vermoedelijk zal dit pas per 1 maart het geval zijn. Aangezien er nogal wat studie van een en ander gemaakt moet worden - vorige week pas kwam het wetsontwerp klaar - zal het ingaan van de AZA later plaatsvinden dan het oorspronkelijke plan.

Minister Kelly wees er op, dat bij begin van de AZA niet alle burgers hieronder zullen vallen. Begonnen wordt met hen die een dokterskaart (PP-kaart) hebben, het overheidspersoneel en zij die onder de SVB vallen. Daarna volgen zij die een particuliere verzekering hebben. De bewindsman stelde te verwachten dat binnen twee jaar geheel Aruba onder de AZA zal vallen.

Jarenlang heeft de Gezondheidsdienst een waarnemend directeur gekend, doch nu zal in het kader van de technische bijstand professor Vorst - die in het verleden de regering steeds advies uitbracht over de reorganisatie - de nieuwe directeur Volksgezondheid worden.

KvK waakzaam ten aanzien van snelle groei

In 1989 vestigden zich 1350 nieuwe bedrijven

ORANJESTAD — Gedurende 1989 werden er 1.350 nieuwe bedrijven bij de Kamer van Koophandel en Nijverheid op Aruba ingeschreven, een toename van zestig procent vergeleken met 1988. Deze sterke groei is hoofdzakelijk toe te schrijven aan de expanderende toeristische sector - nieuwe winkels, restaurants, autoverhuur en watersportbedrijven - en de ontwikkeling van Aruba tot financieel dienstencentrum. Ongeveer vijfhonderd Aruba Vrijgestelde Vennootschappen werden geregistreerd in het handelsregister.

In het kader van de Vestigingsverordening bedrijven nam het aantal verzoekschriften voor een vestigingsvergunning toe met ongeveer achttien procent.

Uit het gesprek, dat de Amigoe aan de vooravond van het nieuwe jaar had met voorzitter Eric d'Arnault blijkt, dat deze de mening is toegedaan, dat het economisch herstel, waarvan in 1988 tweede helft voorzichtig geconstateerd werd dat dit de goede kant opging, zich in 1989 met kracht voortzette en komend jaar eveneens zal blijven doorgaan.

Bij de aanvaarding van het voorzitterschap van de Kamer begin van dit jaar vestigde de nieuwe voorzitter D'Arnault er reeds de aandacht op, dat 1989 een moeilijk en zwaar jaar zou worden, gezien de huidige ontwikkelingen op sociaal, economisch en financieel gebied, die grote waakzaamheid en snelle aanpassing eisen. De voorzitter wijst waakzaam te zijn ten aanzien van de snelle groei, zoals prijsstijgingen van huren van bedrijfspanden en andere goederen die zich reeds dit jaar manifesteerden. Gewaarschuwd dient te worden voor de mogelijkheid dat bedrijven zich uit de markt zullen prijzen.

ARBEIDSMARKT

De verkrapping van de arbeidsmarkt, die door de Kamer reeds vorig jaar aan de regering werd bekend gemaakt, heeft dit jaar ernstiger vormen aangenomen. Naast de bouwnijverheid hebben ook de overige bedrijfstakken te kampen met schaarste aan arbeidskrachten.

Er werd getracht Arubanen woonachtig in Nederland terug te halen, maar deze actie is ten dele gelukt. Voor 1990 dienden de werkgelegenheidsproblematiek - te weten de import van buitenlandse werknemers en het bouwen van woningen -de hoogste prioriteit te krijgen.

De beginjaren '80 kenmerkten zich door een gunstige ontwikkeling voor het Arubaanse bedrijfsleven. Door de sluiting van de olieraffinaderij in 1985 kwam hier echter een breuk. In de tweede helft van 1988 werd voorzichtig geconstateerd, dat de economie van Aruba weer de goede kant opgaat. In 1989 heeft dit herstel zich met kracht doorgezet.

In de bouwnijverheid namen met name de activiteiten verder toe. De expansie in de toeristische sector wordt meer zichtbaar: in 1989 zijn er duizend kamers bijgekomen. Ook vindt er een consolidatie plaats van deze sector, met name een groei in het aantal toeleverings- en aanverwante bedrijven. Dit heeft tevens gunstige effcten voor de overige sectoren. Het vertrouwen in de economie van Aruba groeit!

Er is ook sprake van een (her)opleving van de petrochemische industrie. In maart heeft de regering contracten getekend met Hamilton Oil, Maraven, en Occidental voor de exploratie in onze territoriale wateren. Met Wickland Oil is een contract getekend voor de overslag van olie. In oktober werd de heropening van de raffinaderij een feit door een overeenkomst met Coastal Oil Co. te sluiten. Deze ontwikkelingen zullen bijdragen tot de verdere verbreding van de economische basis van het eiland en tot een economische opbloei van San Nicolas en omgeving.

BUITENLAND

De Kamer heeft gedurende dit jaar gestreefd naar nauwere contacten met collega's in het buitenland, onder andere met de Kamer van Koophandel te Amsterdam, 't Gooi en Brabant. Daarnaast zijn ook contacten gelegd met de Boards of Trade van Toronto en Montreal in Canada. In mei en oktober heeft zij handelsmissies ontvangen uit respectievelijk Nederland en India. Eind november heeft een afvaardiging deelgenomen aan de Miami Conference of the Caribbean.

Gedurende het hele jaar hebben er besprekingen plaatsgevonden met de regering, Staten, lokale werkgeversorganisaties en internationale organisaties, vertegenwoordigers van overheidsdiensten en diplomatieke vertegenwoordigers. Het regulier consultatief overleg met de minister van Economische Zaken werd voortgezet. Echter vanwege de twee wisselingen in deze ministerspost was het aantal keren beperkt gebleven.

COMMISSIES

De Kamer heeft ook deelgenomen aan negen door de overheid nieuw ingestelde commissies naar aanleiding van de toeristische ontwikkeling. Deze commissies richten zich op de volgende gebieden: marketing, werkgelegenheid en infrastructuur. Daarnaast is de Kamer lid van de SER, de Ontslagcommissie, commissie Gelijke beloning overheidspersoneel, commissie Europa '92 en de commissie Mancomunidad sui generis.

In het kader van haar voorlichtingstaak als lokale vertegenwoordiger van de Economische Voorlichtingsdienst van het Nederlandse ministerie van Economische Zaken heeft de Kamer tal van handelsvertegenwoordigers en potentiële investeerders van informatie over Aruba en het zaken doen voorzien.

Op 28 juni 1989 heeft de Kamer op verzoek van de handel een televisieforum georganiseerd met als onderwerp 'Aruba 1996'.

Ontslag dr Hermans gehandhaafd

ORANJESTAD — Minister van Volksgezondheid Charro Kelly, bijgestaan door mr Coutinho, heeft geweigerd om de brief, waarin dr Hermans op staande voet ontslag werd aangezegd, in te trekken.

Bij behandeling van het kort geding, waarbij mr Arie Swaen voor dr Hermans optrad, deed de rechter het voorstel aan mr Coutinho om met zijn cliënt te praten om de ontslagbrief in te trekken. Nu minister Kelly dit niet wil doen, zal begin volgend jaar de behandeling van het kort geding tegen de regering worden voortgezet.

* * *

DE WESTDEUTSCHE Landesbank Girozentrale neemt per 1 januari een belang van 34 procent in Liu, de grootste charterluchtvaartmaatschappij van de Bondsrepubliek. Het detailhandelsconcern Karstadt had ook belangstelling voor de deelneming.

Openbaar Ministerie op Aruba:

Veel aandacht drugskwesties

ORANJESTAD — Uit het jaaroverzicht van het Openbaar Ministerie blijkt, dat wat de wetgeving betreft in de landsverordening Verdovende Middelen vele wijzigingen plaatsvonden, onder meer ten aanzien van verzwaring van de straffen. Ook werden voorbereiding of bevordering van deze handel onlangs herzien met verhoogde straffen.

Gezien het grote aantal gevallen van niet-verzekerd rijden, zijn de straffen hiervoor verhoogd. Besloten werd op te treden tegen werkgevers die zich niet stipt houden aan de Veiligheidsbesluiten en landsverordening Minimumlonen.

Uit het 1989-verslag van het Korps Politie blijkt dat zowel lokaal als internationaal een actief jaar is. Er werden opleidingen op internationaal en lokaal gebied gevolgd, terwijl ook alle aandacht werd besteed aan internationale contacten. Het korps onderging belangrijke wijzigingen en werd uitgebreid met een afdeling Bootsurveillance - de politieboot PB-1 die vele malen vanwege activiteiten in het nieuws was - een criminele inlichtingendienst en nieuwe rijbewijzen afhandelingsafdeling.

In februari 1989 werd 162 kilo cocaïne gevangen waarna tien aanhoudingen volgde; 22 maart werd de politieboot in gebruik genomen; 2100 ton aceton in de haven van San Nicolas binnengebracht, staatsbegrafenis minister Daniel Leo. Voorts redding door de PB-1 van zeventien opvarenden van de 'Pacific Sun' en tien van de 'Erica Beatrix'.

RECHTBANK

Het gerecht in eerste aanleg in cijfers met tussen haakjes het corresponderende cijfer over 1988: civiele zaken 1.484 (1.589), civiele vonnissen 1.373 (1.518), bevelen tot betaling 149 (115), kort gedingen 166 (125), hoger beroepen civiele zaken 105 (97), familiezaken, extrajudicieel 354 (362), misdrijven (nieuw) 418 (566), overtredingen 2.651 (3.458), vonnissen 3.038 (4.076), hoger beroep van vonnissen 66 (84), hoger beroep van gevangenhouding 126 (94), verhoren door rechter-commissaris 546 (530).

Gerecht in Ambtenarenzaken 96 (54), colleges van Beroep Sociale Verzekering 8 (14), college voor de Reclassering 81 (46).

Correspondentie civiele griffie 781 (964), extrajudiciële griffie 3.007 (2.747), Ambtenarenzaken 457 (443), bevelen tot betaling 365 (195), Algemeen rechters, Griffier 282 (546), totaal fotocopieën tot en met 27 december 120.217.

OPLOSSING KERSTPUZZEL

HORIZONTAAL: 1. engelenhaar; 10. sneeuwstorm; 19. noordenwind; 28. Ria; 29. aarde; 30. tak; 31. ree; 32. koe; 33. allee; 34. eik; 35. e.d.; 37. schare; 39. gram; 41. akela; 43. nest; 45. merrie; 47. zo; 48. rog; 50. hesp; 51. sieraad; 53. rotting; 56. peen; 57. kom; 58. Geer; 60. kt.; 61. keel; 62. krakeling; 63. peel; 65. nd.; 66. rade; 67. inname; 69. Krim; 70. term; 71. Eden; 73. knijp; 75. erover; 77. etaleren; 79. gene; 80. ode; 82. enig; 84. overname; 86. kerel; 88. gedegen; 90. nek; 92. dor; 94. cantine; 96. kalig; 98. vel; 99. kano; 100. iets; 102. ieder; 104. Sela; 105. Gent; 107. net; 108. pen; 109. krat; 110. hel; 111. aanranden; 114. gat; 116. Nero; 118. nee; 120. er; 121. Pool; 122. lot; 123. stad; 124. eraf; 126. Ion; 128. tolk; 130. mi; 131. erop; 132. beletten; 134. het; 136. garneren; 139. giro; 141. etter; 143. keg; 144. roer; 145. Heros; 147. rein; 148. vak; 150. maker; 152. riet; 153. deken; 155. te; 156. bal; 157. ets; 159. te; 160. lepel; 162. belt; 163. man; 164. rot; 165. rede; 167. vordering; 170. tien; 172. pop; 174. rei; 175. OR; 176. delen; 178. gemeend; 180. pantser; 182. zeker; 184. v.k.; 185. Laren; 187. laken; 189. Let; 190. era; 192. toe; 193. leder; 195. kopek; 197. Aker; 199. gin; 200. kaneel; 202. speels; 205. nat; 206. beer; 207. nek; 209. teken; 211. ran; 212. revisor; 213. elk; 215. repel; 217. eer; 219. Ted; 221. dol; 222. derde; 224. de; 225. es; 226. snaak; 228. lel; 229. lef; 230. palaver; 232. land; 233. leen; 235. neet; 237. gram; 239. perikel; 242. i.l.; 243. don; 244. zin; 245. idee; 246. deel; 247. pen; 248. vat; 249. mij.; 250. nagelen; 253. pion; 255. vrek; 258. stee; 260. idee; 262. zemelen; 264. gel; 265. rol; 267. grave; 269. la; 270. t.r.; 271. kanon; 273. ren; 274. ree; 275. vel; 276. deken; 278. kar; 279. Passaat; 281. sik; 282. matig; 284. drs; 286. Aken; 288. vol; 290. levant; 292. amitie; 284. rot; 295. sate; 297. eggen; 299. regen; 301. don; 302. eik; 304. nee; 305. beleg; 307. Zorro; 309. te; 310. geren; 312. nederig; 315. smelten; 317. leger; 319. om; 320. zee; 322. Ned.; 323. lier; 324. kerklatijn; 327. Eden; 329. vet; 330. dom; 331. orde; 333. melig; 335. op; 337. kol; 338. den; 339. p.p.; 340. tegel; 342. demi; 343. etage; 345. rat; 346. rook; 348. samen; 350. roer; 352. pin; 353. roest; 354. merk; 356. medemens; 359. sar; 360. Mallejan; 362. boon; 363. er; 365. link; 367. ras; 368. fout; 370. seks; 371. gal; 372. lood; 373. hi.; 374. rad; 376. naad; 378. nul; 380. elongatie; 383. Tim; 384. ferm; 385. mat; 386. ark; 388. park; 390. moet; 392. roede; 393. twee; 395. band; 396. wal; 397. vrees; 399. ruikend; 401. Ase; 402. Els; 404. armelui; 406. konté; 408. grossier; 410. gems; 412. Nel; 414. paap; 416. losgerei; 418. urgent; 420. fuut; 422. last; 424. pens; 425. plot; 426. Dorpel; 428. Rien; 429. in; 431. wiel; 433. teisteren; 434. pret; 435. he; 436. deze; 437. wen; 438. peen; 440. krokant; 442. erogeen; 444. mals; 446. lei; 447. em.; 448. portie; 450. goed; 451. oprit; 454. Niek; 455. gemeen; 457. l.d.; 458. aar; 459. terre; 461. lof; 463. one; 464. ace; 465. epode; 467. Lot; 469. Kerstmorgen; 470. krentenkoek; 471. Nederlander.

VERTICAAL: 1. energiek; 2. gr.; 3. eis; 4. lach; 5. naast; 6. harp; 7. are; 8. A.D.; 9. regiem; 10. star; 11. namaken; 12. e.k.; 13. urk; 14. weekend; 15. sel; 16. o.k.; 17. röntgen; 18. meet; 19. natnek; 20. o.l.; 21. olm; 22. reep; 23. deren; 24. nein; 25. wie; 26. ik; 27. dromerig; 36. doen; 38. hekel; 40. rel; 41. Adam; 42. Arie; 44. sip; 46. reden; 47. zode; 49. generen; 51. Seine; 52. arren; 54. onder; 55. genot; 57. kavelen; 59. ratel; 61. Kredo; 64. lijvig; 66. roman; 68. mal; 69. krent; 70. tent; 72. Nice; 74. penen; 76. rak; 78. egaal; 79. geel; 80. oker; 81. Eden; 83. galg; 85. renet; 87. ever; 89. gieter; 91. eind; 93. orde; 95. naaien; 97. item; 99. krop; 101. sater; 103. dader; 104. snaar; 106. trog; 108. pepermolen; 109. koor; 110. hol; 112. aan; 113. erg; 115. tor; 117. Olim; 119. eiertikker; 121. pret; 122. leger; 123. stee; 125. fret; 127. neven; 129. krab; 131. eten; 132. bek; 133. totem; 134. held; 135. toer; 137. niets; 138. nap; 140. oker; 142. tiara; 143. ketel; 145. hard; 146. stip; 149. keper; 151. Eleve; 153. dol; 154. negen; 156. bonter; 158. snater; 160. leren; 161. lok; 164. renet; 166. den; 167. veen; 168. eer; 169. gnoe; 171. iel; 173. pekel; 176. dek; 177. nagel; 179. eland; 181. telen; 182. zetel; 183. roe; 186. rakel; 188. kin; 190. elven; 191. Assen; 194. dar; 196. preek; 198. redeneren; 200. kardinaal; 201. eede; 203. pose; 204. slaglinie; 206. belevenis; 208. etalage; 210. kor; 211. ren; 214. kar; 216. pep; 218. Efemeer; 220. dadel; 222. danig; 223. eleve; 226. steek; 227. kapen; 229. liter; 230. pin; 231. vol; 232. lip; 234. eer; 236. ede; 238. mee; 240. ram; 241. lijn; 251. gelag; 252. nok; 254. Ork; 256. elan; 257. kaste; 258. staak; 259. tram; 261. dok; 262. zet; 263. leder; 266. leven; 268. vrede; 272. asiel; 273. ratel; 275. voetzoeker; 276. Denen; 277. nog; 279. paniek; 280. tinmijn; 282. mol; 283. gazet; 285. stommiteit; 287. keg; 289. lenig; 291. vork; 293. teen; 294. Renet; 296. tor; 298. Geert; 299. reder; 300. nee; 303. iel; 305. bed; 306. geven; 308. rooms; 311. rem; 313. droom; 314. gros; 315. sten; 316. tepel; 318. gel; 321. Edam; 323. liter; 325. klas; 326. ader; 328. Nepal; 330. Deen; 332. egel; 334. lam; 336. poef; 339. pols; 341. gin; 342. dood; 344. Erin; 346. resumé; 347. knoet; 349. marge; 350. raket; 351. regiem; 353. room; 355. knap; 357. dan; 358. sul; 360. mei; 361. jan; 362. bord; 364. raar; 366. kaars; 369. tors; 370. stel; 372. lenig; 373. halt; 375. dreggen; 377. druif; 379. long; 381. noen; 382. Adel; 383. terp; 384. faust; 385. manipel; 387. keren; 389. kieuw; 391. edel; 394. waas; 395. bloot; 396. Woerd; 397. vuurwerk; 398. son; 400. kruik; 401. Assen; 403. speer; 405. Ellen; 406. KRO; 407. eileider; 409. stier; 411. matador; 413. externe; 415. annonce; 417. edele; 419. riem; 421. tergen; 423. Tito; 424. pret; 425. preken; 427. ezel; 430. netto; 432. Loo; 434. pee; 435. hamer; 438. port; 439. nier; 441. kelk; 443. giek; 444. mede; 445. sela; 448. pas; 449. erg; 452. pot; 453. Ien; 455. God; 456. non; 458. ar; 460. re; 462. fe; 464. a.o.; 466. pe; 468. t.d.

EXPLOITATIE-KOSTEN DUIDELIJK LAGER

Recreatieve schaatser wil geen wind of kou

Overdekte kunst-ijsbanen worden in Nederland steeds goedkoper

DEN HAAG - In tegenstelling tot de jaarlijks oplopende bouwkosten van sportaccommodaties in het algemeen, worden overdekte kunstijsbanen in Nederland steeds goedkoper.

Enige jaren geleden dreigde het faillissement voor Thialf in Heerenveen, waar de baan voor 30 miljoen gulden van een kap was voorzien. Het dak (met een gat boven het middenterrein) en de renovatie van de twee maanden geleden geopende Uithof in Den Haag kostten slechts 5,5 miljoen gulden.

Twee ingenieursbureaus, de afdeling koude-techniek van TNO en een eigenzinnige ijsmeester hebben intussen een semi-overdekte baan van slechts 2,5 miljoen in de aanbieding. Aangezien tegenwoordig alles 'geleased' kan worden, waarom dan geen kunstijsbaan?

Indoor-schaatsen werd onnatuurlijk genoemd. Vooral directies van de kunstijsbanen moesten er niets van hebben. De overkapping van Thialf leidde aanvankelijk tot 'opskoar' (opschudding) in traditionele Friese schaatskringen. Die sloeg echter al snel om in enthousiasme toen op het Thialf-ijs wereldrecords werden gereden.

Schaatsen was traditioneel verbonden met vrieskou, een frisse bries en af en toe een sneeuwstorm. Dat was schaatsen, zo luidde de opvatting. De directies van de banen treurden allerminst toen het Heerenveense ijspaleis door wanbeheer met sluiting werd bedreigd. De overheid sprong Thialf echter bij.

VERKEERD BEOORDEELD

De heren directeuren bleken de behoefte van de recreatieve schaatser verkeerd te hebben beoordeeld. De schaatser wenst in de jaren negentig niet te worden gehinderd door wind en regen als hij zijn rondjes rijdt.

De bezoekcijfers in Thialf geven een duidelijke aanwijzing: sinds de overkapping is er sprake van een verdrievoudiging van het aantal vrijetijds-schaatsers.

Op de Uithof werd in de eerste maanden van dit seizoen een kwart meer bezoekers geteld. De andere, onoverdekte, banen registreerden een vermindering van het bezoekersaantal van vijf tot tien procent.

De stem van de bezoeker mag gehoord worden, want hij betaalt mee. Nagenoeg alle kunstijsbanen hebben een exploitatietekort, te dekken door de gemeente en in het verlengde daarvan de belastingbetaler. Dat bedrag kan per baan oplopen tot acht ton.

OVERKAPPING

In Den Haag beliep het tekort jaarlijks tussen de vijf en zes ton. Toen het gemeentebestuur te kennen gaf dat 600.000 gulden toch wel het maximum was, bleek dat overkapping de enige oplossing was. Binnen anderhalf jaar was de vernieuwde accommodatie gereed.

Op zaterdag 21 oktober moet zelfs de meest aan de open piste gehechte ijsbaandirecteur zijn omgegaan. Hoge temperaturen en een zuidwestenwind spoelden het ijs van de baan in Assen, zodat de eerste marathon van het seizoen moest worden afgelast. Op De Uithof kon, weliswaar met water op het ijs, wel worden geschaatst.

Het Haagse voorbeeld heeft Deventer, Assen en Groningen doen volgen. Eindhoven en Alkmaar onderzoeken de mogelijkheden. Haarlem broedde al menig overkappingsplannetje uit, maar zelfs de goedkoopste constructie bleek te duur.

Medio jaren tachtig koesterde Haarlem de illusie 's werelds eerste overdekte baan te worden. Amsterdam, Utrecht en de nieuwste Nederlandse 400-meterbaan in Geleen geven geen gehoor aan de overkappingslokroep.

In het buitenland is belangstelling voor het Haagse model van onder meer Grenoble, dat mogelijk het Olympisch schaatstoernooi overneemt van Albertville, waar een onoverdekte baan was gepland. Een Sovjet-delegatie onder leiding van de vroege Olympisch kampioene Lidia Skoblikova nam een kijkje in Den Haag en Heerenveen.

De plannen in Deventer, Assen en Groningen hebben wel wat van het ambitieuze project waarvan de Thialfhal slechts een onderdeel was. Het bungalowpark, de skibaan en de golfbaan ontbreken echter.

Wel is een subtropisch zwemparadijs in het multifuctionele project opgenomen. Groningen en Deventer, waar tevens een sporthal, squash- en tennisbanen zijn voorzien, krijgen de baan op een nieuwe locatie. Door de genoemde extra's en de "verhuizing" komen de plannen in Deventer en Groningen uit boven het bedrag waaraan Thialf bijna ten gronde ging. Deventer, dat nog een keer de IJssel Cup in het oude stadionnetje mag houden en in de zomer van 1991 de nieuwe piste denkt op te leveren, heeft het plan begroot op 32,4 miljoen gulden.

In Groningen (zomer 1992) wordt gerekend met 43 miljoen gulden. Assen (zomer 1991) benut de bestaande baan en meende derhalve te kunnen volstaan met 25 miljoen.

TEGENVALLER

De fiscus bezorgde Assen vorig week een geduchte tegenvaller. De inspecteur van belasting voelt niets voor een volledige verrekening van de BTW. Het bestuur van de ijsbaan en de gemeente dachten hierdoor 3,5 miljoen gulden te besparen.

Het kan allemaal veel goedkoper. Ingenieurs- en architectenbureau Kristinsson, ingenieursbureau Bartels bv, de afdeling koudetechniek van TNO en de Haarlemse ijsmeester Butter hebben een plan ontwikkeld, dat een half-overdekte ijsbaan voor 2,5 mijoen mogelijk moet maken. "De ijsbaan van de toekomst", wordt de spinneweb-constructie genoemd.

Essentieel in het ontwerp is het gebruik van polyethyleen, folie dus. Drs. Mennink van TNO, een fanatieke recreant met twee uitgereden elfstedentochten achter zijn naam, ontdekte de bijzondere eigenschappen van dat materiaal.

FOLIE REFLECTEERT

Folie reflecteert de zonnewarmte voor tachtig procent, maar laat wel licht (en infraroodstraling) door. De warmte van de baan wordt door het materiaal wel doorgelaten. Bij een buitentemperatuur van vier graden hoeft het niet te worden bijgevroren.

Energiezuinig, milieuvriendelijk en goedkoop in exploitatie. Bovendien is het mogelijk de baan te leasen. Toch is de belangstelling voor deze variant (nog) niet overweldigend.

Alleen de Deventer architect Ir. Kristinsson zag er iets in. De baan in zijn stad leek geïnteresseerd, maar koos uiteindelijk toch voor een houten dak.

Tot ontzetting van Butter, die niet kan nalaten te melden hoe verwerpelijk die keuze uit het oogpunt van energiehuishouding is en dat het dak wel binnen vijf jaar verrot zal zijn. "De bouw is conservatief", zeggen vertegenwoordigers van de ingenieursbureaus, die met het plan de markt op willen. "Nieuwe dingen worden in de bouwwereld altijd argwanend bekeken."

WINDMOLENS

Butter is er aan gewend tegen windmolens te vechten. "Er is bij ijsbanen altijd in de verkeerde volgorde gedacht. Eerst een betonbaan die daarna geïsoleerd wordt. Daarna wordt bekeken of er een ijslaag op kan. Wij gaan uit van ijs dat voor zowel de wedstrijdrijder als de recreant plezierig is. De meeste andere zaken zijn daaraan ondergeschikt."

Butter is een bekend criticus van Thialf en De Uithof. "IJsmaken is het beheersen van een groot pakket energiestromen, die niet allemaal waarneembaar zijn. Als je een groot deel van dat pakket beheerst, kun je ook het proces beheersen", doceerde hij onlangs bij de Haagse Uithof, waar de internationale ouverture enigszins tegenviel.

Toch hebben de Nederlandse kunstijsbanen gretig gebruik gemaakt van de vindingrijkheid die Butter en Mennink de afgelopen vijf jaar aan de dag legden. Dat was niet veel minder dan noodzaak, want door hun tips kon per jaar twee miljoen op de totale energierekening van de banen worden bespaard.

ENERGIEKOSTEN

Energiekosten besloegen enkele jaren geleden 35 procent van de begroting van de banen. Het waren vaak simpele maatregelen: door het rendement van de koelinstallaties te verhogen en de noodzaak tot vriezen te beperken werd de nota met de helft teruggebracht.

Een dunnere ijsvloer, een hogere opervlakte-temperatuur van het ijs en dweilen met kouder water zijn vrijwel kosteloze TNO-adviezen. Automatisering van de koelinstallaties, baanverzorging via infra-roodstraling en afdekking van de baan als er in de herfst een ijslaag wordt gecreëerd, waren maatregelen die volgden.

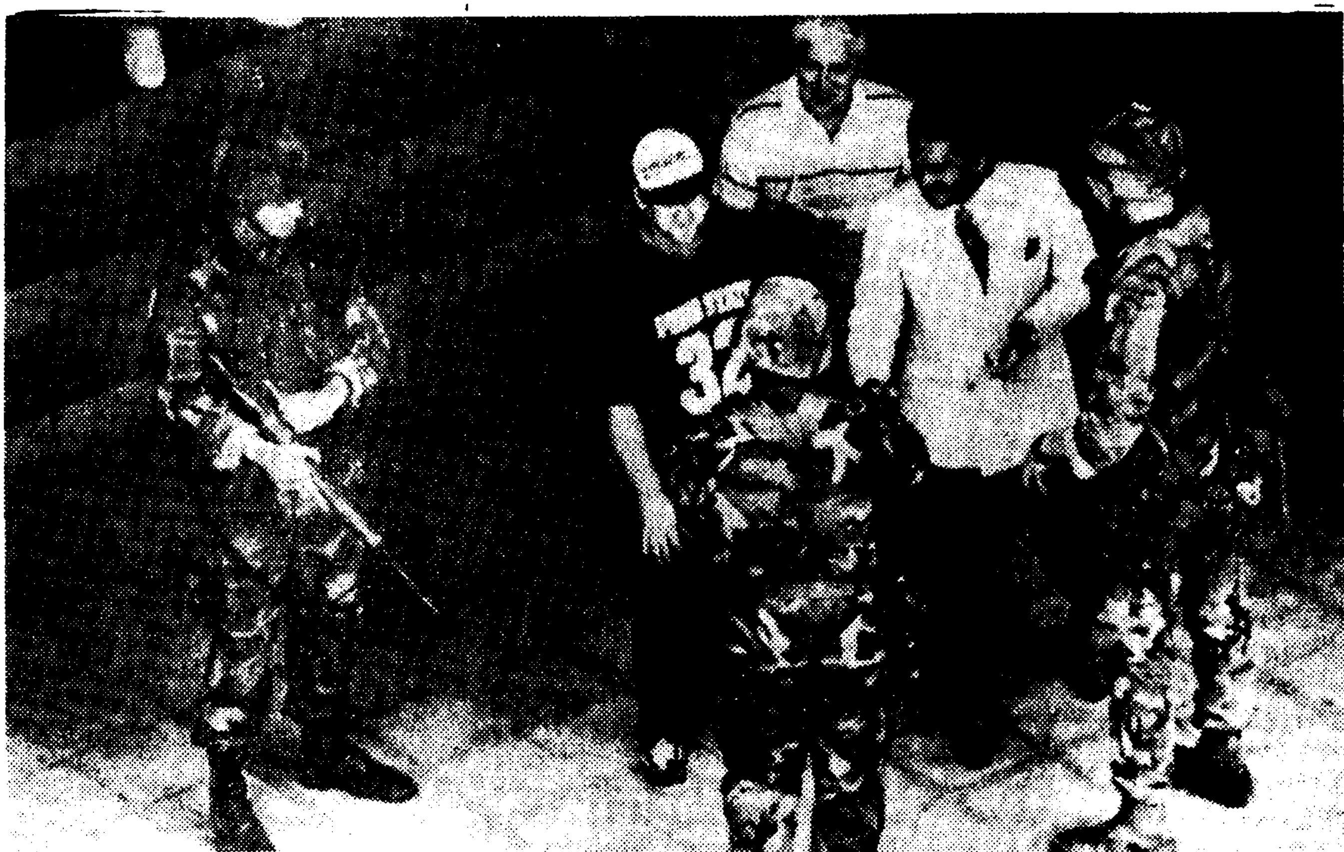
Enige jaren geleden beweerde Butter dat het energieverbruik met negentig procent kon worden teruggebracht. Hij maakte Haarlem in ieder geval tot de 'energiezuinigste' baan en werd daarvoor in 1985 onderscheiden door het Ministerie van Economische Zaken.

Door de wonderbaarlijke werking van folie is volgens de gedreven Butter, een reductie van de energierekening van nog eens dertig procent mogelijk. Butter en Mennink verbazen zich dat er geen interesse is voor hun "poor man's covered ice-rink", zoals ze de ijsbaan van de toekomst wel eens noemen.

Contacten met de baan in Geleen heeft het duo nieuwe hoop gegeven. Mogelijk dat bij de jongste van de elf Nederlandse 400-meterbanen de verrassende bruikbaarheid van poly-ethyleen wel wordt erkend.

HANDBAL / BAZEL - De internationale handbal federatie heeft de Nederlandse scheidsrechter Wim Struik en Jo Nusser geselecteerd voor het toernooi om het wereldkampioenschap (A-landen). Het toernooi wordt van 28 februari tot 10 maart in Tsjechoslowakije gehouden.

PRAATJE MET BOKSER

■ *PANAMASTAD - De bekende Panamese bokser Roberto Duran (tweede van rechts) maakte een praatje met de Amerikaanse soldaten die de Vatiaanse nuntiatuur in Panamastad bewaken. Duran woont in de San Francisco- wijk van Panamastad, vlak bij de nuntiatuur, waar generaal Manuel Antonio Noriega zijn toevlucht heeft gezocht. (AFP-satellietfoto)*

Gevluchte Roemeen in nationaal team

BUKAREST - De voorzitter van de Roemeense voetbalbond, Mircea Pascu, heeft gezegd dat Miodrag Belodedici kan terugkeren in de nationale ploeg.

De voormalige middenvelder van Steaua Bukarest raakte na zijn vlucht naar Joegoslavië in zijn geboorteland uit de gratie.

Belodedici heeft verklaard graag voor zijn land te willen spelen, na de politieke veranderingen.

Zusjes Polgar in B-groep
Vier Nederlanders in A-groep Hoogovenstoernooi

WIJK AAN ZEE - In de grootmeestergroep A van het 52e Hoogovens schaaktoernooi, dat van 12 tot en met 28 januari in Wijk aan Zee wordt gehouden, zullen vier Nederlanders uitkomen. Het zijn de grootmeesters John van der Wiel en Jeroen Piket en de meesters Rini Kuijf en Friso Nijboer. De hoogst geplaatste buitenlander in de hoofdgroep is de Brit Nigel Short, die onlangs in de KRO-tweekamp in Hilversum Jan Timman na een achterstand van 1/2-2 1/2 op 3-3 hield. Hij was op de laatste wereldranglijst, van 1 juli, derde achter wereldkampioen Kasparov en oud-titelhouder Karpov.

Short heeft 2660 ELO-punten achter zijn naam staan. De Zwitser Viktor Kortsjnoi (2655), de Sovjetrus Michael Goerewitsj (2645), de Zweed Ulf Andersson (2635) en de Hongaar Lajos Portisch (2600) volgen daarna in 'papieren' sterkte.

In de grootmeestergroep B, die twee ronden minder zal spelen, zijn de drie Hongaarse zusjes Szusza, Judith en Sofia Polgar de grootste trekpleisters.

De samenstelling van de hoogste twee groepen is:

Grootmeestergroep A: Anand (Ind), Dlugy (Vst), Dokojan, Goerewitsj (beiden Sov), Kortsjnoi (Zwi), Nunn, Short (Eng), Portisch (Hon), Andersson (Zwe), Petursson (IJsl), Kuijf, Nijboer, Van der Wiel en Piket (allen Ned).

Grootmeestergroep B: Damljanovic (Joe), Fedorowicz (Vst), Hellers (Zwe), Judith, Sofia en Szusza Polgar (allen Hon), Brenninkmeijer, De Jong, Langeweg, Peelen, Van der Sterren en Van Wely (allen Ned).

■ *NEW YORK — In New York is de voormalige manager van de baseballclub New York Yankees, Billy Martin, begraven. Martin kwam op 25 december om bij een ongeluk met een vrachtauto, die hem vlakbij zijn woning aanreed.*

Foto: Yankee-eigenaar George Steinbrenner (links), de vormalige Yankee-ster Mickey Mantle (midden) en ex-president Richard Nixon tijdens de misdienst in de St Patrick kathedraal. (AFP-satellietfoto).

*****

KORFBAL / AMSTELVEEN - De Spaanse korfbalploeg heeft zich teruggetrokken voor het toernooi om het Europese kampioenschap voor jeugdploegen.

PSV-Feyenoord is verschoven

DEN HAAG - De wedstrijd PSV - Feyenoord, tellend voor de derde ronde van het toernooi om de KNVB-beker, is verschoven van zondag 14 januari naar woensdag 17 januari.

Het uitstel was noodzakelijk, omdat Feyenoord pas op 15 januari terugkeert van een trip naar Saoedi-Arabië.

*****

TENNIS / PERTH - De Tsjechoslowaakse tennisser Miloslav Mecir heeft zich wegens een blessure teruggetrokken voor het toernooi om de Hopman Cup voor landenteams. Mecir meldde zich kort na aankomst in Perth af omdat een tijdens het skiën opgelopen enkelblessure nog niet voldoende was genezen. Hij wordt vervangen door Petr Korda.

*****

Dode bij zeilrace

SYDNEY - De zeilrace Sydney - Hobart heeft donderdag een mensenleven geëist. De 58-jarige Australiër Peter Taylor kwam om het leven toen hij werd getroffen door de mast van het schip Flying Colours, die in de zware storm brak.

Direct na het ongeval zond schipper John Lake noodsignalen uit. De hulp kwam echter te laat. Taylor, die aan zijn derde Sydney - Hobart race bezig was, overleed kort nadat hij was getroffen.

In voorgaande races van Sydney naar Hobart vielen vier doden te betreuren. Vorig jaar stierf een zeiler in het ziekenhuis nadat hij een giek tegen zijn hoofd had gekregen. In 1984 sloeg een deelnemer bij zware zee overboord en verdronk. Ook werden tot twee keer toe zeilers door een fatale hartaanval getroffen.

Scherpe tijden op Alma Ata-baan

ALMA ATA - De hoog gelegen schaatsbaan Medeo bij Alma Ata is nog altijd goed voor zeer scherpe tijden.

Dit bleek tijdens de nationale wedstrijden van Sovjetski Sport. Goeljajev, Zjelesovski en Sjasjerin benaderden de wereldrecords op de 500, 1000 en 1500 meter.

Het waren de eerste wedstrijden sinds de reparatie van de ijsmachine. Sprintwereldkampioen Igor Zjelovski imponeerde het meest. Hij reed de 1000 meter in 1.12,94 en bleef daarmee slechts 0,36 seconde van zijn met Pavel Pegov gedeelde wereldrecord van 1.12,58.

Op de 500 meter finishte Zjelezovski in een uitstekende 37,15, maar hij werd toch verslagen door de 26-jarige Andrej Bachvalov: 37,04. Nog sneller op de 500 meter was bij de allrounders Nikolai Goeljajev. Met een tijd van 36,84 bleef hij 0,39 seconde boven het wereldrecord van de Oostduitser Uwe-Jens Mey.

Op de 1500 meter deed oud-gediende Viktor Sjasjerin een aanval op het wereldrecord van de Oostduitser Andre Hoffmann. Dit stond op 1.52,06. Sjasjerin finishte in 1.52,29. Zijn tijd was wel goed voor een nationaal record. Met 160.247 punten werd Joeri Sjoelga winnaar bij de allrounders. Hij won niet een afstand.

Sport Agenda

SENTRO DEPORTIVO KORSOU
(zwembad)
open van 09.00-12.00/14.00-17.00 uur; dinsdag- en donderdagmorgen gesloten.

PISINA BENNIE LEITO
(Rif)
geopend op woensdag van 14.00-16.45 uur; vrijdag van 20.00-22.00 uur; zaterdag van 13.00-17.00 uur en zondag van 09.30-12.30/14.00-17.00 uur.

BOWLEN
(Damacor Bowling Club, Chuchubiweg)
openingstijden: maandag t/m donderdag van 17.00-02.00 uur; vrijdag en zaterdag van 16.00 uur tot na 02.00 uur; zondag vanaf 13.00 uur.

SCHAAKVERENIGING CURAÇAO
(Rust & Burgh)
iedere maandagavond om 20.00 uur gelegenheid tot schaken.

SCHAAKVERENIGING JANWE
(Sentro di Bario Janwé)
elke zaterdag van 09.00-13.00 uur schaakles en -training voor de jeugd vanaf 7 tot 23 jaar.

ZEILEN
vanaf 10.00 uur start Eindejaarsrace bij de Zeeverkenners;
11.30-13.30 uur ronding boei in de Sta Annabaai.

MARTINUS ARION OVER ONDERWIJS:
'Een treuzel-decennium'

FRANK MARTINUS ARION, de ini tiefnemer en grote voorvechter van de eerste Papiamentu-talige school Colegio Erasmo, noemt de afgelopen tien jaar voor wat betreft het onderwijs zonder omhaal 'een treuzel-decennium'. En dan heeft hij het met name over de invoering van het Papiamentu: 'De officialisering van het Papiamentu werd in 1981 ingediend en maar liefst drie kabinetten hebben in tien jaar tijd met al hun beleden liefde voor het Papiamentu een beslissing laten liggen', maar ook ten aanzien van het hoger taalonderwijs zijn geen knopen doorgehakt, aldus Martinus Arion; bij de UNA is het bij het oude gebleven.

Dat er in al die jaren geen 'funamentele basis' is gelegd, wijt Martinus Arion aan 'een slordig en onhandig overheidsbeleid. Bovendien aan een enorme dosis kissebisserij en praterij met allerlei protocollen, waarmee niets concreets is gebeurd. We moeten echt met z'n allen hopen op een ander team aan het roer de komende tien jaar'.

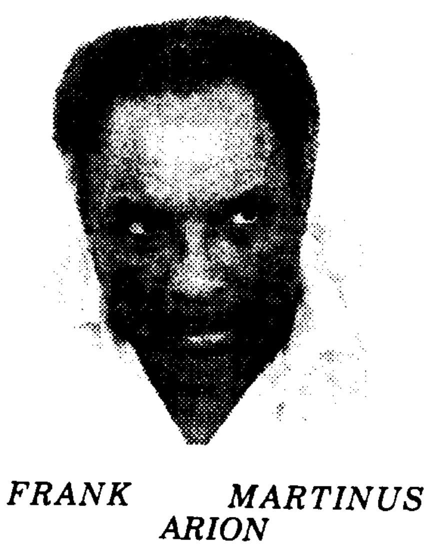
Slechts na particuliere initiatieven is er het een en ander tot stand gebracht op onderwijsgebied, stelt Martinus Arion en daarmee wijst hij uiteraard op de totstandkoming van het Colegio Erasmo. 'Maar als een particulier iets wil doen, wordt er zeer emotioneel gereageerd. Dan zeggen de overheden: dat is ons werk, je komt op ons terrein, wij moeten het doen! Met alle politieke gevolgen van dien. Er dient rigoureus een andere houding te worden aangenomen: óf de overheden doen het óf de particulieren. Voor wat betreft het onderwijs zou je in de Nederlandse Antillen kunnen spreken van een communistische mentaliteit: het centralisme, dat de privé-initiatieven voor de oprichting van scholen te weinig ondersteunt'.

PRESIDIUM

Martinus Arion ziet in het presidium, dat nu is ingesteld, geen verbetering: 'De overheid beslist daarin te zeer mee. Neem het leermiddelen-centrum: er komt straks weer één methode, die twintig jaar zal blijven bestaan. Er is geen ruimte voor kritiek; de scholen kunnen zelf niets ondernemen, zodat er geen sprake zal zijn van werkelijke vernieuwingen. Het competitief element zou moeten kunnen binnen de scholen, binnen het hele onderwijs'.

Over de jaren '90: 'Ik hoop dat het onderwijs op het rechte wetenschappelijke pad komt. Papiamentu móet worden ingevoerd met het Nederlands op de tweede plaats. Maar voor de Nederlandse taal dient dan een eigen goede audio-visuele methode te worden ontwikkeld om de juiste uitspraak te kunnen oefenen. En natuurlijk moet zo snel mogelijk een basis worden gelegd voor een correcte moedertaal. Er dient dus een talen-laboratorium te komen. Nog meer wensen? Meer natuur-wetenschappelijk onderwijs op de lagere scholen en muziek-onderwijs. En ja, ten aanzien van de universiteit heb ik wensen. maar dat is een heel lange lijst!'.

Een korte kenschets van de onderwijs-jaren '80: 'Pet. De goede initiatieven werden overwoekerd door het bestel'.

FRANK MARTINUS ARION

JOHN LEERDAM

JONCKHEER-MENSING OVER ONDERWIJS:
'Gebrek aan beslissingen'

GEEN VROLIJKE, fel gekleurde bladzijden. Zo omschrijft mevrouw Vigdis Jonckheer-Mensing, voorzitter van het RK Schoolbestuur de tachtiger jaren als zij over het onderwijs spreekt. Het afgelopen decennium is beheerst door het uitblijven van concrete beslissingen over het invoeren van het Papiamentu, zo zegt zij. 'Jarenlang is er gepraat over het al of niet invoeren van de Papiamentse taal. Vele leerkrachten, die in de veronderstelling leefden dat dat proces zich sneller zou gaan voltrekken, begonnen al op een onwetenschappelijke manier Papiaments te geven met als resultaat dat tal van kinderen geen Papiaments en geen goed Nederlands spreken. Terwijl de goede beheersing van één taal de basis vormt om goed onderwijs te kunnen geven; want zonder die beheersing kan een leerling ook niet op een behoorlijke wijze andere vakken leren'.

VIGDIS JONCKHEER

Als tweede karakteristieke omschrijving van het onderwijs in de jaren '80 noemt mevrouw Jonckheer-Mensing: 'De overheden hebben het onderwijs immer als een stiefkind behandeld. En dan noem ik met name de landelijke overheid. Bij de samenstelling van een regering was er nooit een partij die persé de onderwijs-portefeuille wilde, maar kreeg een partij die portefeuille toegeschoven. Op eilandelijk niveau gebeurde min of meer hetzelfde: de gedeputeerde moest er slechts voor zorgen geen ruzie te krijgen met de instanties die bij het onderwijs zijn betrokken. Indien de gedeputeerde de vrede kon bewaren dan had hij het goed gedaan'.

STRIJD

Het begin van de tachtiger jaren werd gekenmerkt door de strijd om het voortbestaan van de bijzondere confessionele schoolbesturen. Mevrouw Jonckheer-Mensing herinnert aan de commissie-Veeris, die met het voorstel kwam om de grondwet te wijzigen, zodat de confessionele scholen zouden worden opgedoekt. Zij noemt het gevecht om de controle van de 'eigen scholen' van de confessionele schoolbesturen, dat tot voor het Hof van Justitie plaats vond. 'Een en ander heeft veel onrust veroorzaakt', aldus mevrouw Jonckheer-Mensing.

Ze zegt: 'De regering, de vakbonden en de schoolbesturen zijn pas erg laat gaan inzien dat er samengewerkt dient te worden. Maar in feite kun je stellen, dat er gedurende acht jaren praktisch niets is bereikt. Wel zijn er veel commissies ingesteld om te komen tot verbeteringen, maar daadwerkelijk kwam er niets van de grond. Eerst in 1989 is er sprake geweest van echte inspanningen om te komen tot verbeteringen. maar ondertussen is het onderwijs enorm achteruit gegaan; alles wachtte op beslissingen, zoals de invoering van nieuwe methodes en van nieuwe types onderwijs'.

KOMPROMISO

Mevrouw Jonckheer-Mensing klinkt optimistisch aan de vooravond van de jaren '90: 'Het bereikte Kompromiso Nashonal kan veel betekenen: er is een concensus bereikt over belangrijke punten die de basis kunnen vormen voor daadwerkelijke uitvoering van de vernieuwingen, waarbij prioriteiten zijn gesteld. Maar belangrijk is, dat er gewerkt gaat worden aan een eigen systeem, warbij de lokale behoeftes voorop staan'.

Zij somt op: 'Het technisch onderwijs wordt vernieuwd per 1 augustus 1991. Per 1 augustus 1990 dient het LADVO, het Lager Administratief en Dienstverlenend Onderwijs van de grond te komen. Er wordt gestreefd naar uitbreiding van de richtingen binnen de Middelbaar Technische School met onder meer Bouwkunde en Computerkunde. Per 1 augustus volgend jaar komen er nieuwe opleidingen bij binnen het Middelbaar Administratief Onderwijs met onder andere Computer-boekhouden voor de hotel- en toeristische sector. En in het voorjaar van 1990 moet de commissie met concrete voorstellen komen voor wat betreft het Middelbaar Algemeen Vormend Onderwijs, MAVO: moeten we meegaan met de veranderingen in Nederland of moeten we een eigen weg zoeken. Ik denk dat het 'Neen' wordt ten aanzien van de wegen die Nederland wenst in te slaan, want wij zijn niet erg happy met de Mammoet'.

Nogmaals over de jaren '80: 'Niet best. Het onderwijs is verschrikkelijk achteruit gegaan'.

Regisseur Leerdam voelt een gemis

'Waar is de nieuwe generatie schrijvers?'

WAAR ZIJN de schrijvers van de jaren negentig? Een alarmkreet klinkt op. Na Cola Debrot, Boeli van Leeuwen, Tip Marug, Diana Lebacs en de andere bewierookten is er slechts een literaire leegte. Jonge schrijvers hebben zich in dit decenium niet duidelijk gemanifesteerd. Voor de kunstzinnige landskinderen die na hun buitenlandse studie terug willen keren zijn er weinig stimuli. Toch is er hoop voor het cultureel segment meent toneelregisseur John Leerdam, een jaren-tachtig-kind.

Sticusa is dit jaar verdwenen, het uitwisselingsprogramma is overgenomen door het in de jaren tachtig opgerichte OKSNA. Het beeld van de culturele voorprogrammering vanuit het 'moederland' verbleekte en maakte langzamerhand ruimte voor het nieuwe beeld van een eilandengroep die zich een grotere inspraak verwierf in de offerte van het cultureel program. Het eenrichtingsverkeer verdween. Zoveel wordt duidelijk uit Leerdams woorden. Een andere positieve ontwikkeling volgens de twintiger: de Antillen zijn bezig zich beter te profileren. "Het is niet meer zozeer de Curaçaoënaar, maar de Antilliaan die naar buiten treedt. Niet alleen meer de bewoner van het hoofdeiland, maar bijvoorbeeld ook de Statiaan, de Bonaireaan. Twee jaar geleden was er in Schiedam de overzichtstentoonstelling Bida na Koló van Antilliaanse kunstenaars. Alle eilanden waren gelijkwaardig in de expositie en hadden hun eigen plaats."

Andere culturele hoogtepunten waren volgens Leerdam de expositie van Antilliaanse kunstenaars in Seaquarium, de films Boca Sarantonio van Pacheco Domecassé, Almacita di Desolato van Felix de Rooy en Norman de Palm en onlangs Ava en Gabriël van hetzelfde duo.

PAPIAMENTU

Belangrijke doorbraak is ook de integratie van het Papiamentu in het onderwijs. Het eerst gebeurde dat op de humanistische school van Frank Martinus Arion, later ook op andere scholen. De ontwikkeling van de taal als cultuurgoed gaat velen aan het hart. Het hooghouden van de traditie van het verhalen vertellen ligt in het verlengde. Mario Kleinmoedig, Diane Lebacs en Laura Quast droegen hierin bij door hun serie Konta Kuenta.

In de jaren tachtig is er veel gedaan op cultureel gebied. Dat is ook de bedoeling. Het vrijblijvende volkstheater in opkomst met voormannen als Eligio Melfor en Anthony Yamanica, het kritisch straattheater van Gibi Bacilio, de uitvoering van stukken als Un Anochi Largu, Bai pa bini bèk, de activiteiten van Antillianen hier en in Nederland onder de produktievlag van Cosmic Illusion en Orange Melted.

Rosemarie de Paula's Openbare Bibliotheek die in 1989 na jaren wachten eindelijk in de nieuwe behuizing aan de Scharlooweg kon intrekken, mag niet onvermeld blijven. De komst van Gallery '86 evenmin. Veel aandacht in deze expositieruimte voor werk van Caribische en Antilliaanse kunstenaars. Centro Pro Arte bleef lokale, regionale, Nederlandse en internationale artiesten ruimte bieden, maar kreeg op het eind van de jaren tachtig het International Trade Center als concurrent. Er zijn vooralsnog geen redenen om aan te nemen dat die concurrentie te Piscadera in de jaren negentig zal afnemen.

TUMBA

Carnaval en vooral het tumbafestival zijn uitgegroeid tot nationale happenings. Leerdam over deze feesten: "Zij zijn niet meer weg te denken uit de samenleving. Het tumbafestival kreeg aanvankelijk weinig belangstelling, maar heeft nu de aandacht van de hele bevolking. Tumba bestond ook in de jaren zeventig maar is in dit decenium groot geworden. Ik zou het tumbafeest iets typisch van ons willen noemen. Doble R SSS heeft bijgedragen aan het internationaal 'pushen' van de tumba."

Aan het eind van de jaren zeventig werd reeds gewezen op de dreigende 'gap' in de kunst: er was geen nieuwe lichting onder de jeugd. Slechts een handvol Antillianen ging zich bezighouden met kunst en expressie, al dan niet na het volgen van een studie. Men kondigde aan de belangstelling voor de kunst te stimuleren om die dreigende kloof tussen de oudere generatie en het heden te dichten. Leerdam: "Daar is toch vrij weinig van gekomen. Dat is jammer. Afgestudeerde professionelen hebben niet de ruimte gekregen om in het onderwijs of op hun eigen manier voor de Antilliaanse samenleving kunstzinnig bezig te zijn. Zij worden als het ware gedwongen in Nederland te blijven. Als wij willen denken aan onafhankelijkheid voor Curaçao moeten we zeker niet de noodzaak tot het beschermen van de cultuur onderschatten. De eigenheid van de cultuur is een heel belangrijke prikkel voor het gevoel van eigenwaarde. Doen we daar niets mee, dan blijft het beeld voortleven dat alleen dat wat vanuit Europa, de VS of Venzeuela tot ons komt goed is. In de jaren negentig moeten we werken aan onze eigen professionalisering."

LITERATUUR

De literatuur is een ander zorgenkindje. Men dweept met de huidige top-tien van boekenlijsten van middelbare scholieren, maar een nieuwe generatie bewogen schrijvers is nog niet opgestaan. Leerdam om commentaar gevraagd: "Dat is droevig. Ik houd mijn hart vast."

Aids op de Antillen

'Een virus kent geen grenzen'

DE ZIEKTE van de jaren tachtig: AIDS. De overal opduikende ziekte. Ook op de Antillen. Een virus kent geen grenzen.

Acquired Immune Deficiency Syndrome. Ofte wel Verworven Immuniteit-Verlagingssyndroom. Een publiciteitsexplosie deed zich voor. Alarm in de Verenigde Staten en Europa. De bedreiger waar geen wapen tegen te vinden is. Nog niet. De verspreiding van het ongeneeslijke beperkte zich niet tot het 'rijke westen'. Afrika, Azie, Latijns-Amerika en het Caribisch gebied kennen ook hun slachtoffers. In deze gebieden wordt AIDS hoofdzakelijk overgedragen door heterosexueel geslachtsverkeer. Niet zozeer door drugsgebruikers of homosexuelen. De heterosexuele overbrenging maakt het gevaar veel groter. De verspreding vindt sneller plaats en kan leiden tot ontvolking. Een macabere kostenberekening in dit opzicht: een goede voorlichtingscampagne kan de uitgaven voor volksgezondheid in dit zicht binnen de perken houden.

VOORLICHTING

Voorlichtingscampagnes zijn noodzaak want ondanks hoopvolle geluiden is het bevrijdende vaccin nog niet gevonden. En dat is de verwachting voor de jaren negentig van dr Joe Eustatia, de directeur van het landslaboratorium en de spreekbuis van de AIDS-commissie: "Ik ben er van overtuigd dat er een remedie gevonden wordt in de komende jaren"

Terugkijkend op de jaren tachtig zegt de bactereoloog: "Opmerkelijk is dat er zich een sociale ommekeer voordoet. Zelfs de promiscue mens wordt gekweld door de gedachte aan het dreigende onzichtbare gevaar. Dit is geen pastoorpraat, maar het lijkt dat men tot inkeer komt en in de jaren negentig minder polygaam gaat leven."

Vijfenvijftig procent kans op de dood in tien jaar voor sero-positieven is iets om rekening mee te houden. De statistieken tonen dat het aantal registraties van geslachtziekten gedaald is in 1989. Dit in vergelijking met de drie voorgaande jaren. Eustatia: "Er is een duidelijk kentering na de roaring years, toen het gebruik van de pil gemeengoed werd en de greep van het Roomskatholiscisme op de jongeren minder stevig werd."

HOMOFILIE

In bepaalde gevallen is er een correlatie homofilie en AIDS. Homofilie is in de Antillen immer nog taboe. De homofiel is moeilijk te traceren in de samenleving. TET is bezig met tv-programma's over AIDS. Homosexuelen laten zich moeilijk voor de camera slepen, zo zou gebleken zijn. Dat op homofilie (de geaardheid) en homosexualiteit (het gedrag) een sluier rust komt niet alleen vanwege het gegeven dat een homofiel zich in een veroordelende gemeenschap zich als heterosexueel gedraagt maar ook vanwege de onbekendheid van die gemeenschap met bi-sexualiteit.

BI-SEXUALITEIT

Eustatia: "Men gaat het niet leuk vinden als ik dit zeg, maar deze gerichtheid op twee geslachten komt vaker voor dan men denkt, alleen onderkent men het niet als bisexualiteit. Je hoort wel spreken - onder meer in de literatuur - van de macho die af en toe een homo pakt, maar die dat zelf ziet als grap, niet als serieus te nemen homo-sexueel gedrag."

Terug naar AIDS. In 1986 werden de eerste gevallen op Curaçao geconstateerd. Het eerste geval van overlijden aan de ziekte deed zich twee jaar eerder voor. Alleen werd pas geruime tijd later duidelijk dat de doodsoorzaak verband hield met besmetting door het HIV-virus.

De Antillen gaan de jaren negentig in met bijna vijftig geregistreerde AIDS-patienten en ongeveer 200 geregistreerde sero-positieven.

JOE EUSTATIA

Ex-premier Don Martina

It wasn't easy

DON MARTINA, MAN-LEIDER. Van de tien jaar was hij er zeven minister-president van de Nederlandse Antillen. Moeilijke jaren. 'Ik wel wel gerust zeggen dé moeilijkste jaren in financieel opzicht die we ooit gekend hebben. It wasn't easy.' En toch. Hij vindt dat zijn kabinetten er met het impopulaire maar noodzakelijk herstelbeleid er het beste van gemaakt hebben. 'De vruchten worden nu geplukt.' Don Martina werd in het begin van dit decennium premier. Dat herhaalde zich nog twee maal. Hij maakte de nodige crises mee. Ook politieke crises, die zijn kabinetten ten val brachten. Politiek. Niet echt het meest elegante wat zich op deze eilanden afspeelt, erkent de intussen bijna grijze Martina. Nog te veel opportunisme, patronage. Corruptie. Dat is de laatste jaren wel gebleken. Noem ze maar op: Tankigate, douanegate, de catering van de Capriles kliniek. Martina is bezorgd. Corruptie is weliswaar altijd wel een onderdeel geweest van het politieke reilen en zeilen, maar het loopt de afgelopen tijd de spuigaten uit. Een gevaarlijke tendens.

De middelmatigheid waarmee politiek wordt bedreven is ook hoognodig aan verandering toe. Het niveau moet omhoog. Maar dat ligt ook aan het publiek. Die moet betere, integere politici afdwingen.

Als een van de hoogtepunte van de afgelopen tien jaar kenmerkt hij het vertrek van Aruba uit Antilliaans staatsverband in 1986. Daarmee kwam er deels een oplossing voor de staatkundige problematiek. Wij zijn er nog niet, dat beseft hij ook wel. Alleen verder of samen? De MAN kwam niet lang geleden met de verrassende boodschap, dat men ook niet meer in een Antillen gelooft, maar liever Curacao op eigen benen ziet staan. Lossere samenwerking met de anderen, mits die dat wensen. Jammer, voor een partij die altijd zo gestreden heeft voor handhaving van de Antillen.

De sociale problemen werden niet opgelost: drugs, werkloosheid, sociale onrechtvaardigheid. Er zal meer aan 'manpower' geïnvesteerd moeten worden. Preventie moet een veel belangrijkere rol gaan spelen. De werkloosheid neemt gelukkig af en dat zal de komende jaren, met het herstel van de economie, wel zo blijven, verwacht hij. Meer werk, minder misere. Een pluimpje voor de vakbonden is op zijn plaats. Die zorgden er voor dat de rust gehandhaafd bleef. De veerkracht van de eilanden, de crisis op te vangen bleek enorm. Zelfs de werkgevers spannen zich nu daadwerkelijk meer in om die zo belangrijke sociale rechtvaardigheid te bereiken.

Opvallend was, volgens Martina, dat mensen zich in het decennium dat nu ten einde komt, vrijer durfden te uiten. Een goede zaak. Die tendens moet vooral niet de kop in worden gedrukt. Dat gebeurt nu wel. 'Represaillemaatregelen en zo.' Hij refereert uiteraard aan de verschillende stappen die de zittende regering nam en die de rechter afkeurde. Maar goed ook.'

Komt de MAN terug? Komt Martina terug? Hij twijfelt daar geen moment over. 'De toekomst van de MAN is zeer rooskleurig. Binnen onze gelederen leeft het besef dat we goed werk hebben gedaan, dat de economische opleving die we nu doormakem, mede dankzij ons beleid bereikt werd. Ons motto is namelijk: niet de volgende verkiezingen, maar de volgende generatie.'

DON MARTINA

De interviews op deze p... Horvers, Ana van Leeuw...

DE J

8

VOB-voorzitter Gregory Elias:

We mogen nu niet inslapen

DE OFFSHORE- industrie heeft de afgelopen tien jaar grote klappen moeten incasseren, maar kwam er vrij goed vanaf. De sector biedt dit jaar weliswaar minder aan belastinginkomsten (1989: 240 miljoen) dan in het piekjaar 1986, toen deze sector aan belastingen 468 miljoen gulden in het laatje bracht. Maar de offshore is stabiel en solide. Circa duizend mensen vinden er werk. Geen slecht geheel, vindt de voorzitter van de Vereniging Offshore Belangen (VOB), mr Gregory Elias. 'Ik heb momenteel een gezonde dosis optimisme voor de komende twee tot drie jaar. Let wel: we moeten wel op onze qui vive blijven. Als dat niet meer gebeurt, dan hebben we de strijd verloren.'

GREGORY ELIAS

De belangrijkste tegenslag voor de offshore- industrie op de Antillen was zonder meer opzegging van het grootste deel van het verdrag met de Verenigde Staten. Over die onderhandelingen zegt Elias 'zeer diep teleurgesteld' te zijn. Er waren immers afspraken, er was een accoord op papier, tot de Amerikanen op het laatste moment lieten afweten en daarmee de offshore-industrie een behoorlijke tegenvaller veroorzaakten.

Gelukkig dat artikel acht van dat verdrag wel overeind bleef: dat zorgt, via de financieringsmaatschappijen, voor een groot deel van de belastingopbrengsten. Elias is een beetje rancuneus over de houding van de VS, maar zegt dat zijn grootste wens voor 1989 toch is, dat ' ze met ons willen praten' over een nieuw verdrag. Dat zou voor de sector erg goed zijn. Hij is en blijft namelijk voorstander voor verdraggebonden activiteiten in plaats van de zogenaamde nul-optie situatie, waarbij belastingen geen rol spelen, de zero tax havens. Daarvan zijn er al meer dan genoeg in de wereld. De Antillen zouden niets nieuws kunnen toevoegen. De Antillen kunnen wel bepaalde specialismen bieden: die moeten verder ontwikkeld worden, vooral nu in alle delen van de wereld de controle opgevoerd wordt, om misbruik van taxhavens tegen te gaan. Money laundring is daar een van de redenen voor.

Wat was, volgens Elias, de reddende engel voor de offshore? Kwaliteit, expertise en een infrastruktuur van 'wereldniveau'. 'Een goede, solide naam verlies je niet snel. We staan bekend als een betrouwbaar centrum. Onze service: dát heeft ons gered.'

Heel belangrijk was ook de flexibiliteit die de sector toonde - en het vermogen van de overheid daarop in te spelen - om te veranderen waar nodig was. De sector paste zich aan, er werden nieuwe initiatieven ontplooid. De overheid luisterde. Goed.

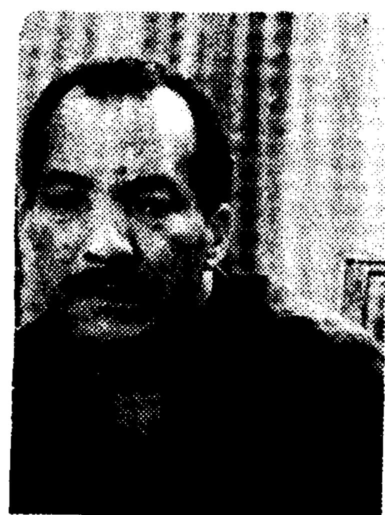
De vooruitzichten voor de komende jaren zijn niet somber. Er kan weliswaar van alles gebeuren. De piekjaren zijn voorbij, maar er is in elk geval sprake van een zekere stabilisatie, zowel wat de inkomsten als de werkgelegenheid betreft. De inkomsten zullen iets verder afnemen, voegt hij eraan toe, naar tussen de 150 en 200 miljoen in de periode 1990-1992. 'Dat heeft niets met een teruggang te maken, maar met de afloop van termijnen.' Mr Elias is niet snel complimenteus. In dit geval echter kan de Antilkliaanse offshore best tevreden zijn. 'O.K. laat me het zó stellen: wij zijn er redelijk goed vanaf gekomen en zullen een belangrijke rol blijven spelen, zolang we niet inslapen of ons zelf echt geweldig gaan vinden. Dat gevaar heb je hier namelijk altijd.'

...rden verzorgd door Ard Labadie

REN

0

Zelf onze vijand

MARCO DE CASTRO

TYPEREND VOOR de jaren tachtig was, dat we met onze neus op het feit gedrukt werden, dat we een speelbal zijn van internationale ontwikkelingen, onze enorme afhankelijkheid werd op een pijnlijke manier tot uitdrukking gebracht. Die afhankelijkheid kan weliswaar iets worden teruggebracht als we de lokale industrie- en productiesector nieuw leven inblazen, maar we moeten ons te allen tijde bewust zijn van onze beperkingen: de kleinschaligheid, de kortzichtigheid en het politieke denken, dat veel vaker gericht is op 'populair' willen zijn, dan op gedegen onderbouwde beleidslijnen.

Dit zegt de voormalige minister van onder andere economische zaken en financien van de MAN, drs Marco de Castro. De Castro heeft in de afgelopen tien jaar zowat alle portefeuilles onder zijn hoede gehad en verbleef enige jaren in Nederland als gevolmachtigde minister. Hij trok zich in augsutus vorig jaar helemaal terug uit de politiek en houdt zich nu bezig met prive- zaken. 'Of ik ga stemmen? Jazeker. Ik moet alleen nog beslissen op wie,' zegt de ex-minister, die beroemd én berucht was om zijn enige jaren geleden ingevoerde protectiebeleid voor lokale bedrijven.

Hij blijft erbij, dat dit beleid goed en nodig was om een eigen, nieuwe sector op poten te zetten. Een sector die meer houvast kon geven en die ook de nodige werkgelegenheden zou scheppen. Volgens de ex-minister reageerden vele (potentiële) investeerders erg gunstig op zijn plannen. Die kon hij jammergenoeg maar ruim een jaar uitvoeren, want begin vorig jaar werd het kabinet Martina ten val gebracht. Kort daarop hield De Castro het voor gezien.

De econoom is niet te spreken over hetgeen daarna gebeurde: zijn opvolger (Chucho Smits van de NVP) zei de protectie te zullen afzweren. Dat gebeurde in zekere mate, maar er kwam niets voor in de plaats. Eigenlijk toch wel, merkt De Castro op: onzekerheid voor bestaande én nieuwe zaken. 'De lokale industriële sector brokkelt onder dit beleid langzaam af. Had ík daarentegen nog vier jaar gehad, dan hadden we hier een stevige sector kunnen opzetten.'

De Castro is niet te spreken over wat hij noemt de 'bestuurlijke en staatkundige desintegratie' van de Antillen. Terwijl wereldwijd de krachten worden gebundeld en Europa over twee jaar uitgroeit tot één markt, ziet alles er naar uit dat de Antillen uit elkaar vallen. 'Ik ben helemaal niet bang voor het effect van Europa '92. Ik ben wél erg bang voor de gevolgen van de desintegratie. Wij zijn zelf onze grootste vijanden gebleken, dat is duidelijk.'

De Castro constateert dat de grote financieel/economische crisis, die zich in het begin van de jaren '80 zo hevig inzette, overwonnen werd, vooral dankzij de ontwikkelingen op de internationale markt. De wereldeconomoie herstelde zich, Curacao voelde dat direkt. De sanering van de overheidsfinancien en het overheidsapparaat droeg natuurlijk ook een steentje bij. Positief is, volgens hem, ook het feit dat de overheid en het bedrijfsleven de samenwerking opvoerden en de landsregering en de Curacaose overheid veel meer en beter op elkaar afgestemd zijn.

De, volgens De Castro, ongecoördineerde en slecht voorbereide decentralisatie brengt met zich mee, dat landsambtenaren totaal de kluts kwijt zijn: ze weten niet waar ze aan toe zijn. Eilandsambtenaren daarentegen zijn mondiger geworden. Het eilandelijk politiek functioneren zal door dit alles niet vooruit gaan: politici zullen, nog meer dan al het geval is, eilandelijk gaan denken en handelen: stemmentrekken wordt prioriteit nummer één, vanwege de nabijheid, in alle opzichten, van het electoraat.

De ex- MAN-minister ziet op korte termijn geen uitgesproken 'economische leider', iemand met een duidelijke visie of beleid hoe Curacao minder kwetsbaar te maken, minder afhankelijk van politieke ontwikkelingen. Een additioneel probleem vormt wat De Castro het 'eeuwige gekibbel' noemt, tussen met name politici. 'Op Aruba hebben ze de krachten gebundeld. Bij ons wordt liever ruzie gemaakt. Het verschil is in termen van economische groei duidelijk merkbaar.'

Gelooft hij dat de Antillen over tien jaar verleden tijd zijn? 'Tegen die tijd zijn we al uit elkaar.'

Banco di Caribe-directeur Eddy de Kort:

Curaçao moet eilandelijke mentaliteit overboord zetten

EDDY DE KORT, directeur van de Banco di Caribe, is niet gemakkelijk te strikken voor interviews. Very low key. 'Ik spreek niet graag, misschien brengt dat wel pech,' vertrouwde hij deze verslaggeefster eens toe. Een uitzondering is daarom leuk. Pech heeft de Banco di Caribe de afgelopen tien jaar niet gehad. De bank groeide. En snel. Nam de Barclays Bank over. Een 'mini- wolkenkrabber' ging de lucht in. De balans groeide dit jaar met twintig procent. Is dat typerend voor de Curacaose economie? 'Moeilijk te zeggen. We zullen de totaal-cijfers van alle banken moeten zien.' De Kort gelooft dat het dieptepunt van de financieel/economisvhe crisis dit jaar bereikt werd. Nu kan het alleen nog maar beter gaan. Dat zal lukken. De Kort is optimistisch gestemd. De rol van de overheid was na 1985 positief te noemen: de uitgaven werden gesaneerd, er vonden stimulerende infrastrukturele investeringen plaats, diverse overheidsdiensten werden geprivastiseerd.

De opleving van de economie is iets waarmee voorzichtig moet worden omgesprongen. Dat van een opleving sprake is, is duidelijk. Hoe snel de gevolgen écht voelbaar worden, hoe snel de werkloosheid gaat afnemen moeten we even afwachten. Een voorzichtige schatting is dat het werkloosheidspercentage over zo'n vijf jaar gedaald zal zijn tot twaalf procent. Lager dan dat zal moeilijk zijn.

Aan het toerisme, zeker een belangrijke pijler, zal nog veel en hard gewerkt moeten worden. De mentaliteitsombuiging, het aanvaarden van anderen. Het potentieel is er, nu moet hier nog wat huiswerk worden gedaan. Het is te hopen, dat de wisselkoers van de dollar ten opzichte van de Europese valuta niet al te veel verandert, dat zou de strom om Europese toeristen naar onze eilanden ernstig hinderen.

De Kort is niet gemakkelijk over te halen tot echt lovende uitspraken. Er moet meer gebeuren: de 'eilandelijke mentaliteit' moet verdwijnen, de achterstanden op technisch gebied moeten worden ingehaald, er moet duidelijkheid komen op staatkundig gebied, de banden met Nederland en daardoor met de EEG moeten hecht blijven, er moeten waarborgen komen voor een goede, ordelijke rechtspraak.

Hij heeft zo zijn twijfels: is Curacao echt aantrekkelijk voor buitenlandse investeerders? Het loonniveau is hoog, veel ruimte voor een daling is er niet, meer toerisme betekent verlies van privacy én mooie plekjes. Betaalbaar wonen. Ook zoiets: de komst van buitenlandse renteniers en andere buitenlanders zal de huurprijzen zodanig opdrijven, dat prettig wonen bijna onbetaalbaar wordt. Een andere kanttekening heeft te maken met de werkelijke voordelen

EDDY DE KORT

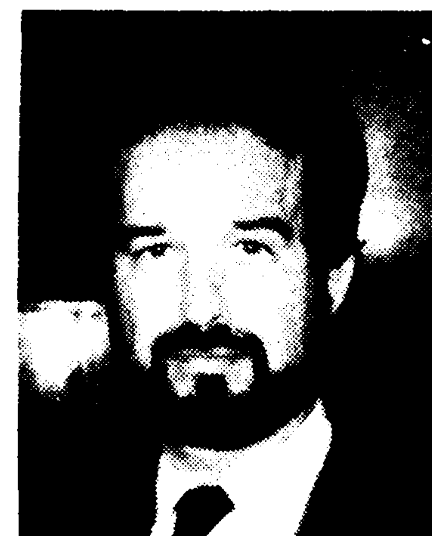
van grote toeristische projecten. Het is niet zo zeker of veel extra deviezeninkomsten worden gegenereerd. Dit betekent, volgens de Banco di Caribe-direkteur, dat de vestiging · kleine, lokale ondernemingen extra gestimuleerd moet worden.

Hoewel hij zowel het International Trade Center (ITC) als het Seaquarium 'white elephants' noemt, is hun rol de afgelopen tien jaar belangrijk geweest. Het Seaquarium, dat deels met Banco di Caribe gelden werd betaald, had een voortrekkersrol die van onschatbare waarde bleek te zijn. Er kwam dankzij het Seaquarium in zeker opzicht een mentaliteitsombuiging tot stand. Het ITC is een belangrijk stuk infrastruktuur.

De Antillen zullen, evenals de rest van de wereld, rekening moeten houden met de ontwikkelingen in Oost-europa. Er gaat daar een enorm belangrijke en grote markt open. De gevolgen zullen zonder meer voelbaar worden voor de rest van Europa en de VS en zelfs het Verre Oosten. Zuid Amerika en het Caribisch gebied moeten de ogen en oren open houden. Alert zijn. Daar gaat het toch om?

Eenheid, eenheid!

DE VOORNAAMSTE les die jaren tachtig ons geleerd moeten hebben, is dat we op Curaçao eensgezind moeten optreden. Het sneller en vaker met elkaar eens moeten worden. In alle opzichten. Lukte dat de afgelopen jaren in zekere zin, in de jaren negentig hebben we in feite geen keuze. DP-Curaçao leider, Agustin Diaz, gelooft en hoopt dat die eenheid ook zal betekenen dat de Antillen bij elkaar blijven. Het moet kunnen. 'Het is eigenlijk toch een beetje te gek dat overal over samenwerking en integratie wordt gesproken en wij hier ons staatsverband willen openbreken?'

AGUSTIN DIAZ

Het vertrek van Aruba en de verstrekkende gevolgen daarvan voor de overige eilanden was, volgens Diaz, zondermeer een van de belangrijkste ontwikkelingen van de afgelopen tien jaar. De handhaving van de raffinaderij op Curaçao was de andere. De sociale partners kwamen dichter bij elkaar te staan. Er werd meer en beter onderhandeld, minder conflicten dus, in het decennium dat vandaag ten einde komt. Een van de 'kinderen' van deze toenadering was de Korpodeko, het tripartite orgaan voor de ontwikkeling van projecten.

De verstandige manier waarop de economische crisis op Curacao opgevangen werd is, volgens de DP-politicus, het bewijs dat de mensen hier zeer veel kunnen dragen. Tolerantie. Ook een typisch verschijnsel van de jaren tachtig. 'Het feit dat er zo soepel werd gereageerd op deze toch wel hele moeilijke tijden is zeer positief te noemen. Aan de andere kant, mis ik zekere mondigheid, kritiek van vooral de jongere generatie. Al te veel tolerantie is, zeker onder jonge mensen, niet gezond.

De DP gelooft als enige -met uitzondering misschien van de Frente, die niet echt een uitgesproken mening heeft - nog in de Antillen als één geheel. Hij noemt het geen idealisme. Zover is het nog niet. De reden dat de partij vasthoudt aan die gedachte is dat men er stellig van overtuigd is, dat de bevolkingen, op alle eilanden, er ook zo over denken. Een referendum zal dat uitwijzen. Dat zeker.

Bestuurders van hoog niveau nodig

HET IS eigenlijk jammer dat de economische crisis van de jaren tachtig niet iets langer heeft geduurd, want die crisis heeft een bewustwordingsproces op gang gebracht, dat van onschatbare waarde blijkt: de econonmie werd noodgedwongen aangepast, het overheidsapparaat werd gesaneerd, het bedrijfsleven richtte zich op de export. Het concurentie-aspect ging een rol spelen. Daar komt, nu de econmie weer aantrekt, stagnatie in. Jammer vooral, omdat een deel van de problemen, zoals de hoge kosten, de hoge lonen en prijzen, nog zeker niet opgelost is. Het is te hopen dat het niveau van het politieke leiderschap op Curacao omhoog gaat, zodat goed én deskundig ingespeeld wordt op de uitdagingen die de komende jaren brengen. De mogelijkheden op onder meer toeristisch gebied zijn talrijk, maar moeten vooral evenwichting ontwikkeld worden.

Directeur van de Curacao Port Authority (CPA), tevens voorzitter van de Vereniging Bedrijfsleven Curacao (VBC), Jacky Voges, heeft een uitgesproken mening over de positieve nevenaspecten van de ernstige crisis: die had op sociaal vlak uiteraard bijzonder onprettige gevolgen, maar was blijkbaar nodig om een mentaliteirsombuiging te bewerkstelligen. 'Op Curacao hadden we het tot die tijd te gemakkelijk. Alles leek van zelf te komen: devíezen van de Shell en de offshore. De beschermende, onzichtbare hand van God. Daarnaast bestond er bij werknemers en de overheid vaak irritatie over het feit dat veel werkgevers buitenlanders waren. Daartegen zette men zich af. Dat is dankzij de crisis veranderd: er kwamen veel meer lokale ondernemingen, we zijn ons bewust geworden van de noodzaak de economie om te bouwen. Zélf verantwoordelijkheid te dragen, zélf wat te doen.'

Voges vindt dat de crisis eigenlijk niet lang genoeg duurde, niet lang genoeg, om wat langzaam maar zeker een consistent economisch beleid leek te worden ook daadwerkelijk genoeg inhoud te geven. Nu de opleving haar intrede heeft gedaan, is van een goed beleid, van consensus, al geen sprake meer, met alle gevolgen van dien. 'Privatiseren hoeft al niet meer zo nodig, je merkt het: de mentaliteit is al weer veranderd.'

Wat Curacao en de Antillen de komende jaren juist heel hard nodig zullen hebben zijn goede bestuurders, kenners. Mensen die verstand hebben van hetgeen ze mee bezig zijn. Te vaak en te lang hebben de eilanden het met middelmatig en zelfs onkundige leiders moeten doen. 'Bestuurders die er helemaal geen verstand van hebben. Beroepspolitici.' What about vakministers? Voges spreekt liever van 'idealistische burgers met capaciteiten' die zich voor hun land willen inzetten, om het niveau van het politieke reilen en zeilen en het bestuur van het land op te schroeven.

Voges is optimistisch gestemd over de groeimogelijkheden in de jaren die voor ons liggen: het toerisme zal zeker uitgroeien tot een der belangrijkste peilers, de (container)haven biedt mogelijkheden. Wat volgens hem erg belangrijk is, is dat de ontwikkeling op een overzichtelijke manier plaats vindt. Niet te hard van stapel lopen, want dan gaat het mis. Dan wordt ingeboet aan kwaliteit en niveau, dan kunnen we het vergeten. De Curacaose economie is namelijk heel gemakkelijk te beïnvloeden. 'Er hoeft maar weinig te gebeuren voor positieve óf negatieve invloeden. Een groot hotel erbij en het hele eilandn merkt dat. We moeten de dingen op een rijtje zetten en vooral prioriteiten stellen bij investeringen van de schaarse middelen.'

Eigenlijk is het, voor het welzijn van het eiland, te

JACKY VOGES

hopen dat het niet 'té goed' zal gaan, dat Curacao nooit té succesvol wordt, want dan zullen de kapers aan de kust arriveren: de offshore-sector heeft dat al aan den lijve ondervonden, de transhipment-sector ook. Daarnaast zijn de meesten in een al te rooskleurige situatie geneigd op de lauweren te gaan rusten en de inspanning maar een dagje uit te stellen.

Jonge Chinese studenten en militairen leken het met elkaar eens te kunnen worden op het Plein van de Hemelse Vrede in Peking, totdat de harde hand van Deng Xiaoping een wreed einde maakte aan het streven naar meer democratie.

De nacht van Deng

WAT BEGON als een veelbelovende ouverture naar meer democratie in communistisch China, eindigde in een drama toen in juni regeringstroepen in opdracht van de Chinese sterke man Deng Xiaoping op het 'Plein van de Hemelse Vrede' in Peking, een ware slachtpartij aanrichtten onder demonstrerende studenten.
Het aantal doden en gewonden dat daarbij viel zal waarschijnlijk nooit meer te achterhalen zijn. De Chinese autoriteiten zelf spreken van honderden; westerse diplomaten en nieuwsmedia houden het op duizenden.
Vóór dit tragisch incident, hadden de Chinese studenten in diverse grote universiteitssteden, gesteund door solidaire arbeiders, betogingen gehouden om democratiseringsmaatregelen af te dwingen. En aanvankelijk zag het er naar uit dat het starre Chinese bewind zou zwichten onder de steeds groter wordende druk, zeker toen in Peking gelegerde militairen zich steeds sympathieker gingen opstellen tegenover de betogers.
Het mocht echter niet zo zijn. In de 'nacht van Deng' werd de klok weer minstens tien jaar teruggezet en voorlopig zullen de Chinezen het moeten doen zonder de vrijheden waarvoor de studenten in Peking hun leven hebben opgeofferd.

Met hamers en beitels gaan Oost- en Westberlijners de gehate Muur die hen zo lang gescheiden heeft gehouden te lijf. De eerste stap naar een herenigd Duitsland ?

1989: veelbewogen jaar

IJzeren gordijn open

DE STORY van het jaar is ongetwijfeld de stormachtige manier waarop het democratiseringsproces in Oost Europa op gang is gekomen. Nadat Sovjet-leider Michail Gorbachof al enige jaren zijn Perestroika en Glasnost met veel verve had gepredikt, en het in Moskou na decennia van onderdrukking van allerlei basisvrijheden en mensenrechten eindelijk begon te dooien, is de vlam overgeslagen op de landen van het Warschau Pact en zijn de communistische leiders van het oostblok gedwongen mee te doen aan het liberaliseringsproces. Dat dit met zo'n sneltreinsvaart zou gaan, had echter niemand kunnen bevroeden. Zeker niet na de ervaringen in Polen, waar de Solidariteitsbeweging van Lech Walesa een jarenlange en verbitterde strijd moest voeren voor erkenning. Zeker ook niet na wat er gebeurd was in landen als Hongarije en Tjechoslowakije, waar respectievelijk in 1956 en 1968 Russische tanks en troepen van het Warschau Pact keihard een eind maakte aan de vrijheidsbeweging van Nagy en Maleter in Budapest en aan de lente van Praag waar Dubcek en de zijnen een begin mee hadden gemaakt.
In 1989 is Imre Nage gerehabiliteerd en als een held met alle staatseer herbegraven. De grijzende Dubcek verschijnt weer op het historische Wenceslao-plein, waar Jan Palach zich in brand stak uit protest tegen de Russische onderdrukking, om een uitbundige menigte toe te spreken.
Maar de meeste indruk maakte het afbreken van de Berlijnse Muur, symbool niet alleen van een scheiding van geesten tussen Oost en West, maar ook de grens waar vrijheid ophield en onderdrukking begon. Het vrije Westen met al zijn verworvenheden aan een kant en aan de overkant het communistische oostblok waar vrij reizen, vrije verkiezingen, vrije meningsuiting, vrijheid tot het praktiseren van religie en andere bij ons heilige en grondwettelijk vastgelegde rechten veertig jaar lang werden vertrapt en onderdrukt.
Oude partijbonzen als Erich Honecker van de DDR en Husak van Tsjechoslowakije hebben hun biezen gepakt en in Roemenië is dictator Nicolae Ceausescu na een bloedige opstand samen met zijn vrouw standrechtelijk geëxecuteerd. Het ijzeren gordijn is opengetrokken, de koude oorlog lijkt voorbij. Althans dat hoopt de nieuwe generatie. Ouderen zullen er nog moeite mee hebben het zonder meer aan te nemen.....

Een meisje huilt bij het stoffelijk overschot van haar vader die om het leven kwam tijdens de bloedige opstand in de Roemeense hoofdstad Boekarest.

Een Britse voetbalfan schreeuwt het uit van pijn en angst op het moment dat zij platgedrukt wordt tegen de ijzeren afrastering van het voetbalveld in Sheffield. Tachtig toeschouwers kwamen bij dit drama om het leven.

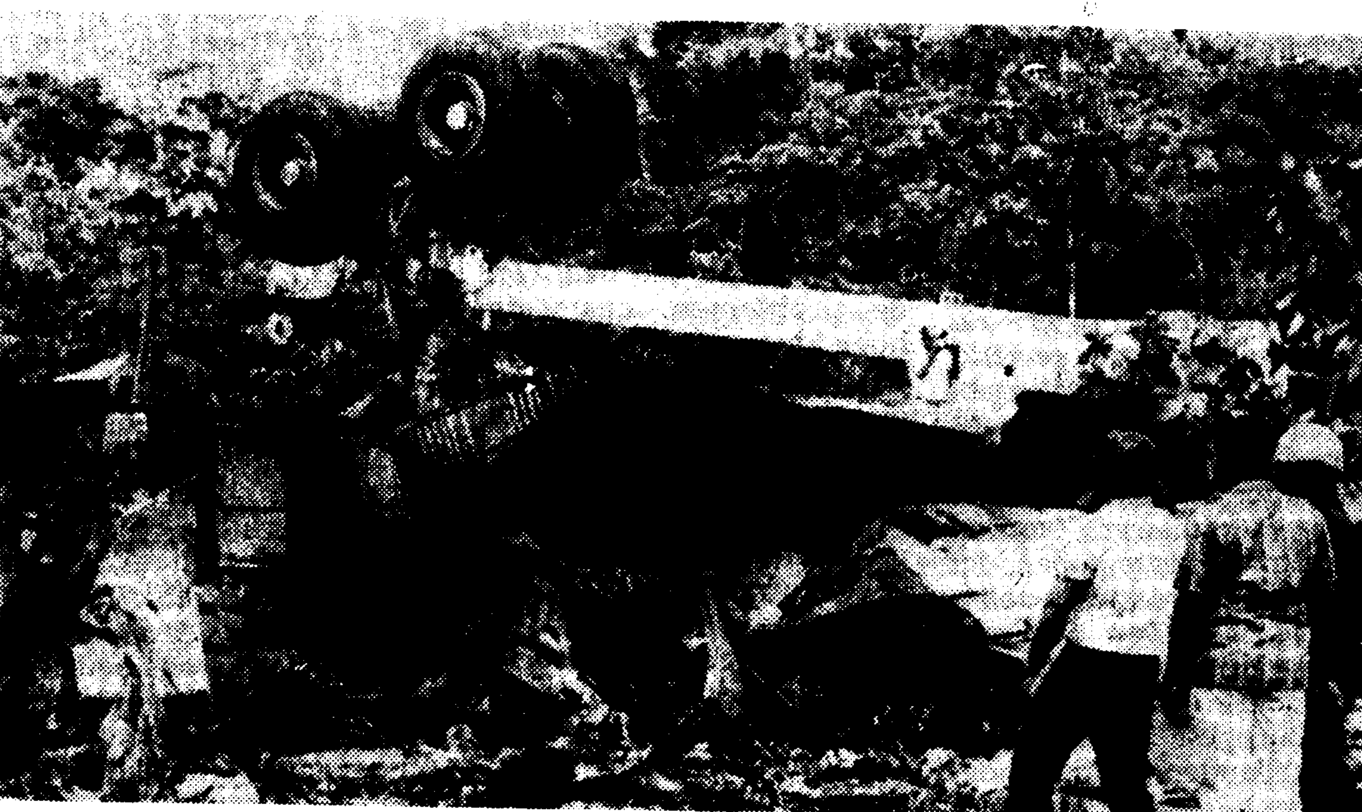
'89

Drama in Paramaribo

ER GAAT GEEN jaar voorbij of de wereld wordt geschokt door natuurrampen, vliegtuigongelukken en andere dramatische gebeurtenissen. Ook 1989 was zo'n jaar. Begin juni werd de Surinaamse gemeenschap opgeschrikt door de ramp met een DC-8 van de SLM, die na een vergeefse poging tot landing gedurende slecht weer, vlak bij het vliegveld Zanderij neerstortte. Bijna tweehonderd inzittenden kwamen bij deze ramp om het leven en het moet een wonder heten dat een klein aantal nog levend uit de wrakstukken kon worden gehaald. Onder de slachtoffers bevonden zich leden van het Surinaamse voetbalelftal ' Kleurrijk Nederland' dat in Paramaribo een aantal wedstrijden zou spelen.
Een onderzoek bracht diverse tekortkomingen aan het licht, zowel bij de SLM als bij de luchtvaartautoriteiten in Paramaribo. Personeel en materiaal dat niet aan de internationale eisen voldeed, bleken een belangrijke rol te hebben gespeeld bij het drama. Bovendien bleek er voor de nabestaanden van de slachtoffers nauwelijks voldoende geld beschikbaar om tot een redelijke financiële compensatie voor het veroorzaakte leed te geraken.

AARDBEVING

SAN FRANSISCO, de Amerikaanse stad die een reputatie heeft op dit gebied, werd getroffen door een aardbeving die in grote delen van de wereld 'live' op t.v. was te zien. De aardschok kwam vlak vóór het moment dat de baseball World Series tussen de San Fransisco Giants en de Oakland Atletics van start zou gaan. Het Amerikaanse t.v.-netwerk van NBC zond de letterlijk en figuurlijk schokkende beelden rechtstreeks uit naar alle delen van de wereld waar men op dat moment via de satelliet was afgestemd op het sportevenement. Het aantal slachtoffers viel evenals de materiële schade achteraf mee, maar vele Californiërs zullen zich hebben afgevraagd of het wel verstandig is om in dit gebied, waar de aarde regelmatig rommelt en waar 'the big one' nog moet komen, te blijven wonen.
Verder waren er overstromingen, orkanen- waaronder Hugo die door het Caribische gebied raasde en o.m. een enorme ravage aanrichtte op het eiland Guadeloupe- en niet te vergeten het voetbaldrama in Sheffield, waarbij opdringerige toeschouwers ruim tachtig voetbalfans dooddrukten tegen de metalen hekken van de tribunes.

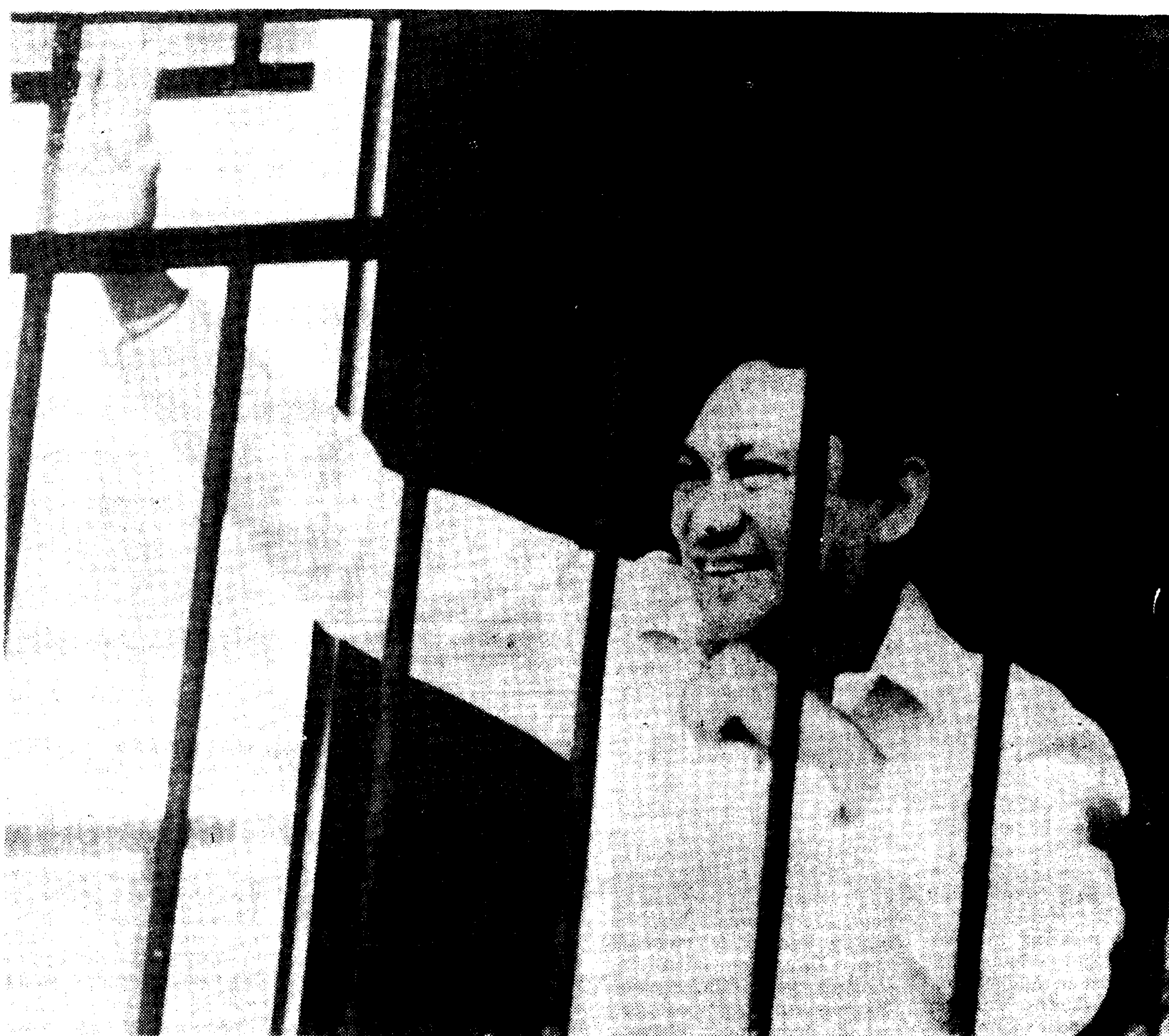

'89

Dit bleef er over van een DC-8 van de Surinaamse luchtvaartmaatschappij SLM die in juni bij een mislukte landingspoging op Zanderij verongelukte. De grootste ramp die Suriname ooit heeft getroffen verwekte consternatie en riep vele vragen op.

Een vrolijke boel maakte de bemanning van het ruimteveer Discovery er in oktober van, op weg naar de lanceertoren. De hoedjes waren t.g.v. de viering van 'Halloween' het Amerikaanse nationale verkleedfeest bij het begin van de herfst.

Achter tralies zouden de Amerikanen de Panamese generaal Manuel Antonio Noriega het liefst willen zien. Voorlopig is dat ondanks de massale militaire aktie in de afgelopen maand nog steeds niet het geval.

1989: veelbewogen jaar

'89

Op zoek in de ruimte

TWINTIG JAAR nadat de eerste mens zijn voetstap zette op de maan en daarmee het succesvolle Apollo-ruimtevaart programma afrondde, vertrekken er vanaf lanceerbases in de Verenigde Staten en de Sovjet Unie nog steeds met regelmaat raketten met ruimtevaartuigen, op weg naar nieuwe ontdekkingen in het oneindige heelal.

En op aarde worden wij dan- al is het soms jaren later- verrast met opzienbare foto's. Mooie plaatjes voor ons als leek, kostbare informatie voor wetenschappers die er een schat van nieuwe gegevens uit putten, die helderheid moeten verschaffen omtrent het ontstaan van onze oude, vertrouwde aarde en de talloze andere planeten van ons zonnestelsel.

In augustus j.l. passeerde de twaalf jaar geleden de ruimte ingeschoten Voyager-2 op zijn planetentocht Neptunus op de betrekkelijk 'korte' afstand van 530 duizend kilometer, waarbij o.m. spectaculaire opnames werden gemaakt van de rose satelliet Triton.

Voyager-2 heeft inmiddels zijn voornaamste taken volbracht en is nu op weg naar de sterren. Maar inmiddels is in mei door de NASA het ruimteschip Magellan gelanceerd richting Venus om deze planeet fotografisch in kaart te brengen, terwijl binnenkort van de ruimtesonde Galilei nieuwe gegevens over de planeet Jupiter worden verwacht.

En binnenkort wordt met de space-shuttle de reusachtige Hubble-telescoop gelanceerd die beoefenaars van de astronomie vanuit de ruimte een betere kijk zal geven op alles wat er zich afspeelt binnen ons zonnestelsel.

De Russen zijn in het afgelopen jaar inmiddels doorgegaan met experimenten in hun bemande Salyoet-ruimtestations, waarover niet zoveel gegevens wereldkundig worden gemaakt, hoewel de resultaten ongetwijfeld van grote betekenis zullen zijn voor diverse takken van wetenschap.

500 jaar na de ontdekkingsreizen van Columbus, blijven de aardbewoners hun grenzen verruimen en ijverig speuren naar nieuwe gegevens die het onstaan van onze wereld en onze eigen oorsprong nader moeten verklaren.

Operatie "pak Noriega"

ZUID-AMERIKA stond in het afgelopen jaar in het teken van regeringswisselingen. In Chile moest de militaire dictator Augusto Pinochet, die het land met harde hand had geregeerd sinds de coup tegen het socialistische bewind van Salvador Allende in 1973, het veld ruimen. Patricio Alwyn heet de nieuwe president die door de Chilenen met veel vreugde werd begroet en nu maar moet zien met de over zijn schouder kijkende Pinochet, de beloofde hervormingen door te voeren.

Ook in Argentinië en Brazilië moesten de militairen opstappen. In Buenos Aires was het de 'mooie jongen' Carlos Menem die aan de macht kwam en die nu voor de onmogelijke taak staat de chaotische economie van zijn land te saneren.

De Brazilianen gaan het proberen met de nog jeugdige Fernando Color de Mello die evenmin voor een eenvoudige opdracht staat.

Bij onze Venezolaanse buren lijkt het alweer wat beter te gaan, na het rumoerige begin van dit jaar, toen de straffe economische maatregelen van de nieuwe president Carlos Andres Perez, in januari werden begroet met oproer in Caracas en andere grote steden die aan ruim drieduizend mensen het leven kostte.

En in Midden-Amerika blijft het rommelen. Het lukt noch de Verenigde Staten noch de OAS-landen om Daniel Ortega in Nicaragua ervan te overtuigen haast te maken met de beloofde democratische hervormingen in zijn land. Over enkele maanden moeten er vrije verkiezingen komen en dan pas zal blijken of Ortega en zijn Sandinisten hun woord houden.

Het jaar 1989 is geeindigd met de kostbaarste arrestatiepoging in de geschiedenis van de Verenigde Staten: de operatie 'pak Noriega'. Tienduizenden Amerikaanse militairen werden ingezet in een poging om de gladde generaal die zich met zijn drugpraktijken en arrogantie de toorn van Washington op de hals had gehaald, achter tralies te zetten. De operatie kostte het leven aan een twintigtal Amerikanen en tientallen Panamezen en richtte bovendien voor miljoenen dollars aan schade aan, maar de sluwe Noriega kregen de Amerikanen (nog) niet in handen. Hij zocht asiel bij de pauselijke nuntius en creëerde zo een nieuw, ditmaal diplomatiek, probleem.

Terreur om wit poeder

DE DRUGOORLOG barstte in alle hevigheid los in het afgelopen jaar. En Colombia, de grootste producent van comsumptie-cocaine was het voornaamste strijdtoneel. De drugbaronnen, aangesloten bij de kartels van Medellin, Cali, Cartagena en Bogota, vochten intern om de hegemonie voor de afzet van drugs in de grote Amerikaanse steden. Degenen die zich hiertegen verzetten: justitiële autoriteiten, politici, militairen enz, werden zonder pardon geliquideerd. Grootscheepse acties, op touw gezet door president Virgilio Barco met steun van de regering-Bush in Washington, werden beantwoord met terroristische aanslagen die miljoenen schade veroorzaakten en aan honderde onschuldige burgers het leven kostte.

Maar ook de machtige drugbazen en hun vazallen moesten zware klappen incasseren. Een aantal van hen werd aangehouden en uitgeleverd ter berechting in de V.S. En nog vrij recent werd de tweede man van het kartel van Medellin, Jose Gonzalo Gacha, met ll van zijn lijfwachten doodgeschoten door een legertje militairen en politiemannen. De jacht op andere kopstukken gaan onverwoed voort, maar zolang er een willige markt voor cocaine en andere drugs blijft bestaan in de grote steden van het Westen, zullen er in de armere landen van de Derde wereld lieden blijven, die zich met de lucratieve verbouwing en verhandeling van coca, marihuana en opium bezighouden om een fortuin te maken.

Wraak van het beruchte kartel van Medellin: een ravage aangericht bij een explosie in de Colombiaanse hoofdstad Bogota.

De Nicaraguaanse president Daniel Ortega trekt zich kennelijk weinig aan van de druk die de Verenigde Staten en de OAS-landen op hem uitoefenen om democratiseringsmaatregelen in te voeren. Hier wordt hij begroet door marktventers in Managua die hem nog altijd als de held van de werkende klasse beschouwen.

'89

Drugshandelaren met hun koopwaar en wapens: goede vangst van de Mexicaanse politie.

Washington verbaasd over kritiek Latijns Amerika

VS-actie in Panama klap voor Nicaragua

DEN HAAG - De militaire invasie van de Verenigde Staten in Panama zal nog lang sporen nalaten in de relaties tussen de VS en Zuidamerikaanse landen.

De invasie kwam onverwacht - had president George Bush in mei niet gezegd dat Washington "niet meer terug wilde naar de dagen van de imperialistische Gringos uit het noorden"? Hadden media-analysten niet gerustgestellend geconcludeerd dat supermachten tegenwoordig machteloos zijn tegen dwarsliggende kleine staatjes zoals Panama?

VERBAASD

Bijna unaniem hebben Zuidamerikaanse regeringen de invasie veroordeeld. De felle bewoordingen waarin dit werd gedaan, Mexico voorop, heeft de regering in Washington nogal verbaasd volgens politici en diplomaten.

De Amerikaanse minister van Buitenlandse zaken James Baker haastte zich mee te delen dat Zuidamerikaanse regeringen hem prive heel wat anders vertelden. Zij zouden begrip voor de invasie hebben getoond, sterker nog: de VS heimelijk steunen. Zuidamerikaanse diplomaten in Washington ontkennen dat ten stelligste. Zoals een van hen zei: "dat gepraat over heel andere reacties in de privesfeer is niets anders dan cynisch gemanipuleer van de media. Prive en in het openbaar was de reactie hetzelfde." Peru heeft een week lang de samenwerking met de VS in de drugsbestrijding stopgezet. De Organisatie van Amerikaanse Staten (OAS) verwierp weliswaar een motie van Nicaragua waarin de invasie "veroordeeld" werd, maar daarna werd met twintig stemmen tegen een (die van de VS) toch wel een motie aangenomen waarin de invasie "diep betreurd" werd.

President Bush heeft in ieder geval toegegeven dat Washington zich veel diplomatieke inspanningen zal moeten getroosten om de zaak te sussen, maar hij zei te geloven dat de Zuidamerikanen de kwestie na een tijdje "definitief zullen laten rusten." Zuidamerikanen menen dat de door de VS in het zadel geholpen regering van president Guillermo Endara binnen een jaar verkiezingen moet beloven en dat de Amerikaanse troepen zich zo snel mogelijk moeten terugtrekken, willen de diplomatieke manoeuvres enig succes hebben.

NEGATIEF

Terwijl er in Panama na de invasie een einde zal komen aan de economische strafmaatregelen die de VS - tevergeefs - instelden om Noriega ten val te brengen, kunnen de economische gevolgen van de invasie voor een land in het Caribisch gebied zeer negatief uitpakken: Nicaragua.

Dit land heeft de handelsboycot van de VS lange tijd eenvoudig kunnen omzeilen door Amerikaanse produkten via Panama te importeren. Daarvoor zijn in Panama allerlei officieel niet-Nicaraguaanse bedrijfjes opgezet die onder meer inkopen doen voor de "Diplotiendas" in Nicaragua, een winkelketen waar je met dollars allerlei Amerikaanse producten kunt kopen. Er zijn nogal wat dollars in omloop door dat geëmigreerde Nicaraguanen hun familie geld sturen. De Diplotiendas, die soms de omvang van een grote supermarkt kunnen hebben, zouden volgens Amerikaanse schattingen goed zijn voor een omzet van honderd miljoen per jaar. Bovendien zou ongeveer tachtig procent van het Nicaraguaanse regeringsbudget via Panamese banken besteed worden. En de Panamese luchtvaartmaatschappij COPA zorgt voor de enige dagelijkse luchtverbinding van Managua met de rest van het Caribisch gebied.

GEMAKKELIJK

Nicaragua kan echter volgens sommige waarnemers gemakkelijk via andere Zuidamerikaanse landen de handelsboycot van de VS ontduiken, mocht de door de VS geïnstalleerde regering in Panama de handelsboycot strikt gaan naleven. Nicaragua heeft bij voorbeeld goede relaties met Mexico dat indertijd zowel dictator Somoza als de rebellerende Sandinisten steunde en het Sandinistische Nicaragua in de beginjaren praktisch op krediet olie stuurde. Andere waarnemers verwachten dat het Panamese bedrijfsleven dat in 1987 zijn kruistocht tegen Noriega begon, hard toe is aan wederopbouw en daarom niet zal meewerken aan het verliezen van een goede klant.

PALESTIJN NEERGESCHOTEN

■ *BETHLEHEM - Leden van de Israelische grenspolitie laten een zeventienjarige Palestijn op straat achter nadat zij hem in zijn hoofd hebben geschoten tijdens een betoging van Palestijnen. Familieleden namen daarna de jongen mee naar een ziekenhuis om daar behandeld te worden. (AFP-satellietfoto)*

Israël: olie van Iran gekocht

JERUZALEM - Na tien dagen stilte heeft de Israelische minister van Buitenlandse zaken Moshe Arens bevestigd dat zijn land olie van Iran heeft gekocht.

Het Amerikaanse tv-station NBC meldde op 17 december dat Israel twee miljoen barrel olie van Iran had gekocht en daarvoor 36 miljoen dollar had betaald. De olie zou half november in de haven Eilat zijn aangekomen. Volgens NBC werd de olie gekocht in het kader van pogingen om Israelische soldaten te bevrijden die in Libanon gevangen zijn genomen.

Arens ging op de eventuele achtergronden van de olieaankoop niet in. Israel gebruikt ongeveer 170.000 barrel olie per dag.

Bij eventueel proces tegen Noriega:

Washington onwelgevallige informatie kan bekend worden

WASHINGTON - Als Panama's vroegere sterke man, generaal Manuel Antonio Noriega, in de Verenigde Staten berecht zou worden voor zijn betrokkenheid bij drugshandel, zou de informatie die daarbij onvermijdelijk op tafel komt, de Amerikaanse regering in een lastig parket kunnen brengen.

Wijd en zijd is al bekend dat Noriega heeft gewerkt als zetbaas voor de CIA en het Drug Enforcement Agency (DEA). In een rapport van de Amerikaanse senaat, dat in april verscheen, staat dat president Ronald Reagan en George Bush, toen nog vice-president, Noriega zijn blijven steunen ondanks zich opstapelende bewijzen dat de generaal grof bijverdiende in de drugshandel. De voormalige CIA-baas William Casey die een persoonlijke vriendschap met Noriega ontwikkeld zou hebben, zou het de generaal niet moeilijk hebben gemaakt omdat, zoals Casey in 1985 zei, Noriega "een waardevolle steun was voor onze politiek in Midden-Amerika, met name Nicaragua."

NICARAGUA

Ook in het Irangate-schandaal, tijdens het proces tegen de voormalige Witte Huismedewerker Oliver North dook de naam van Noriega op. Volgens een Amerikaans regeringsrapport zou Noriega zich bereid hebben verklaard de hele Sandinistische top uit te roeien als het Witte Huis iets positiefs wilde doen voor zijn reputatie. North zou dat aanbod hebben afgeslagen maar Noriega wel gevraagd hebben strategische objecten in Nicaragua op te blazen. Waarom Noriega uiteindelijk niets tegen Nicaragua deed, weet niemand. Nicaragua is nu wel het enige land dat enige solidariteit met Noriega toont.

Terwijl het nu zo wordt voorgesteld dat Noriega alleen om zijn eigen zak te spekken met Colombiaanse drugshandelaars samenwerkte, zijn er in de Zuidamerikaanse pers herhaaldelijk ook beschuldigingen geuit aan het adres van de CIA dat CIA-agenten er hun eigen drugshandel op na hielden om hun kostbare geheime operaties tegen onder anderen Nicaragua te financieren. Met andere woorden: Noriega kan ook voor de CIA drugsgeld gewit hebben.

BANKSCHANDAAL

In dit verband is het ook zinvol de vraag te stellen waarom Noriega de ambassade van de Heilige Stoel heeft uitgekozen om zijn toevlucht te zoeken. In 1982 beleefde Italie zijn grootste bankschandaal met het faillissement van de particuliere Banco Ambrosiano. Er bleek 1,3 miljard dollar spoorloos verdwenen te zijn bij de bank. Enkele maanden eerder, in 1981, had een dochter van de bank in Zuid-Amerika, de Banco Andino, samen met Ambrosiano-Holding in Luxemburg alarm geslagen over meer dan negenhonderd miljoen dollar die via malafide wegen waren uitgeleend aan enkele kleine ondernemingen in Panama. Als garantie waren aandelen verstrekt ter waarde van twaalfhonderd miljoen dollar. In werkelijkheid waren die aandelen echter maar 350 miljoen waard.

Op verzoek van de directeur van de Banco Ambrosiano, Roberto Calvi, toverde de bankier van het Vaticaan, mgr Paul Marcinkus, een brief tevoorschijn waarin de bank van het Vaticaan, het IOR (Instituto per le opere religiose), aan de bezorgde banken uitlegde dat het Vaticaan die Panamese ondernemingen in handen had en schreef zich "ervan bewust te zijn dat zij schulden bij U hebben." maar toen de Banco Ambrosiano instortte, verklaarde het Vaticaan de Banco Ambrosiano geen cent schuldig te zijn, ondanks dat de brief was ondertekend door twee topmannen van IOR.

Misschien heeft Noriega ook belastende documenten ergens veilig opgeborgen over die "kleine" Panamese ondernemingen die scheep gingen met negenhonderd miljoen dollar. Want niemand weet nog wat er destijds met die lening is gebeurd.

Broer van Ceausescu

■ *WENEN - In de kelder van het gebouw van de Roemeense handelsvertegenwoordiging in de Weense hoofdstad trof men donderdag het stoffelijk overschot aan van Marin Ceausescu. Hij was een broer van de onlangs geëxecuteerde Nicolae Ceausescu, de afgezette president en partijleider van Roemenie. Marin wordt verdacht vanuit Wenen het Europese netwerk gecoördineerd te hebben van de gehate veiligheidspolitie van Roemenie Securitate. Marin Ceausescu heeft zich hoogstwaarschijnlijk verhangen. (AFP-satellietfoto)*

Oostduitse Ronde tafel-conferentie:

Neo-nazisme steekt in DDR kop op

OOST-BERLIJN - Oostduitse regeringsvertegenwoordigers, oppositiegroeperingen en kerkelijke groepen hebben tijdens de vierde zitting van de zogeheten "Ronde-tafelconferentie" in Oost-Berlijn gewaarschuwd tegen het oplevend Neo-nazisme in de DDR, zo deelde het Oostduitse persbureau ADN mee.

In een resolutie zeiden de 36 afgevaardigden neo-fascistische krachten waar te nemen die sterk toenemen en zich organiseren. Volgens de resolutie was er echter nog voldoende tijd voor het land om zich tegen deze nieuwe ontwikkeling te verdedigen.

De afgevaardigden kwamen ditmaal bijeen om hervormingsmaatregelen te bespreken voor de vrije verkiezingen die volgend jaar op 6 mei zullen worden gehouden. In januari zal een eerste ontwerp voor een kieswet in het parlement worden behandeld.

BESCHULDIGING

Deelnemers van de vergadering beschuldigden de regering van premier Hans Modrow ervan niet de nodige informatie te verstrekken over de economische situatie die nodig is voor het opzetten van een hervormingsprogramma. De regering werd verweten onvoldoende tegemoet te komen aan de wens voor meer informatie over de financiele en economische situatie van het land. De resolutie werd gesteund door de sociaal-democraten, maar niet door de vertegenwoordigers van de regering.

Een voorstel van de oppositiegroep Neues Forum om Modrow te verzoeken hiervoor vragen te beantwoorden werd verworpen, evenals het voorstel om de ronde-tafelconferentie vetorecht te geven inzake wetgeving. Een resolutie waarin de regering werd opgeroepen om naar elke bijeenkomst van de ronde-tafelconferentie vertegenwoordigers te sturen en de oppositiegroepen te consulteren bij nieuwe wetsontwerpen werd wel aangenomen.

De Ronde-tafelconferentie was ingesteld als een forum voor besprekingen tussen regeringsvertegenwoordigers en oppositiegroepen om de niet-communistische groeperingen ook te betrekken bij de politieke hervormingen en de voorbereidingen voor de komende verkiezingen.

Rotterdamse haven: 1989 beste jaar

ROTTERDAM—De overslag van goederen in de Rotterdamse haven is in 1989 opnieuw gestegen, nu met 7 procent. Het totaal van de aan- en afvoer in het afgelopen jaar komt uit op 292 miljoen ton. Het jaar 1989 is hiermee het beste jaar van dit decennium. De Rotterdamse wethouder Den Dunnen van haven- en economische zaken heeft deze cijfers vrijdag bekend gemaakt in zijn oudejaarstoespraak voor de Havenvereniging Rotterdam.

Het gaat om voorlopige cijfers omdat de definitieve overslagcijfers van het laatste kwartaal nog niet zijn verwerkt. Vorig jaar bleek het laatste kwartaal onderschat, het definitieve getal lag ruim tien miljoen ton hoger.

De sterkste groei (18 procent) was er in de overslag van minerale olieprodukten. Het jaartotaal komt naar verwachting uit op ruim 37 miljoen ton. Dat wordt vooral veroorzaakt door de stijging in de aanvoer (21,5 procent). Aan ruwe olie werd dit jaar ruim 89 miljoen ton overslagen, een stijging met 4 procent.

Een sterke stijging (13 procent) was er ook in de overslag van het zogenoemd overig massagoed (verzamelnaam voor zand, grint, ruwe mineralen, kalk, bauxiet enzovoorts). Die groei - vooral in de aanvoer (19 procent) - komt door de sterke groei bij de afnemers: de bouw en de chemische industrie. Het jaartotaal komt uit op ruim 24,5 miljoen ton.

Volgens wethouder Den Dunnen gaat het met de containeroverslag wereldwijd uitstekend. In Rotterdam was er in '89 een overslag van 38,4 miljoen ton, 4 miljoen meer dan vorig jaar. Rotterdam speelt bij de overslag van consumptie- en industriele produkten een belangrijke rol en investeert daarin dan ook behoorlijk. Den Dunnen noemde als voorbeelden onder meer de distriparken, de Eemhaven en de nieuwe containerterminal op de Maasvlakte.

Voormalig Oostduits Politburolid Sindemann:

Confrontatie Honecker met Gorbatsjov was keerpunt

OOST-BERLIJN - De Oostduitse leider Erich Honecker kwam ten val na een confrontatie met Sovjet-president Michail Gorbatsjov. Dat verklaarde het voormalige Oostduitse Politburolid Horst Sindermann.

Met het oog op Honeckers verzet tegen Gorbatsjovs hervormingsbeleid werd "het besef dat Honecker moest opstappen alsmaar groter". "De laatste strohalm was Gorbatsjovs bezoek ter gelegenheid van de veertigste verjaardag (van de DDR in oktober). Gorbatsjov had een zeer goed gesprek met het Politburo. Hij sprak over zijn problemen en de onze, en wees erop dat de Perestrojka voor ons gemakkelijker zou zijn omdat wij een beter functionerende economie hadden", aldus Sindermann, de oud-parlementsvoorzitter die in november uit de Communistische partij werd gezet.

"Honecker haalde daarop statistieken van de Verenigde Naties te voorschijn om aan te tonen dat onze productiviteit hoger lag dan die van de Sovjetunie. Hij gebruikte dat als argument om vast te houden aan de bestaande koers, aanvoerende dat wij onze eigen boontjes wel konden doppen. Dat zei hij ook met zoveel woorden tegen Gorbatsjov", zo herinnert Sindermann zich.

KONINKLIJK

"Het was het keerpunt. We maakten een einde aan de vergadering en zeiden tegen mekaar: zo is het genoeg. Morgen komt het Politburo weer bijeen en zal (de toenmalige premier) Willi Stoph voorstellen Honecker uit zijn functies te ontheffen. En zo geschiedde", aldus Sindermann.

Volgens hem heeft Honecker veel gedaan voor de opbouw van de DDR, maar "introduceerde hij geleidelijk aan een koninklijk systeem". Alle belangrijke besluiten werden door Honecker en zijn economische adviseur Gunter Mittag voorgekookt, waarna het Politburo niets anders restte dan er voor de vorm zijn goedkeuring aan te geven. Sindermann bevestigt ook geruchten dat Honecker, toen hij van de zomer ziek werd, de officiele nummer twee Egon Krenz op vakantie stuurde om te voorkomen dat deze een greep naar de macht zou doen. In het najaar volgde Krenz Honecker alsnog op, maar 44 dagen later werd hij zelf aan de kant geschoven.

Premier China: ook in 1990 zuinig aan doen

PEKING - Het Chinese volk zal zich ook in 1990 opofferingen moeten getroosten. Het bezuinigingsprogramma van de regering zal worden voortgezet, zo schrijft premier Li Peng in een artikel voor "Op zoek naar de waarheid", het theoretische blad van de Communistische partij van China. Het Chinese persbureau Xinhua heeft stukken van het artikel gepubliceerd.

Het Chinese volk zal moeten lijden, aldus de premier. De economische ontwikkeling is noodzakelijk voor de politieke en maatschappelijke stabiliteit van het land, zo schrijft Li. Het programma voor 1990 voorziet in een economische groei van vijf procent en een industriele groei van zes procent. Die laatste zou lager kunnen zijn in verband met de inefficientie van de industrie. Verder zouden moeilijkheden kunnen optreden wanneer China zijn schuld gaat terugbetalen, zo waarschuwt Li.

KHARTOUM - De Sudanese regering heeft donderdag toestemming gegeven om honderd ton sorghum per vliegtuig naar de Zuidsudanese stad Juba te vervoeren, om de driehonderdduizend inwoners van de stad van de hongerdood te redden. Bronnen in officiele kringen meldden dat het hierbij gaat om het eerste voedseltransport naar Zuid-sudan in drie maanden. Na de bombardementen op de stad Yirol in oktober stond de regering geen internationale hulpzendingen naar het zuiden meer toe.

De consument gaat in de jaren '90 op zoek naar de OERWAARDEN

DEN HAAG — De consument gaat in de jaren '90 op zoek naar oerwaarden. Voor de helft van alle Nederlanders is dat een traditioneel waardenpatroon. Gezin en familie, het veilige nest, vormen daarvan de basis. Voor de andere consumenten zijn geld, de vriendenkring en vernieuwing de belangrijkste waarden.

Op deze wijze bereidt de reclame zich voor op het laatste decennium van de eeuw. Althans volgens reclameman P. Schweitzer, mededirecteur van het zeer snel groeiende reclamebureau Campaign Company. Zijn bureau bestaat een jaar en draaide in 1989 een omzet van veertig miljoen gulden. Daarmee behoort het meteen tot de top in Nederland.

'De meeste reclamemensen kijken alleen vooruit', zegt kenner van de consumentenmarkt de Rotterdamse hoogleraar economische psychologie dr W.F. van Raaij. 'Een terugblik op de jaren '80 is voor hen minder interessant. Die jaren ken je wel, want die heb je zelf meegemaakt of je kan er vanuit het oogpunt van marketing toch niets meer mee doen'.

In begin jaren'80 zakte conjunctuur in

Voor Van Raaij zijn de afgelopen tien jaar globaal in twee perioden in te delen. In de eerste jaren van '80 zakt de conjunctuur in en komt de economie in een crisis, na '85 dient het herstel zich aan. Al in '79 laat de index van het consumentenvertrouwen van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) zien dat de consument de komende jaren minder vertrouwen zal hebben in de economie. Hij is in mineur. Aankopen worden uitgesteld, de verwachting is dat de werkgelegenheid zal afnemen en dat de prijzen aan inflatie onderhevig zullen zijn.

MINDER KREDIET

'We hadden het toen nog niet zo door', zegt Van Raaij in een gesprek met het ANP. 'Maar begin jaren '80 lopen de bestedingen terug, er worden minder duurzame goederen aangeschaft, men leent minder, neemt minder krediet en hypotheken worden waar mogelijk voorkomen. Verder gaat men meer sparen. Dat laatste duidt op groeiende onzekerheid'.

Uitstel van de aanschaf van duurzame goederen is vaak de eerste aanwijzing voor pessimisme, onzekerheid over de toekomst. De consument stelt zich vragen als: kan ik de lening nog wel afbetalen, kan ik niet beter sparen voor eventuele tegenslagen.

'Voor het eerst na 1945 gebeurt het in die jaren van economische crisis, dat de mensen er in inkomen op achteruit gaan', aldus Van Raaij. De hoogleraar stelt, dat economen die neergang niet hebben voorzien. Zij gaan uit van mooie modellen waarin rampen, oorlogen of recessie niet voorkomen. 'In 1975 voorspelde het Centraal Plan Bureau (CPB) nog voor 25 jaar onbeperkte economische groei en vier jaar later was het al mis'.

'ARMOE'

Als gevolg van de crisis wordt ook 'armoe' in Nederland weer een begrip. In uitkeringen wordt stevig het mes gezet en 'koopkrachtplaatjes' worden bij de presentatie van elke overheidsbegroting een vast onderwerp. Van de 5,6 miljoen huishoudens in Nederland dienen 3,5 miljoen rond te komen met een inkomen tussen minimum en modaal. De overheid wil van armoede niets weten, spreekt hoogstens van 'bestaandsonderzekerheid'.

De meeste consumenten doen het voorzichtiger aan. Schoorvoetend spelen ook bedrijven in op de zuiniger trekjes van de consument. Albert Heijn (AH) loopt voorop: vanaf 1 januari 1981 gaat deze grootgrutter 'op de kleintjes letten'. De winkelketen zag zijn martkaandeel verdwijnen in de richting van goedkopere supermarkten als Edah of de Konmar. AH verlaagde de prijzen spectaculair, nam genoegen met minder winst en kreeg daarvoor een hogere omzet terug.

De gevolgen van de economische inzinking zijn volgens Van Raaij nog altijd te zien. De consument is zich ervan bewust geworden dat de bomen niet tot in de hemel groeien. Je kunt niet aan alle mode en trends meedoen, je moet bewuster consumeren. Dat is te zien: op zaken die minder de belangstelling hebben, wordt bezuinigd. Is de hobby tennissen of boeken lezen, dan wordt daar veel geld aan uitgegeven. Tegelijkertijd koopt hij of zij de auto tweedehands of neemt genoegen met een oude ijskast.

Van Raaij maakt in het bezuinigen onderscheid tussen hogere en lagere inkomens. De hogere bezuinigen door minder met meer kwaliteit te kopen, de lagere kopen ook minder maar van mindere kwaliteit. Ouderen stoppen met uitgaven voor hobbies als fotograferen, jongeren gaan op zoek naar goedkopere alternatieven.

IK-WERELD

Reclameman P. Schweitzer vat die eerste jaren als volgt samen: 'De jaren '80 beginnen onder een loodgrijze hemel. Het naïeve optimisme van de jaren '60 en '70 is definitief voorbij. Dat heeft grote gevolgen. Er verdwijnen mensen uit het blikveld, het ik-tijdperk kan beginnen. De crisis wordt evenwel afgewend', aldus Schweitzer.

Vanaf '85 bloeit de economie weer op. In dat jaar herstelt de genoemde CBS-index (met een voorspellende waarde van ongeveer een jaar) weer en is vervolgens ook te zien dat de bestedingen weer groeien.

Voor de reclameman ziet Nederland er na '85 als volgt uit: 'De samenleving krijgt een ander aanzien. De ontkerkelijking komt op wereldrecordhoogte. De beschutting van het gezin is definitief doorbroken (echtscheiding, smog, files, stervende bossen). Met het herstel van de economie groeit de qual der wahl; oftewel het wordt steeds moeilijker kiezen uit steeds meer produkten die elkaar steeds minder in kwaliteit ontlopen.

VERSCHILLEN

Volgens Van Raaij reageert de consument op twee manieren op die toegenomen keuzemogelijkhden: of hij informeert uitgebreid voor de aanschaf of hij koopt maar wat omdat de kwaliteit toch niet veel verschilt. De technische verschillen tussen de produkten zijn minder geworden, de toegevoegde waarde gaat meetellen. Zowel koffie van Van Nelle als die van Doue Egberts is goed, maar Van Nelle 'is gezellig'. Het gaat dan meer om de beelden die de reclame oproept, dan om pure produktieformatie. Design is ook zo'n toegevoegde waarde: de uiterlijkheid wordt als het belangrijkst ervaren.

Een sterk voorbeeld hiervan is de cosmeticareclame: in de fabriek wordt parfum gemaakt, in de winkel koopt men de illusie. Je verkoopt niet de auto zoals die uit de fabriek komt, je verkoopt auto zoals de consument zich die voorstelt. Van Raaij: 'In oude reclames zie je veel fabrieksschoorstenen. Nu verkoop je geen fabrieken meer, maar het produkt op de ontbijttafel: de jam die past bij jouw levensstijl of de brokken in het bakje met een dolenthousiaste kat'.

Vooral na '85 helpt de reclame de consument op deze wijze bij het maken van een keuze. De jaren '50, 'toen het allemaal nog simpel was' duiken regelmatig op in de campagnes, de veiligheid van het gezin blijft - ondanks het feit dat er niet alleen veel wordt getrouwd, maar ook veel gescheiden - onverminderd aanwezig.

VETTEN

In de vetten werd het voor het eerst duidelijk: de fabrikant voelt de hang van de consument naar een gezonder leven. Al in het begin van de tachtiger jaren wordt helder dat wij gezonder dienen te eten, ons meer te bewegen. Allengs werd alles light of sportief

Becel introduceerde 'meervoudig onverzadigde vetzuren' en een grote serie produkten sloot daar op aan: halverine, halvajam. Soms betekent light minder vet, soms minder suiker, dan weer minder alcohol, minder nicotine of minder calorieën. Vroeger sprak men nog van dieetprodukten, maar dat klonk te medisch en die markt is beperkt. Daarom ging men meer op de gezondheidstoer, want gezond wil ieder zijn.

Daarnaast richtte de reclame zich steeds meer op doelgroepen zoals de 50-plussers, de jonge consument of de prijsgevoelige huisvrouw. Latta is er voor de jonge gefortuneerden, Blueband voor jonge moeders met jonge kinderen, Zeeuws meisje voor de prijsgevoeligen.

Ook de auto kiest de klant voor de uitstraling: de jonge dyanmische vrouw de BMW, de oudere verstandige de Mercedes. Die, wat van Raaij noemt, expressieve waarde richt de reclame naar de persoon zelf: 'Dit heb ik verdiend, voor u die kwaliteit weet te waarderen', of 'Als je hard werkt, mag je best in een dure auto rijden'.

MILIEU

De trend, die ook de komende jaren zal doorzetten, is het milieu. Ook hier begrijpt Albert Heijn de consument weer als één van de eersten. Een milieuvignet op produkten en acties voor minder PVC in verpakkingen en minder geur- en smaakstoffen in het produkt. AH stelt zich daarbij op als en 'kameraad van de consument': namens die 'gaan we nu de margarinefabrikanten aanpakken met hun plastic boterpakjes. Ook de winkels met onbespoten eten krijgen tenslotte succes. Nog geen tien jaar geleden was hun omzet te verwaarlozen omdat zij zich richtten op een kleine voorhoede van milieubewuste consumenten. Het artikel klokzeep produceert al jaren zeep zonder fosfaten maar was maar bij weinig mensen bekend. Het lijkt nu de slag verloren te hebben van de veel agressiever op de klant spelende groene persil.

Voor de komende tien jaar krijgt de consument meer structuur aangeboden via de reclame om zodoende de behoefte aan zekerheid te bevredigen. Ook komt er meer aandacht voor merken en vooral voor 'de persoonlijkheid' van zo'n merk. Schweitzer: 'Het leggen van een spirituele relatie tussen produkt/merk en klant'.

VIETNAMEZEN TERUG

■ HONGKONG - In totaal gingen er dezer dagen 111 Vietnamese vluchtelingen die hun heil hadden willen zoeken in Hongkong vrijwillig naar Vietnam terug. De terugreis was aanmerkelijk comfortabeler- namelijk per vliegtuig -dan de heenreis welke per wankele boot was gemaakt. Zij zwaaiden enthousiast naar hun bekenden die in Hongkong achterblijven. (AFP-satellietfoto)

DRUKKE DAG IN TOKYO

■ TOKYO - De laatste dag van het beurs-jaar in Japan was op de effectenbeurs in de Japanse hoofdstad een drukke dag, waarvan deze foto een beeld geeft. De aandelen gingen over de hele linie vooruit. Het Nikkei-index-cijfer voor de belangrijkste fondsen bereikte een recordhoogte van 38.915,87 yen. (AFP-satellietfoto)

Binnen Joegoslavische communisten:

Meningen verdeeld over hervormingen

BELGRADO - In de Communistische partij van Joegoslavie staan twee vleugels met verschillende opvattingen over hervormingen tegenover elkaar. Dat is het oordeel van de Joegoslavische media na afloop van een tweedaagse bijeenkomst van het Centraal comite in Belgrado.

Volgens het persbureau Tanjug zijn enkele aangenomen hervormingsvoorstellen lijnrecht met elkaar in tegenspraak. De krant Vjesnik spreekt over een botsing tussen "dogma" en "hervorming". Eind januari komen de voorstellen op een partijdag aan de orde.

Steun was er in het Centraal comite voor Stefan Korosec, secretaris van het partijbestuur. Hij riep de partij op de hervormingskoers krachtig te vervolgen. Naar zijn mening moet de partij het socialisme niet opgeven, maar juist verder ontwikkelen. Daarbij moet wel de oprichting van concurrerende, gelijkberechtigde politieke partijen worden toegestaan.

Daarentegen was er ook steun voor de opvatting van anderen dat de voorhoederol en centrale positie van de Communistische partij in de Joegoslavische samenleving behouden moet blijven.

De hervormingsvleugel wordt aangevoerd door de republiek Slovenie, de behoudende vleugel door de republiek Servie. De republieken Kroatie en Bosnie-Herzegowina hebben zich weliswaar voor hervormingen uitgesproken, maar nog geen enkele praktische stap in die richting gezet.

Leidende figuren binnen het leger van Joegoslavie hebben laten doorschemeren weinig voor een meerpartijenstelsel te voelen uit angst dat dat zal leiden tot een vergroting van de tegenstellingen tussen de verschillende bevolkingsgroepen.

LONDEN - Het tekort op de Britse handelsbalans is verminderd van 1,83 miljard pond sterling in oktober tot 1,1 miljard pond (Nf 4,63 miljard) in de afgelopen maand, zo heeft het Britse bureau voor statistiek bekendgemaakt. Het tekort kwam daarmee op het laagste niveau sinds september 1988.

Afkeer voor politieagenten blijft

Oostduitsers wennen aan veranderingen

OOSt-BERLIJN - Als het zo doorgaat, wordt de DDR snel het normaalste en saaiste land van Midden-Europa, ook voor de Oostduitsers. Veranderingen in het dagelijks leven gaan zo snel dat sommige mensen wellicht al weer moeite hebben zich te herinneren hoe het "vroeger" was.

Het ooit zo brave nationale persbureau ADN geeft de verklaringen van de oppositie door, meldt demonstraties en analyseert kritisch de economische en politieke problemen, alsof men nooit anders gedaan heeft. De Oostduitse kranten doen in niets meer onder voor de Westduitse die nu overigens overal te koop zijn. Het uitgesproken anti-communistische "Die Welt" heeft een groeiend leger abonnees in de DDR. De Oostduitse kranten bevatten nu advertenties en brengen de programma-overzichten van de West-duitse televisie. Deze maand werd het nieuwe Oostduitse straatbeeld gecompleteerd met pornobladen in de kiosken en de Oostduitse tv bracht op eerste Kerstdag na middernacht een Franse sexfilm.

Er zijn echter ook dingen die moeilijk veranderen, zoals de afkeer van politieagenten. Zij hebben nu weken werkeloos toegezien hoe de verschrikkelijkste leuzen bij demonstraties werden geroepen, maar worden daarvoor niet beloond: ontslagen agenten beklagen zich erover dat zij ondanks het 230.000 vacatures niet aan de bak komen.

AANDEEL VS VERMINDERD

Bank bedoeld voor meer steun armste ontwikkelingslanden

Meer geld voor IDA

WASHINGTON - De rijke landen zullen de komende drie jaar vijftien miljard dollar beschikbaar stellen voor de International Development Association (IDA), een zusterorganisatie van de Wereldbank die leningen op gunstige voorwaarden verstrekt aan de armste ontwikkelingslanden. Dit is bekendgemaakt door de president van de Wereldbank, Barber Conable.

Over de negende aanvulling van de middelen van de IDA voor de periode van drie jaar vanaf juli 1990 is meer dan een jaar onderhandeld. De Verenigde Staten, de grootste donor, weigerden lange tijd zich vast te leggen op een bijdrage wegens begrotingsproblemen. De Amerikaanse regering besloot uiteindelijk 3,18 miljard dollar beschikbaar te stellen, procentueel gezien een kleinere bijdrage dan bij de vorige aanvulling.

EVENVEEL

Als rekening wordt gehouden met de inflatie kan de IDA de komende drie jaar over evenveel donormiddelen beschikken als gedurende de lopende driejarenperiode. Samen met het geld dat binnenkomt aan aflossingen van oude kredieten is er in totaal een recordbedrag van zeventien miljard dollar voor de armste landen. De leningen van de IDA dragen geen rente en hebben looptijden van 35 tot veertig jaar, waarvan de eerste tien jaar vrij zijn van aflossing. Het geld gaat voornamelijk naar investeringsprojecten.

Van de leningen in de komende drie jaar is bijna de helft bestemd voor de armste landen in Afrika. China en India krijgen elk vijftien procent. De Wereldbank schortte de kredietverlening aan China op na de bloedige onderdrukking van studentendemonstraties in dat land in juni.

PRIORITEIT

Conable verklaarde onlangs te hopen dat de bank de kredietverlening aan China "in de niet te verre toekomst" kan hervatten, maar hij noemde geen termijn. Er is op het ogenblik een delegatie van de Wereldbank in Peking. De bank zal zich in de eerste plaats laten leiden door economische overwegingen en niet door politieke, aldus Conable.

Voor de IDA-leningen komen in totaal meer dan vijftig landen in aanmerking. Het geld is afkomstig van 32 donorlanden, waaronder Nederland. Conable verklaarde dat bij de toekomstige kredietverlening prioriteit wordt gegeven aan bestrijding van de armoede, ondersteuning van economische hervormingen en bescherming van het milieu. Verder zal speciale aandacht worden gegeven aan vermindering van de bevolkingsgroei.

GROOTSTE

Het aandeel van Nederland bedraagt evenals bij de vorige aanvulling van de IDA-middelen 3,3 procent. Dat komt neer op Nf 1,059 miljard. Nederland levert daarmee in verhouding tot het Bruto nationaal produkt per hoofd van de bevolking duidelijk de grootste bijdrage.

Het aandeel van de VS is verminderd van 25 procent tot 21,7 procent, terwijl dat van Japan is toegenomen van 18,7 tot 20,7 procent. Frankrijk is van 7,3 naar 7,6 procent gegaan, de bondsrepubliek Duitsland draagt onveranderd 11,5 procent bij en het Britse aandeel blijft 6,7 procent.

MENSEN

■VANDAAG 65 jaar geleden aanschouwde hij het levenslicht in de stad Tilburg, waarmee nog goede banden bestaan. Op de vraag: Nu met pensioen? antwoordt Jos van der Schoot: 'Zeker niet, ik hoop nog vele jaren met Gods hulp en goede gezondheid te kunnen blijven werken voor Aruba, waar ik 42 jaar werkzaam ben en natuurlijk in het beroep, dat ik reeds 47 jaar uitoefen: journalist'.

CDA-pleidooi Indië-gangers

"De samenleving heeft de dure plicht op te komen voor mensen die destijds naar **Nederlands-Indie** zijn gestuurd om daar de rechtsstaat te handhaven met het risico dat zij daarbij hun leven verloren". Dat zei CDA-voorzitter W. van Velzen in zijn woonplaats Waalwijk bij de onthulling van een gedenkteken voor een Waalwijker die tijdens de Tweede Wereldoorlog sneuvelde op Java.

Volgens Van Velzen moet er hard worden gewerkt aan een veteranenbeleid voor Indie-gangers. "Wij moeten erkennen dat er Indie-veteranen zijn, en dat zij recht hebben op eigen voorzieningen. Bovendien is het tijd dat er wat wordt gedaan aan hun materiele- en immateriele problemen", aldus de CDA-voorzitter.

Als positieve stappen noemde hij de benoeming in 1987 van een vertrouwensman voor Indie-gangers en het standpunt dat de nieuwe minister van Defensie, R. ter Beek, onlangs heeft ingenomen. "De erkenning komt erg laat, maar de aandacht groeit" aldus Van Velzen tot een gehoor dat grotendeels uit oud-Indiegangers bestond. Hij vindt het verkeerd dat mensen die slechts korte tijd in Indie hebben gevochten, niet in aanmerking komen voor een ereteken.

Verder meent Van Velzen dat een monument, dat onlangs in Roermond werd opgericht, moet worden uitgebouwd tot "zuilen van gedachtenis". "Een dergelijke inspanning van de samenleving moet mogelijk zijn". Aandacht moet er ook zijn voor de psychische problemen waarmee steeds meer de oudere Indie-gangers blijken te kampen.

Als voorbeeld van materiele problemen noemde Van Velzen het feit dat vele soldaten die destijds via Engeland of Australie in Nederlands-Indie terecht kwamen, hun soldij nog niet hebben ontvangen maar slechts een voorschot daarop. "Al deze zaken kosten geld, maar het gaat om een ereplicht en daarvoor moeten we zoeken naar mogelijkheden", bepleitte de CDA-voorzitter.

* * *

CHINA EN de Sovjetunie hebben een overeenkomst gesloten voor het opzetten van acht gemeenschappelijke ondernemingen, zo heeft Wen Wei Po, een in Hongkong gepubliceerde krant, woensdag gemeld. Tot de projecten behoren een kledingfabriek, een elektronicafabriek, een houtverwerkingsbedrijf, een schoonheidssalon en een chinees restaurant.

* * *

December: zacht

Zacht, somber en iets te nat. Zo karakteriseert het KNMI in De Bilt de **weersomstandigheden** in de maand december. De gemiddelde temperatuur in De Bilt over december wordt ongeveer 5 graden Celsius tegen 3,2 graden normaal. IJsdagen (dagen waarop het gedurende het hele etmaal vriest) kwamen niet voor.

Gemiddeld viel er zo'n 10 mm meer regen dan normaal. In het zuiden en plaatselijk in het noorden was het het natst. Tot en met 27 december werd landelijk 34 uur zon geregistreerd tegen 40 uur normaal. Het somberst was het in noordelijk Nederland.

KERKDIENSTEN
OUDEJAARSAVOND
BRIEVENGAT 23.00 uur; 09.00 uur.
BUENA VISTA: 23.30 uur; 09.00, 11.30 en 19.00 uur.
CHARO: 23.30 uur; 08.00, 11.00 (Spaans), 17.00 en 19.00 uur.
GROOT KWARTIER: 09.00 en 18.00 uur; 09.00, en 18.00 uur.
JANDORET: 19.00 uur; 10.00 uur.
JANWE: 24.00 uur; 10.00 uur.
MONTAÑA: 20.30 en 24.00 uur; 08.00 uur.
SERU GRANDI: 21.00 uur; 10.00 uur.
OTROBANDA:
Santa Anna: 20.00 en 22.30 uur; 09.00 en 19.00 uur.
Santa Famia: 19.00 en 23.00 uur; 09.00, 11.00 (Engels).
PIETERMAAI: 23.00 uur; 09.00 en 19.00 uur.
SANTA ROSA: 19.30, 21.00 en 23.00 uur; 09.00 uur.
SANTA MARIA: 07.00, 09.00 en 23.00 uur; 07.00, 09.00, 11.00 en 18.30 uur.
TERRA CORRA: 22.00 uur; 09.00 en 18.00 uur.
SOTO: 23.00 uur; 09.30 uur.
SUFFISANT 09.00, 18.00 en 24.00 uur; 18.00 uur.
WISHI: 08.00, 18.00 en 22.00 uur; 09.00 en 18.00 uur.
ZUID-BONAM: 08.30 en 23.00 uur; 09.00 en 17.30 uur.

******

VERENIGDE PROTESTANTSE GEMEENTEN VAN CURAÇAO
EBENEZER CHURCH:
31 december: 09.30 uur Womens Group; 23.00 uur ds O. Haasnoot.
1 januari: geen dienst.
DE TAMARIJN:
31 december: 09.30 uur ds H. Gilhuis; 19.30 uur ds H. Gilhuis.
1 januari: geen dienst.
EMMAKERK:
31 december: 09.30 uur ds G.J. Scüssler; 19.30 uur ds G.J. Schüssler.
1 januari: geen dienst.

******

Voor verkiezingen in mei:

Ruim honderd partijen in Burma ingeschreven

BANGKOK - In Myanmar (Burma) hebben meer dan honderd politieke partijen zich ingeschreven voor wat mogelijk de eerste vrije verkiezingen in meer dan dertig jaar zullen worden. Dit heeft Radio Rangoon gemeld.

"104 Politieke partijen hadden kenbaar gemaakt mee te zullen doen" aan de verkiezingen die voor 27 mei op het programma staan. De Myanmarese radio zei dat zes partijen elk minstens driehonderd kandidaten hebben ingeschreven voor zetels in het parlement of andere instellingen. Vier partijen hebben tussen de honderd en tweehonderd mensen kandidaat gesteld.

ONDERDRUKT

"Hun voornemen deel te nemen aan de verkiezingen geeft aan dat deze partijen ervan overtuigd zijn dat de komende verkiezingen eerlijk en vrij zullen zijn", zo zei Radio Rangoon. De commissie die de verkiezingen voorbereidt schreef een vergadering uit voor functionarissen van de diverse partijen om de eerste vrije verkiezingen voor te bereiden. De regering in Rangoon zal de lijsten met kandidaten begin januari publiceren.

Deze regering is door het Westen hevig bekritiseerd wegens de arrestatie van duizenden politici en studenten, onder wie de belangrijkste oppositieleiders in het land Aung San Suu Kyi en Tin Oo. Beiden staan sinds juli onder huisarrest. Het huidige militaire bewind greep in september 1988 de macht. Betogingen werden toen bloedig onderdrukt.

AGENDA CURAÇAO

WEEKEINDEDIENST EILANDSGENEESKUNDIGEN
STADS- EN 2DE DISTRICT OOST
30 december 1989 vanaf 08.00 uur tot 2 januari 1990 om 07.00 uur.
Dokter Winklaar, Sentro Mediko Sta Rosa, tel.: 671101; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 371418 b.g.g. 89266/89337.
(dit geldt voor patiënten van de volgene artsen: Wilsoe, Da Costa Gomez, Nassy, Nassy-Tseng, Tseng, Winklaar, Braakman, Doran en Guerrero-Bakmeyer)

STADS- EN 2DE DISTRICT WEST
29 december 1989 vanaf 17.00 uur tot 31 december 1989 om 12.00 uur.
Dokter Nivillac, Spreekkamer: Brievengat, tel.: 76280; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 615828 b.g.g. 89266/89337.
31 december 1989 vanaf 12.00 uur tot 2 januari 1990 om 07.00 uur.
Dokter Swart, Sentro Mediko Van Leeuwenhoekstraat, tel.: 624113; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 82367 b.g.g. 89266/89337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Swart, Roose, Braakman-Bonder, Gerstenbluth, Goilo-Henry, Heerenveen, Nivillac, Rosales-Concession, Pablo, Elhage en Davelaar)

DERDE DISTRICT BANDABAO
29 december 1989 vanaf 17.00 uur tot 31 december 1989 om 17.00 uur.
Dokter Schellens, Sentro Mediko Barber, tel.: 641605; spreekuren: 10.00-11.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 641784 b.g.g. 89266/89337.
31 december 1989 vanaf 17.00 uur tot 2 januari 1990 om 07.00 uur.
Dokter Lucasius, Sentro Mediko Soto, tel.: 641790; spreekuren: 10.00-11.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 641356 b.g.g. 89266/89337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Tweed, Schellens, Lucacius en Spong).

■ Patiënten van hier niet genoemde artsen wordt aangeraden in spoedgevallen de eigen arts te bellen en te informeren wie voor deze de dienst waarneemt.
Het verdient te allen tijde aanbeveling een huisarts te kiezen die in avonden en weekeinden bereikbaarheid geregeld heeft. Vraag er naar bij uw eerstvolgend bezoek!

*****

NACHTDIENST ARTSEN: Patiënten van de artsen van Bandabao (3e district) kunnen in spoedgevallen telefoon 641658 bellen en dan het antwoordapparaat afluisteren. De patiënten van de andere medische districten kunnen voor spoedgevallen de artsenpraktijk van hun eigen huisarts bellen; het antwoordapparaat zal dan mededelen wie de dienstdoende arts is.

*****

THORAX CENTRUM (Jan Noorduynweg naast UNA, tel.: 85544): openingstijden van maandag t/m vrijdag van 08.00-17.00 uur; op zon- en feestdagen alsmede op werkdagen na 17.00 uur voor spoedgevallen tel.: 85917.

WIT GELE KRUIS voor wijkverpleging 'Prinses Margriet': consultatiebureaus te Sta Maria: tel.: 82344, 82412 en 82947; Montagne Abao: tel.: 673711 en Kaya Fensu (Koraal Specht): tel.: 618577; hoofdkantoor te Sta Maria 17, kantooruren van 07.00-12.30/13.00-17.00 uur. Na 17.00 uur bereikbaar: zuster Joe, tel.: 87550.

KLEUTERBUREAU: 14.00-16.00 uur alleen volgens afspraak.

ZUIGELINGENBUREAU: maandagmiddag van 12.30-15.30 uur; donderdagmorgen van 07.15-10.30 uur; alleen volgens afspraak.

NEUTRALE WIJKVERPLEGING (voorheen Wijkverpleging Curaçao): kantoor Rio Canario-/Gosieweg, tel.: 44231/44232; geopend van maandag t/m vrijdag van 07.00-18.00 uur; de wacht heeft zuster Pietersz, tel.: 671147, pageboy 027-053 b.g.g. 43838.

*****

GEZINSVERZORGING (Kwido pa Famia): geopend van maandag t/m vrijdag van 07.00-12.30/13.30-17.00 uur, kantoor Santa Maria 17, tel.: 80222.

*****

FUNDASHON LECHI DI MAMA KORSOU: voor meer informatie kunt u de volgende nummers bellen: 75628, 672289 en 55504.

*****

LUCHTPOSTSLUITING (Postkantoor Groot Kwartier)
Nederland: voor gewone stukken: maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag om 11.30 uur; woensdag om 10.15 uur. Voor aangetekende stukken één uur van tevoren.
Suriname: voor gewone stukken: dinsdag en vrijdag om 17.30 uur en zaterdag om 10.45 en 17.00 uur.

DIERENARTS (Veterinaire Dienst, Parera): bij spoedgevallen na 17.00 uur of in het weekeinde gelieve tel.: 614000 op te bellen voor de dienstdoende arts.

DIERENASIEL (tel.: 54300): dagelijks geopend van 08.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 08.00-13.00/14.00-18.00 uur.

*****

BOTICA BANDABAO: dagelijks geopend van 08.00-19.00 uur.

BOTICA'S (feestdagennachtdienst)
zaterdag
Otrobanda
Muizenberg, Muizenberg z/n, tel.: 44390/44391.
Punda
Popular, hoek Madurostraat/Columbusstraat 15, tel.: 611269/612376.
zondag
Otrobanda
Paradeis, F.D. Rooseveltweg 46-B, tel.: 89676/89088.
Punda
Dominguito, Caracasbaaiweg 127, tel.: 617988.
maandag
Otrobanda
Gosie, Gosieweg 90-A, tel.: 79744.
Punda
Juliana, Julianaplein 6, tel.: 54500.

*****

VERLOF BEGRAFENIS
30 december: H.R. Andrade, Vesuviusstraat 19.
31 december: R.A. de Windt, Uteweg 53.
1 januari: S. Jennie-Kleinmoedig, Angolaweg 76.

*****

DIVERSEN
ANTILLIAANSE GNOSTISCHE BEWEGING
Brievengat: iedere maandag- en woensdagavond om 19.30 uur te Jirajaraweg 8, Centrum Devi Kundalini.
iedere woensdag- en vrijdagavond om 19.30 uur te **Openbare basisschool Brievengat.**
Bandabao: iedere donderdagavond om 19.30 uur gebouw Credit Union San Pedro.
Kanga: iedere woensdag- en zaterdagavond om 19.30 uur te Centrum Abraxac (achter Kooyman).
Santa Rosa: iedere maandag- en zaterdagavond om 19.30 uur te Aloëstraat 12.

*****

ZONDAG
DIVERSEN
INTERNATIONAL FIREWORKS: 20.00 uur afsteking vuurwerk - Caracasbaaiweg 19 naast 't Caféetje.

TOERISTENSCHEPEN
08.00-19.00 uur 'The Victoria' (S.J.);
08.00-15.00 uur 'Royal Viking Sun' (S.Fr.).

LANDHUIS DANIEL: **t/m 31 januari** van 09.00-20.00 uur gelegenheid tot bezichtiging mini-expositie van fotomodellen -Weg naar Westpunt z/n.

*****

MAANDAG
DIVERSEN
LANDHUIS DANIEL: **t/m 31 januari** van 09.00-20.00 uur gelegenheid tot bezichtiging mini-expositie van fotomodellen -Weg naar Westpunt z/n.

*****

TELECURAÇAO
ZATERDAG: 17.00 Telefiesta met tante Irma; 18.30 Going great; 19.00 Cocktail turístiko met captain Sterling; 20.00 Notisiero Tele-8; 20.30 Karta di Oro; 21.45 Special: 'samenvatting Carib Scope'; 22.45 Estreno: 'West of Paradise'; 22.00 Wega di Number Kòrsou; 22.10 vervolg Estreno; 23.30 Sluiting.

ZONDAG: 14.00 Matinee: 'She went to the races'; 16.00 Sena di Señor; 17.00 Sala di fiesta; 18.00 Telepatria met Chin Behilia; 19.00 Wil di suerte; 19.30 Special: 'premiashon atletanan di aña'; 20.00 Notisiero Tele-8; 20.30 Sperando Tiro.

MAANDAG: 06.00 Live programma: 'Dekada '90'; 17.00 Ora pa mucha; 18.00 Herhaling 'Skupi di Dios'; 19.00 Special: 'Astonote'; 20.00 Notisiero Tele-8; 20.30 Special: 'show di produktornan di TeleCuraçao'; 23.00 Sluiting.
(wijzigingen voorbehouden)

******

Pater Koopman tegen abortus

De anti-abortus activist **pater Koopman** heeft donderdag de Martinitoren in Groningen bezet. Een uur lang heeft hij er samen met tien studenten de Salvatorklok geluid. Toen de politie arriveerde staakte hij zijn actie.

Koopman luidde de noodklok over Nederland "omdat ook in 1989 weer tienduizenden ongeboren kinderen in Nederland wederrechtelijk zijn gedood door abortus". De actie werd donderdag gehouden in verband met Onnozele Kinderen, de dag waarop katholieken de kindermoord door Herodes in Bethlehem herdenken. Koopman koos voor de Martinitoren omdat in de toren de Salvator-klok hangt, hetgeen "De Redder" betekent. "Het geluid van die klok moet over heel Nederland doordringen. In Groningen begint de victorie", aldus de pater.

* * *

HET LUXEHOTEL 'Vier Jahreszeiten' in Hamburg is verkocht aan de Japanse zakenman Hiroyoshi Aoki. De koopprijs is niet officieel bekendgemaakt, maar ligt volgens het Westduitse persbureau DPA rond de 210 miljoen mark.

AMIGOE Fax: 674524 Tel: 672000

UITGEVERIJ AMIGOE N.V.
Scherpenheuvel z/n of P.O.B. 577
Curaçao N.A.
Giro 440.000
[illegible] nr.: 11-07-313
[illegible] Bank N.V.
Bankrek. nr.: 874.825.10
Maduro & Curiel's Bank N.V.

CURAÇAO
Centrale (alle afdelingen)
672000

Directie:
[illegible] de Maayer-Hollander
[illegible] News Holding

Hoofdredactie:
[illegible] (hoofdredacteur)
[illegible] Redactie:
[illegible] van Dongen, Ana van Leeuwen, Joel [illegible], Sheila Rhodes (secretaresse), [illegible] (sportredacteur), Chris van Grol (sportmedewerker), Solange [illegible] en Ken Wong (fotograaf)

ADVERTENTIE-AFDELING
Acquisitie:
Vicia Bernardus en Janny Naaldijk
Aanname advertenties:
Maandag t/m vrijdag van 07.30-16.00 uur
Alle advertenties voor de komende dag moeten 1 dag van tevoren vóór vier uur binnen zijn.

ZOEKERTJES verschijnen op dindag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 07.30-16.00 uur worden opgegeven, behalve op zaterdag.

Alleen zoekertjes die op maandag en donderdag vóór twaalf uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

UITGEVERIJ AMIGOE ARUBA
Nassaustraat 110
Tel: 24333 (drie lijnen)

Directeur-Hoofdredacteur:
Jos van der Schoot
Redactie: Ramiro Tromp, Anna Tromp-Van der Schoot, Djisbie Franken (fotograaf)
Advertentie-afdeling: Jos van der Schoot en Eileen Landsmark

BONAIRE
Correspondent:
Hubert Linkels, Kaya Gobernador N. Debrot 154 tel: 8627

SINT MAARTEN
Correspondent:
Eddie Williams, P.O Box 366, tel: 22580 / 22764
Faxnummer: 25868

Abonnementen en advertenties::
The Chronicle, Grounddove Road, Pointe Blanche, tel: 23919.

SABA:
Correspondente:
Esther Mommers, tel. 2265

ST. EUSTATIUS:
Vertegenwoordigster / Correspondente::
Mevrouw Peggy van de Horde, Whitewallweg 1

HILVERSUM
correspondenten:
B. Jos de Roo en Victor Hafkamp: Radio Nederland Wereldomroep (tel: 035-16151, toestel 319)

Persagentschappen: ANP en AP
Samenwerkingsovereenkomst met The Miami Herald, De Haagsche Courant, De Brabantse Pers

DRUKKERIJ: Rotaprint N.V.

DISTRIBUTIE (abonnementen):
Curaçao: Districo N.V. Tel: 370503, 370504 en 370304

Voor klachten gelieve deze nummers op te bellen. Het abonnementsgeld kan ook betaald worden via Giro rek. nr: 208.000, Maduro Bank rek. nr: 286.330.08 en ABN rek. nr: 11.15.626
Aruba: Nassaustraat 110, tel: 24333
Bonaire (abonnementen en incasso): mv. A. Wong-Loi-Sing, Kaya Cacique 4

Losse nummers 80 cent:
Abonnementsprijs op alle eilanden van de Nederlandse Antillen vijftien gulden per maand

Buiten Antillen (Nederland):
NAf. 80,15 per maand (luchtpost) of NAf. 24,-- per maand (zeepost); jaarlijks vooruit te betalen

Heer Bommel en het ontstoffen

door Marten Toonder

4337 — Gedurende enkele dagen ging het leven zijn gang; heer Bommel schrevelde meubelen en Tom Poes zocht voedsel en bereidde het op het stenen fornuis, dat in de keuken was verrezen.

Hij had echter zo zijn eigen gedachten en toen hij op een middag de grote kamer binnentrad, kon hij ze niet langer voor zich houden.

'Het lijkt hier al weer aardig op Bommelstein', zei hij.

'Ja', zei heer Ollie tevreden. 'Als de meubelen niet van steen maar van fraai eikenhout waren.....;

'Precies', hernam Tom Poes. 'Maar waarom bent u dan naar een ander land gegaan om een nieuw leven te beginnen? Nu is alles weer hetzelfde. Alleen lelijker'.

'Je bent brutaal!' riep heer Bommel uit. 'Ik..... eh.....'

'Ik zal maar weer wat eten gaan halen', vervolgde Tom Poes. 'Tot straks'. Hij verliet het vertrek en heer Ollie keek hem getroffen na. Toen zakte hij wat ineen.

'Zo', sprak hij tot zichzelf. 'Nu is alles dus weer hetzelfde als in Bommelstein, alleen lelijker. Hm, ja, ja. Waarom ben ik dan gaan verhuizen? Een brutale vraag, maar er zit iets in......'

Hij wierp een peinzende blik uit het venster. Dat keek nu uit op de heuvels aan de zuidzijde, maar tegen de avond zouden het de bergen aan de westkant zijn, naar hij wist.

'Ach, wat!' zo riep hij uit. 'Wat wil de jonge vriend eigenlijk? Alles is toch goed zoals het is? Maar dat gedraai staat me tegen. Een huis moet stilstaan, als iemand begrijpt wat ik bedoel'.

HENRY ® By Dick Hodgins

BONER'S ARK ® By Addison & Frank Johnson

BEETLE BAILEY ® By Mort Walker

REDEYE ® By Bill Yates & Mel Casson

BONAIRE 1989

Het jaar van de politieke crises

Deel 2

TWEE OPMERKELIJKE feiten in de tweede helft van 1989 zijn de acties van advocaat mr Michiel Bijkerk en de terugkeer van de UPB in het Bestuurscollege. Dat laatste werd mogelijk gemaakt door Alipio Goeloe die daarmee zijn 'oude' partij Partido Democratico Bonairiano uit het BC wipte. Bijkerk was volop in het nieuws. Eerst een felle aanval op procureur generaal mr R.F. Pietersz aan wie hij een doofpot-manoeuvre verwijt en later door zijn hongerstaking. De meeste vraagtekens werden echter wel gezet bij de politieke aspiraties van de zes maanden geschorste advocaat.

JUNI

De Bonaireaanse directie van de Bopec NV, A. Abouhamad, A. Villasmil en H. Fifoutes, brengen een officieel bezoek aan het BC. De ALM besluit de rechtstreekse vluchten New York-Bonaire stop te zetten. Het BC en de betrokken instanties zien daarin een belemmering van het Bonaireaanse toerisme.
Arbeiders en leerkrachten voeren actie onder werktijd om kracht bij te zetten. Verschillende politici, onder wie Ramoncito Booi en Alipio Goeloe lopen mee in de stakingsmars.
Cai Marsera wint zijn zaak tegen de overheid en mag terug naar het hulpbestuurskantoor te Rincon.
Ex-hotelmanager Kees Fekkes raakt tussen wal en schip bij Bon-Antil, Tropical Resort en Sunset Beach hotel. Binnen 24 uur moet hij uit zijn dienstwoning op het terrein van BBH.
STGB-voorzitter Gijsbertha krijgt een officiële waarschuwing van gezaghebber Soliana. Eerder gebeurde dat met de correspondent van een ochtendblad die tevens ambtenaar is. Velen begrijpen de houding van de gezaghebber niet. In het verleden waren er wel dringender redenen waarschuwingen aan ambtenaren uit te delen.
'De UPB wil een wig drijven in de PDB fractie', aldus fractieleider José Winklaar. Daarmee attendeert hij op de belangstelling die de UPB toont voor Alipio Goeloe die een sleutelpositie heeft in de eilandsraad.

JULI

De vakantiemaanden blijken de spreekwoordelijke stilte voor de oktober-storm te zijn. Voorlopig is het wegvallen van de New Yorken vluchten voor het BC aanleiding in contact te treden met de American Airlines (AA) en de BWIA. AA zal medio 1990 de rechtstreekse vluchten naar Bonaire beginnen.
Op Aruba wordt het eerder gesloten Bonaireaanse toeristenkantoor weer geopend.

De Vereniging van Bedrijfsleven (VBB) herhaalt zijn verontrusting over het komende tekort aan hotelpersoneel.
Het Rock Star project te Sorobon van Thomas Moore is nog steeds niet gestart. Deze maand verloopt de optie op het terrein.
Advocaat Bijkerk zet zijn strijd tegen het mishandelen van verdachten voor met een hongerstaking. Hij krijgt veel steun in de gemeenschap. Er wordt zelfs een belangengroep opgericht Pro Husticia. Er wordt door minister van Justitie mr Knoppel een onderzoek naar Bijkerks beweringen toegezegd.

AUGUSTUS

De rechtstreekse vluchten naar New York worden hervat.
In het deze maand uitgebrachte interim rapport van de Sehos-adviesraad wordt de Stichting Ziekenverpleging en Bejaardenzorg doorgelicht. De STGB viert het derde lustrum.
Op Sorobon wordt het nieuwe laboratorium van Marcultura geopend. Dit is een project van Curaçao, Aruba en Bonaire samen.
Tijdens een cocktailparty kondigt Buddy Dive de bouw van vijftig appartementen aan.
De Stichting Industriële Ontwikkeling wordt opgericht. Doel is het verzorgen van cursussen voor technische werknemers.
Hyatt Regency toont interesse voor het Tecnoconsult project. Gebrek aan steenslag stagneert de bouwactiviteiten.
De situatie in het onderwijs is verre van rooskleurig. Er is te weinig aandacht voor decentralisatie, de hotelvakschool en de invoering van Papiamentu in het basisonderwijs. Een enquete onder de leerkrachten levert een respons op van 32%.
Constante moties van afkeuring maken het bestuur van het eiland vrijwel onmogelijk. Het wachten is op het raadslid dat het BC zal laten vallen.
Het Sunset Beach hotel restaurant wordt overgenomen door Greenflash catering N.V. Directie is Luqui Pijnacker-Booi die ook het Beefeater restaurant uitbaat.

SEPTEMBER

Het project van 12 taxi's, aangeschaft met een lening van de OBNA, verloopt stroef. De condities blijken te zwaar en de taxi's worden niet afgeleverd.
SER-lid Evert Piar wil dat het protectiebeleid voor Bonaire wordt afgeschaft.
In 15 jaar heeft de Fundashon Kas Bonaireano (FKB) 462 woningen afgeleverd.
Op 6 september wordt Bonaire dag gevierd. Enkele dagen later ondersteunt Alipio Goeloe (PDB) een motie van wantrouwen van de UPB tegen zijn eigen Bestuurscollege. De POB/PDB coalitie wordt na negen maanden naar huis gestuurd. Reden is het niet of niet tijdig beantwoorden van vragen die Goeloe gesteld heeft over dienstreizen van de gedeputeerden. Goeloe stelt zich op als Onafhankelijk lid in de raad, maar behoudt de PDB zetel.
Het Slagbaai-project dat voor 75 procent door Nederland werd gefinancierd, wordt opgeleverd en officieel overgedragen. Goeloe besluit het UPB college te ondersteunen. De UPB heeft nu met vijf zetels de meerderheid in de raad en is terug na de val die in september werd veroorzaakt door de Warahama-kwestie. Arthur Domacassé (ex-PDB) wordt gedeputeerde. Voor de UPB zijn dat Rudi Ellis en Cai Marsera. Ellis neemt ontslag als Statenlid. Broertje Janga noemt de motie van wantrouwen een wraakoefening van de UPB.
Hoewel gedeputeerde Ernesto Melaan onmiddellijk zijn ontslag neemt, weigeren zijn collega's Marelva Soliana en Carmo Cecilia dat. Gedeputeerde Cecilia laat het er op aankomen en laat zich vervallen verklaren van zijn functie. 'Ik heb geen reden om af te treden. Ze zullen mij weg moeten sturen', aldus de vervallen verklaarde gedeputeerde.
Norwin Willem (Simabo) en Rodger Gijsbertha (STGB) kondigen de geboorte van een nieuwe partij aan. Veel aanhangers van het eerste uur komen uit de belangengroep Pro Husticia die advocaat Bijkerk in zijn strijd steunde. Bijkerk zelf wordt eveneens bestuurslid van de nieuwe partij en ambieert een statenzetel bij de verkiezingen in maart 1990. Hij is inmiddels zes maanden geschorst, dat in Hoger Beroep teruggebracht wordt tot vier.
Jopie Abraham (PDB) eist de partijzetel van dissident Goeloe terug.
Richard Dammers wordt opnieuw beëdigd als waarnemer voor gezaghebber Soliana.
De Stinapa houdt 'Open House' te Karpata. De R.U. van Groningen onderzoekt daar het gedrag van de gutu, de Papagaaivis.

OKTOBER

Playa Marina Resort N.V. (PMR), een investering van de Orcobank, vraagt het BC zestig jaar erfpacht op het Flamingo Paradise terrein.
Het nieuwe UPB/Goeloe college zal extra aandacht besteden aan onderwijs en toerisme.
Aan beschikbare ontwikkelingsgelden blijkt volgens minister De Koning maar driekwart besteed te zijn.
Circus Kron komt naar Bonaire. Er ontstaat een enorme polemiek over circusvoorstellingen tijdens de regattaweek.
Club Bonairiano en het werkcommittee houden voet bij stuk. Zij hebben de exclusieve rechten op alle regatta-activiteiten.
Definitief komt het Tecnoconsult project in handen van Sonesta-Bonaire. Eerdere kandidaten waren Ramada Inn en Hyatt Regency.
De bekende onderwijzer/dichter Carlos Nicolaas overlijdt op 74-jarige leeftijd.
De Internationale Sailingregatta trekt veel belangstelling. Dit jaar is er weer een deelname van de Nederlandse semi-profs. Zij vallen echter niet in de prijzen. De windsurf wedstrijden worden gewonnen door Van Noort (Cur) en Saragoza (Bon).
De catamaranklasse is een zaak van Yanes (Ven), evenals het Venezolaanse yacht Troon dat overal winnaar wordt.
De modernisering en de digitalisering van het Bonaireaanse telefoonnet is klaar. Een zeven miljoen kostend project dat 3500 aansluitingen oplevert.
De Union Patriotico Bonairiano (UPB) bestaat 20 jaar. Ellis en zijn partij vieren een uitbundig feest in het nieuwe clubgebouw te Sabana. Vele belangstellennden, onder wie een groot aantal politici uit Curaçao komen hen gelukwensen aanbieden. Janga doet niet mee aan de feestelijkheden. De POB-leider vindt de UPB een partij die gesticht is door drie overlopers uit de Partido Democratico Bonairiano.
De Hoge Raad in Nederland vernietigt het vonnis dat in Hoger Beroep werd gewezen tegen de drie verdachten in de WEB sabotagezaak. Het drietal dat vrijspraak kreeg, zal zich opnieuw voor de rechter moeten verantwoorden.
Gedeputeerde van Onderwijs Carlos Marsera laat via de Eilandsvoorlichtingendienst (EVD) weten, dat hij een 'crash beleid' zal voeren op onderwijsgebied. Hij stuurt veertig leerkrachten naar een tentoonstelling over leermiddelen op Curaçao, 3500 kinderen naar het circus en constateert dat de situatie op de scholen niet rooskleurig is.
Stanley Balentin die eerder problemen had met gezaghebber mr George Soliana, is nu in conflict met gedeputeerde Rudi Ellis. Niet als ambtenaar op het toeristenbureau, maar als correspondent van een ochtendblad.

NOVEMBER

Lighthouse Beach Resort ten zuiden van de luchthaven groeit voorspoedig. Het project zal in ruim drie jaar gerealiseerd zijn.
Lilan de Geus M.A. krijgt de leiding van de CCB-dansschool.
De LVV introduceert in de Antillen de kunstmatige inseminatie van geiten.
Muziekleraar Rudi Bedacht eist een halve ton aan auteursrechten van het CCB.
Volgens de Sehos-adviesraad is er een enorme discrepantie in verpleegsters-salarissen tussen Curaçao en Bonaire.
De Partido Boneriano Sosial (Paboso) wordt officieel opgericht. Partijleider Willem denkt deel te nemen aan de Statenverkiezingen in maart 1990. In het bestuur hebben ook zitting de omstreden advocaat Michiel Bijkerk, ex-STGB voorzitter Rodger Gijsbertha en ex-pastoor van Rincon Ad Swartjes.
De OKSNA heeft drie miljoen beschikbaar voor culturele projecten. Het eerste project is een fax-apparaat voor de bestuursleden.
Janga (PDB) wil uitvoering van de motie Warahama die door het vorige BC werd aangenomen.
Paboso eist onvoorwaardelijke gelijkwaardigheid voor Bonaire in de Antilliaanse constellatie.
De Belgische Nederlander Leon Plantaz opent het eerste volwaardige opticiensbedrijf op Bonaire.
In een felle aanval op zijn politieke tegenstander noemt Michiel Bijkerk de PDB-leider Jopie Abraham een drugsgebruiker die vele mensen intimideert.
De Maria Höppnerstichting wil een tweede tehuis — nu voor meisjes — in Kralendijk.
De grondruil te Santa Barbara tussen overheid en Sabadeco N.V. is rond.
De Stichting Ziekenverpleging en Bejaardenzorg mag van HIW de tarieven verhogen. Voorlopig echter tijdelijk.
Advocaat Bijkerk 'läszt nicht locker' en ageert nu tegen de offshore: een gentlemanbedrieg-bedrijf. Hij kan het weten, want hij heeft er als jurist gewerkt.
Het BC koopt voor acht ton materieel voor de Reinigingsdienst (RD). 'Reinste voortrekkerij van een bedrijf dat niet eens op Bonaire is ingeschreven en evenmin belasting betaalt', aldus de verbolgen autohandelaren op Bonaire.
Het rommelt in de POB. Elias Bernabela, algemeen secretaris van de partij, staat lijnrecht tegenover partijvoorzitter Broertje Janga en zijn kroonprins ex-gedeputeerde Carmo Cecilia.
WEB N.V. wint in hoger beroep van het diepvriesbedrijf Fifioco N.V., dat voor bijna tachtig mille onbetaald aan electra heeft verbruikt door een wijziging aan te brengen in de door het WEB verstrekte meter.
Sedert het vertrek van exgedeputeerde Carmo Cecilia is hij op elke receptie en openbare gelegenheid aanwezig. Niemand weet echter in welke functie.

DECEMBER

Bij het derde lustrum biedt de FCB de gemeenschap een projectdossier aan voor een zwembad annex sporthal. Gedeputeerde Marsera is dankbaar, maar vreest de exploitatiekosten.
De drie verdachten in de WEB-zaak horen 12 maanden eisen. Het vonnis is gelijkluidend.
Het BC zal voorlopig geen nieuwe toeristische projecten goedkeuren alvorens er een inventarisatie is opgemaakt van het benodigde personeel.
Ex STGB-voorzitter Gijsbertha wil ook Pausbezoek op Bonaire.
De Hanzehogeschool in Groningen wil voorzien in midden- en hoger hotelkader.
Begin deze maand is een gedesillusioneerde ex-manager van Bonaire Beach hotel Kees Fekkes gerepatrieerd. Vele goede vrienden namen afscheid.
Franklin Crestian wordt voorzitter van de PDB. Hij zoekt nog wel een lijsttrekker. Hij ambieert dat niet. 'Er is binnen de partij al genoeg te reorganiseren', aldus de minister die zegt te kunnen kiezen uit een verkiesbare plaats op de PNP of DP lijst te Curaçao.
Ellis wenst op korte termijn een bijeenkomst van de Beraads- en Informatie Commissie (BIC).
De fraters van Tilburg herdenken dat zij 75 jaar geleden op Bonaire arriveerden. Velen uit de gemeenschap bieden hun felicitaties aan.
Frans Booi zal een standbeeld ontwerpen dat op de Plaza Fraternan di Tilburg wordt geplaatst.
De 29-jarige tandarts Percey Chirino wordt gekozen in het bestuur van de Kamer van Koophandel. Bij zijn verkiezingscampagne werden wel wat vraagtekens geplaatst.
Het militair tehuis De Vijf Glaesen schenkt de Pasadia Cariño voor gehandicapten een grote hoeveelheid leermiddelen.
De schrijfster Peggy Boyer van 'Birds of Bonaire' overlijdt in de V.S.
De Avensa vliegt twee jaar op Bonaire. Tegenwoordig zelfs met vier vluchten per week.
De cao's tussen de AFBW en het WEB en het hospitaal zijn rond. De onderhandelingen waren zwaar en leidden zelfs tot rechtzaken en staking.
Minister Knoppel vraagt aan de rechterlijke macht om hogere straffen. 'Gooi die brief van minister Knoppel maar in de prullenmaand', aldus de Amigoevertaling van een minder fraaie uitdrukking van advocaat mr Michiel Bijkerk.
En daarmee is een roerig en veelbewogen jaar voorbij. Bonaire staat aan de vooravond van twee verkiezingen. In maart 1990 voor de Staten en in april 1991 voor de Eilandsraad.
Een voorspoedig 1990 toegewenst.

Zwarte schaap van familie genoemd

Marin Ceausescu was verlegen,onopvallend

WENEN - Marin Ceausescu, de broer van de geexecuteerde dictator, is donderdag opgehangen aangetroffen in de kelder van de Roemeense handelsmissie in Wenen. Dit maakte de Oostenrijkse politie bekend. Alles wijst erop dat hij zelfmoord pleegde.

Marin Ceausescu (73), een verlegen en onopvallend persoon, was al zestien jaar als handelsattache verbonden aan de Roemeense ambassade in Oostenrijk. "Hij was het zwarte schaap van de Ceausescuklan", zei een diplomaat van de ambassade, Marian Radu, die twee jaar met hem samenwerkte.

VERBANNEN

Marin leefde bescheiden samen met zijn vrouw Elena in een drie kamer appartement in Wenen. Hij werd daar in 1973 naar toe verbannen door zijn broer, die hem naar het schijnt wilde straffen voor zijn gebrek aan ambitie, aldus Radu. Terwijl Marin zich nooit arrogant opstelde, aarzelde hij niet zo nu en dan uit te vallen tegen "degenen in Bukarest die niets begrepen..."

Volgens de diplomaat leek Marin de enige die niet geprofiteerd heeft van de buitensporige privileges waarvan de rest van de grote familie van de "Conducator" profiteerde. Naar schatting telde de familie veertig personen, die in de loop van de afgelopen kwart eeuw op de hoogste posten in Roemenie zijn terechtgekomen. De dictator had negen broers, van wie I die onderminister van Defensie was, Ion staatssecretaris op het ministerie van Planning was en Florea in de leiding van de partijkrant zat.

ANDER BEELD

De Oostenrijkse krant Kurier gaf echter een heel ander beeld van Marin Ceausescu. Deze zou in werkelijkheid het hoofd zijn van de afdeling voor West-Europa van de Securitate, de gehate veiligheidspolitie. Volgens het dagblad hield deze afdeling, die vanuit Wenen opereert, zich met name bezig met het recruteren van Arabische huurlingen voor de Securitate.

Radu wees de aantijgingen desgevraagd stellig van de hand. Het Oostenrijkse ministerie van Binnenlandse zaken zei niets te weten van de activiteiten waarvan de oudste broer Ceausescu in de krant wordt beticht.

AGENDA BONAIRE

POLITIE: 8000
BRANDWEER: 8222
TAXICENTRALE: 8845
HOSPITAAL: 8900

LANDFILL te Lagoen: maandag t/m vrijdag van 07.00-16.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur; zondag gesloten.

OPENBARE BIBLIOTHEEK
(openingstijden voor het publiek)
maandag en donderdag van 14.00-18.00 uur; dinsdag en vrijdag van 08.00-12.00/14.00-17.00 uur; zaterdag van 10.00-12.00 uur.
(openingstijden voor lezers)
woensdag van 14.00-19.00 uur.

POSTSLUITING: maandag t/m vrijdag aangetekende stukken om 15.45 uur; gewone stukken om 16.30 uur

SERVICE CLUBS
Kiwanis: donderdagavond 19.30 uur -Hotel Bonaire.
Lions: informatie E. Felipa, tel.: 8546/8238.
Round Table: elke tweede maandag - Buurtcentrum Tera Cora.
Rotary: woensdag 12.00 uur - Restaurant Beefeater.

BESTUURSKANTOOR EN BEVOLKING: 08.00-12.00/14.00-15.30 uur loketten geopend.

MUZIEKBIBLIOTHEEK: voor bezichtiging hiervan gelieve contact op te nemen met de heer Rudy Bedacht, Noord Nikiboko 194.

POLITIECLUB (Weg naar Willemstoren): open op vrijdag van 20.00-24.00 uur; zaterdag van 12.00-24.00 uur

SPREEKUUR GEZAGHEBBER: elke donderdag van 09.00-11.00 uur op het Bestuurskantoor, Kralendijk; laatste donderdag van de maand van 10.00-12.00 uur te Rincon.

LVV: **openingstijden Slachthuis** maandag t/m vrijdag van 06.00-11.00/11.30-14.30 uur.

(30 december)
UNION FOLKLORIKO BONERIANO
20.00 uur muzikale show van verschillende groepen - Wilhelminapark.

(31 december)
UNION FOLKLORIKO BONERIANO
20.00 uur muzikale show van verschillende groepen - voor Postkantoor te Rincon.

SPORT
ATLETIEK
(Comcabon)
08.00 uur start 5-km loop bij stadion te Playa naar het eindpunt te Zeezicht Bar/Restaurant.

(1 januari)
UNION FOLKLORIKO BONERIANO
10.00 uur start Maskerade-optocht.

KERKDIENSTEN
Sint Bernarduskerk, Kralendijk:
maandag t/m zaterdag om 18.45 uur; zondag om 08.00 en 19.00 uur.
Coromotokerk, Antriol:
maandag t/m zaterdag om 19.30 uur; zondag om 09.00 en 18.00 uur.
Ludovicuskerk, Rincon:
maandag t/m zondag om 19.30 uur.

KLACHTENBEZORGING doorgeven aan mevr. A. Wong-Loi-Sing, Kaya Cacique 4.

PROTESTANTSE GEMEENTE VAN BONAIRE
Rincon
19.30 uur Nieuwjaarsdienst

WASHINGTON - De "index of leading indicators", een indexcijfer dat een aanwijzing geeft voor de over enkele maanden te verwachten economische bedrijvigheid in de Verenigde Staten, is in november met 0,1 procent gestegen. De daling in oktober is herzien van 0,4 procent tot 0,3 procent, zo heeft het Amerikaanse ministerie van Handel vrijdag bekendgemaakt. De ontwikkeling van de als barometer voor de economie beschouwde index in november kwam overeen met de verwachtin-

Russische federatie

Jeltsin presidents-kandidaat

MOSKOU - Boris Jeltsin, die medevoorzitter is van de Interregionale groep, een groep van circa driehonderd progressieve gedeputeerden in het Congres van volksafgevaardigden, zal kandidaat zijn voor het presidentschap van de Russische federatie (RSFSR) tijdens de verkiezingen in maart volgend jaar.

Dit meldde Interfaks, een publikatie van Radio Moskou, donderdag. Volgens Interfaks is Jeltsin, die afgevaardigde is van Moskou, als officiele kandidaat aangewezen door de kiezers van Ramenki, een stad aan de rand van Moskou. "Informele groeperingen" in Zelenograd, dat ook net buiten de hoofdstad ligt, steunen hem, aldus Interfaks. De huidige president van de RSFSR is Vitali Vorotnikov, die lid is van het Politburo.

EILANDGEBIED CURACAO

Het Bestuurscollege van het Eilandgebied Curacao maakt bekend dat

mw. SONJA FERREIRA-ZIJDERVELDT

een verzoekschrift bij het Bestuurscollege heeft ingediend ter verkrijging ingevolge de Vergunningslandsverordening (P.B. 1963 no. 28) van een **HOTELVERGUNNING** voor de lokaliteiten van het perceel gelegen te

HOOGSTRAAT NR. 63 en 65, alhier,

en tevens ter verkrijging van een toestemming:
- **ex artikel 47 lid 4 om een later sluitingsuur (door de week tot 02.00 uur en in de weekeinden tot 04.00 uur);**
- **ex artikel 52 om muziek, vertoningen of andere verrichtingen ten vermake van het publiek te maken, te geven of toe te laten, of gelegenheid tot dansen te geven of dansen toe te laten;**
- **ex artikel 53 lid 1 om vrouwelijke bediening toe te laten.**

Dit verzoekschrift en de bijlagen liggen vanaf de dag na deze bekendmaking gedurende veertien dagen ter visie bij de Afdeling Algemene- en Juridische Zaken van het Centraal Bestuurskantoor aan de Theaterstraat no. 17, alhier, gedurende welk tijdvak een ieder het recht heeft schriftelijk zijn bezwaren tegen het verlenen van genoemde vergunning kenbaar te maken bij het Bestuurscollege. Indien naar aanleiding van deze bekendmaking bezwaren worden ingebracht, kunnen zowel de verzoeker, als degenen die bezwaren hebben ingebracht gedurende de termijn van één week na het hiervoor genoemde tijdvak van veertien dagen kennis nemen van de ingebrachte bezwaren bij de Afdeling Algemene- en Juridische Zaken.

**Namens het Bestuurscollege van het Eilandgebied Curacao,
Het Hoofd van de Afdeling Algemene en Juridische Zaken,
Mr. H.A. Lourens.**

EILANDGEBIED CURACAO

Het Bestuurscollege van het Eilandgebied Curacao maakt bekend dat

de heer JULES ALEXANDER JOHN

een verzoekschrift bij het Bestuurscollege heeft ingediend ter verkrijging ingevolge de Vergunningslandsverordening (P.B. 1963 no. 28) van een **KOFFIEHUIS- EN RESTAURANT A VERGUNNING** voor de percelen gelegen aan de

ROOSEVELTWEG NO. 9, alhier,

en tevens ter verkrijging van een toestemming:
- **ex artikel 52 om achtergrondmuziek te spelen;**
- **ex artikel 53 lid 1 om vrouwelijke bediening toe te laten;**

in bovengenoemd perceel.

Dit verzoekschrift en de bijlagen liggen vanaf de dag na deze bekendmaking gedurende veertien dagen ter visie bij de Afdeling Algemene- en Juridische Zaken van het Centraal Bestuurskantoor aan de Theaterstraat no. 17, alhier, gedurende welk tijdvak een ieder het recht heeft schriftelijk zijn bezwaren tegen het verlenen van genoemde vergunningen en toestemmingen kenbaar te maken bij het Bestuurscollege. Indien naar aanleiding van deze bekendmaking bezwaren worden ingebracht, kunnen zowel de verzoeker als degenen die bezwaren hebben ingebracht gedurende de termijn van één week na het hiervoor genoemde tijdvak van veertien dagen kennis nemen van de ingebrachte bezwaren bij de Afdeling Algemene- en Juridische Zaken.

**Namens het Bestuurscollege van het Eilandgebied Curacao,
Het Hoofd van de Afdeling Algemene en Juridische Zaken,
Mr. H.A. Lourens.**

Buro Voogdijraad Curaçao

BEKENDMAKING

De Directeur/Secretaris van het Bureau Voogdijraad Curaçao maakt hierbij bekend dat de Kasafdeling van de Voogdijraad voor het publiek

GESLOTEN

zal zijn van 2 tot en met 13 januari 1990 wegens afsluiting van het boekjaar 1989.

Tijdens bovengenoemde periode kan men zich te allen tijden bij de kassa vervoegen voor het storten van alimentatiegelden, opname is echter helaas niet mogelijk.
Vanaf 15 januari 1990 zal de kasafdeling op de gebruikelijke tijden weer geopend zijn.

D. VAN DER REE,
De Secretaris van de
Voogdijraad Curaçao